

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26: MJU12

Cirkulär och giftfri ekonomi

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden som bl.a. handlar om återanvändning och återvinning, avfallsfrågor, plast och kemikaliepolitik.

I betänkandet finns 29 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

230 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Allmänt om den cirkulära omställningen	10
Återanvändning och återvinning	23
Avfallsfrågor	42
Cirkulära livsmedelsfrågor	50
Plast.....	54
Nedskräpning, städning och sanering	58
Kemikaliepolitik.....	69
Motioner som bereds förenklat.....	85
Reservationer	87
1. Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi, punkt 1 (MP)	87
2. Uppföljning och statistik, punkt 2 (MP)	88
3. Hållbar design, konsumtion och teknik, punkt 3 (S)	89
4. Hållbar design, konsumtion och teknik, punkt 3 (C)	89
5. Hållbar design, konsumtion och teknik, punkt 3 (MP)	90
6. Företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi, punkt 4 (S).....	92
7. Företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi, punkt 4 (MP)	93
8. Övergripande åtgärder för att öka den cirkulära materialanvändningen, punkt 5 (MP)	94
9. Cirkulär hantering av förpackningar, punkt 6 (S)	95
10. Cirkulär hantering av förpackningar, punkt 6 (MP)	95
11. Cirkulär hantering av textilier, punkt 7 (S)	96
12. Cirkulär hantering av textilier, punkt 7 (C)	97
13. Cirkulär hantering av textilier, punkt 7 (MP)	98
14. Cirkulär hantering av metaller och mineral, punkt 8 (MP)	99
15. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 10 (S).....	100
16. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 10 (MP)	101
17. Biologiskt avfall, punkt 11 (MP)	102
18. Cirkulära livsmedelsfrågor, punkt 13 (MP).....	102
19. Plast, punkt 14 (MP).....	103
20. Marint skräp, punkt 16 (MP)	103
21. Fritidsbåtar, punkt 17 (V)	104
22. Översyn av EU:s kemikalielagstiftning, punkt 18 (S)	105
23. Internationell expertpanel för kemikalier, punkt 19 (S).....	105
24. Tillsyn och importerade produkter, punkt 20 (S).....	106
25. Tillsyn och importerade produkter, punkt 20 (V)	106
26. PFAS, punkt 21 (S).....	107
27. PFAS, punkt 21 (V).....	108
28. PFAS, punkt 21 (C)	109
29. PFAS, punkt 21 (MP)	109
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	111
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	111

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	133
---	-----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Allmänt om den cirkulära omställningen

1. Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:958 av Lina Nordquist och Elin Nilsson (båda L) yrkande 2 och
2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 1, 3, 5 och 7–9.

Reservation 1 (MP)

2. Uppföljning och statistik

Riksdagen avslår motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 10, 11 och 150.

Reservation 2 (MP)

3. Hållbar design, konsumtion och teknik

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 3,
2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 17,
2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 21, 37, 38, 42,
44–46 och 60,
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 46 och
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 14 och 49.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (MP)

4. Företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:958 av Lina Nordquist och Elin Nilsson (båda L) yrkande 3,
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 29,
2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 12, 29, 41 och
118 samt
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 63 och 66.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (MP)

Återanvändning och återvinning

5. Övergripande åtgärder för att öka den cirkulära materialanvändningen

Riksdagen avslår motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 15, 20 och 52–54.

Reservation 8 (MP)

6. Cirkulär hantering av förpackningar

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 34, 101–105 och 107 samt

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 56 och 57.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (MP)

7. Cirkulär hantering av textilier

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 68–72 och 74–78 samt

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 51–54.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (C)

Reservation 13 (MP)

8. Cirkulär hantering av metaller och mineral

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 33 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 144, 146, 148, 151 och 152.

Reservation 14 (MP)

9. Cirkulär hantering av tryckimpregnerat trä

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2962 av Marlène Lund Kopparklint (M) i denna del och

2025/26:3228 av Marlène Lund Kopparklint (M).

Avfallsfrågor

10. Definitionen av avfall och avfall som resurs

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1418 av Åsa Karlsson (S) yrkandena 1 och 2,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 96 i denna del,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 26 och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 61.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (MP)

11. Biologiskt avfall

Riksdagen avslår motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 98 och 111.

Reservation 17 (MP)

12. Avfall från egen verksamhet

Riksdagen avslår motion

2025/26:3714 av Lili André (KD).

*Cirkulära livsmedelsfrågor***13. Cirkulära livsmedelsfrågor**

Riksdagen avslår motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 86 och 89.

Reservation 18 (MP)

*Plast***14. Plast**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3182 av Stina Larsson (C) yrkandena 2 och 3 samt

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 65.

Reservation 19 (MP)

*Nedskräpning, städning och sanering***15. Åtgärder mot nedskräpning**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1174 av Mona Smedman (C) och

2025/26:1528 av Emma Ahlström Köster (M) yrkandena 2–5.

16. Marint skräp

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1665 av Emma Ahlström Köster (M) yrkandena 1–6 och

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 46 och 47.

Reservation 20 (MP)

17. Fritidsbåtar

Riksdagen avslår motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 44.

Reservation 21 (V)

*Kemikaliepolitik***18. Översyn av EU:s kemikalielagstiftning**

Riksdagen avslår motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 41.

Reservation 22 (S)

19. Internationell expertpanel för kemikalier

Riksdagen avslår motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 43.

Reservation 23 (S)

20. Tillsyn och importerade produkter

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 9 och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 44 och 45.

Reservation 24 (S)

Reservation 25 (V)

21. PFAS

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkandena 5 och 7.1,
2025/26:1627 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S)
yrkande 1,

2025/26:2672 av Gustaf Lantz och Magnus Manhammar (båda S),

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7,

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 7 och 25,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 19,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 55 i denna del och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 46.

Reservation 26 (S)

Reservation 27 (V)

Reservation 28 (C)

Reservation 29 (MP)

22. Skadliga ämnen i elektronik

Riksdagen avslår motion

2025/26:2987 av Marlène Lund Kopparklint (M).

Förenklad beredning

23. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 5 mars 2026

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), John Widegren (M), Sofia Skönnbrink (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronstahl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Lars Johnsson (M), Stina Larsson (C), Victoria Tiblom (SD), Elin Nilsson (L), Aida Birinxhiku (S) och Andrea Andersson Tay (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 230 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden. Motionsyrkandena handlar bl.a. om återanvändning och återvinning, avfallsfrågor, cirkulära livsmedelsfrågor, plast, nedskräpning och kemikaliepolitik. Ett antal av dessa yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och behandlas därför i förenklad ordning.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkandena som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Allmänt om den cirkulära omställningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi, uppföljning och statistik, hållbar design, konsumtion och teknik samt företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi.

Jämför reservation 1 (MP), 2 (MP), 3 (S), 4 (C), 5 (MP), 6 (S) och 7 (MP).

Motionerna

Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 1 framhålls att Sverige ska vara pådrivande inom EU för att höja ambitionerna på området cirkulär ekonomi med fokus på kemikaliesmarta och giftfria resursflöden, cirkulär design och att minska den totala användningen av primära råvaror. I yrkande 3 föreslår motionärerna ett nationellt siffrersatt mål om att minska förbrukningen av primära råvaror. I yrkande 5 anför motionärerna att siffrersatta nationella mål om ökat återbruk bör införas och att regeringen bör driva på för sådana mål på EU-nivå. Enligt yrkande 7 bör EU:s mål om att dubbla andelen cirkulär materialanvändning till 2030 jämfört med 2020 kompletteras med skärpta mål för 2035 respektive 2040. I yrkande 8 anför att regeringen bör driva på för att EU ska sätta ett siffrersatt mål om att minska den totala förbrukningen av primära råvaror. Enligt yrkande 9 bör regeringen ta fram nationella delmål och nyckeltal för de i Sveriges strategi för cirkulär ekonomi sex prioriterade strömmarna (plast, textil, livsmedel, förnybara och biobaserade råvaror, bygg- och fastighetssektorn samt innovationskritiska metaller och mineral).

I motion 2025/26:958 av Lina Nordquist och Elin Nilsson (båda L) yrkande 2 anför att en väg för att gynna återvinning och återbruk kan vara att ställa krav på och ge kunskap till kommuner för att underlätta återbruk av återlämnade hjälpmedel, begagnad utrustning och kontorsinredning.

Uppföljning och statistik

Enligt partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) bör relevanta myndigheter få i uppdrag att ta fram förbättrad statistik över avfallsströmmar, återbruk och återvinning (yrkande 10) samt för kategorisering av verksamheter som ägnar sig åt återanvändning (yrkande 11). I yrkande 150 föreslås en

kartläggning av avfallsströmmar från avfallsförbränning och återvinning för att se till att viktiga material inte hamnar utanför de cirkulära systemen.

Hållbar design, konsumtion och teknik

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 49 anförs att alla företag, för att skapa mer cirkulära materialflöden, i förlängningen måste ta fram resurssnåla produkter som är enkla att återanvända och återvinna. Enligt yrkande 14 i samma motion bör ekodesign av vattenprodukter prioriteras inom ramen för EU:s gröna omställning.

I kommittémotion 2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 3 lämnas förslag om att främja vattensparande åtgärder. Motionärerna vill bl.a. att det sätts högre standarder för utformningen av produkter redan i tillverkningsfasen genom skarpare ekodesignkrav.

I kommittémotion 2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 17 föreslås att regeringen ska verka för att vattenförbrukning under produkters livscykel ska inkluderas i ekodesigndirektivet.

Enligt kommittémotion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 46 bör regeringen verka för en översyn av kraven i ekodesigndirektivet och för att lagstiftningen ska breddas till att omfatta fler produktgrupper i syfte att snabbare fasa ut de mest energikrävande produkterna samt främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik.

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att verka för att förbudet för företag att förstöra osålda kläder, textila accessoarer och skor i ekodesignförordningen ska utökas till att omfatta fler produkter, säkerställa att osålda i varor i första hand brukas innan de återvinns och verka för att införa ett motsvarande förbud i Sverige. Även i yrkande 60 föreslås ett tillkännagivande om ett förbud för företag att förstöra och slänga fungerande produkter. Vidare lämnas förslag om ökade krav på demonterbarhet för produkter (yrkande 37). Motionärerna framhåller även rätten att reparera (yrkande 38) och föreslår att Sverige ska gå före med att kräva att producenter anger produkters förväntade livslängd (yrkande 42). Motionärerna föreslår därutöver ett tillkännagivande om att arbeta för ett förbud inom EU mot planerat åldrande (yrkande 44). Vidare anför motionärerna att Sverige ska driva på i frågan om spårbarhetslösningar för material och produkter (yrkande 45) och för en hög ambition i fråga om hållbarhet vad gäller EU:s digitala produktpass (yrkande 46).

Företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 63 föreslås en utredning av hur regelverk kan utformas som främjar innovation, nya affärsmodeller och teknikutveckling inom cirkulär ekonomi. Enligt yrkande 66 bör man utveckla samarbetsmodeller mellan stat, industri och universitet för att främja cirkulär ekonomi och hållbar innovation.

Kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 29 innehåller förslag om att stödja företag som vill utveckla cirkulära affärsmodeller.

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) framhåller motionärerna att en utmaning för den cirkulära ekonomin är att mål och nivåer på traditionella finansiella mått inte är applicerbara på cirkulära affärsmodeller. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att utreda en ”hubb” för innovation inom finansieringsmodeller (yrkande 29). Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att främja affärsmodeller där företag säljer tjänster och levererar funktioner i stället för varor och material (yrkande 41). I motionen framhålls även att tydliga incitament hos marknaden är avgörande för att på allvar få igång den cirkulära ekonomin. Motionärerna föreslår därför ett nationellt stöd för testbäddar som ska visa på metoder som kan skalas upp på marknadsmässiga grunder (yrkande 118). Motionärerna anför vidare i yrkande 12 att åtgärder behöver vidtas för att göra återvunnet material mer konkurrenskraftigt i förhållande till nya naturresurser.

I motion 2025/26:958 av Lina Nordquist och Elin Nilsson (båda L) yrkande 3 anføres att det behöver bli lättare för företag som har återvinning och återbruk som affärsidé att starta och verka. Testning och utvärdering av cirkulära affärsmodeller bör därför underlättas.

Kompletterande information

Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi

Den 11 mars 2020 lade Europeiska kommissionen fram meddelandet En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin – För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa (COM(2020) 98), fortsättningsvis kallat EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi. Handlingsplanen är en del av den gröna given¹ dvs. EU:s nya tillväxtstrategi tillika åtgärdsplan för att hantera klimat- och miljörelaterade utmaningar. I handlingsplanen anges att EU måste påskynda övergången till en regenerativ tillväxtmodell, göra framsteg när det gäller att hålla sin resursförbrukning inom planetens gränser och därför sträva efter att minska sitt konsumtionsavtryck och fördubbla sin cirkulära materialanvändning under det kommande decenniet. I handlingsplanen presenteras en rad initiativ med syftet att skapa en samstämmig ram för produktpolitiken där hållbara produkter, tjänster och affärsmodeller är normen och konsumtionsmönstren omvandlas så att det inte genereras något avfall.

I april 2022 fattade Europaparlamentet och rådet beslut om EU:s miljöhandlingsprogram fram till 2030.² Miljöhandlingsprogrammet syftar dels till att påskynda den gröna omställningen till en klimatneutral, hållbar, giftfri, resurseffektiv, motståndskraftig och konkurrenskraftig cirkulär ekonomi

¹ Den europeiska gröna given (COM(2019) 640).

² Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/591 av den 6 april 2022 om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2030.

baserad på förnybar energi, på ett rättvist, jämlikt och inkluderande sätt, dels till att skydda, återställa och förbättra miljöns tillstånd genom att, bl.a. stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald (art. 1). Det övergripande målet för miljöhandlingsprogrammet är att människor allra senast 2050 ska leva gott inom planetens gränser i en välfärdsekonomi där inget slösas bort, där tillväxten är regenerativ och där klimatneutralitet i unionen har uppnåtts och ojämlikheter minskats väsentligt (art. 2.1). Ett av de sex tematiska prioriterade målen för programmet är: Göra framsteg mot en välfärdsekonomi som ger tillbaka mer till planeten än den tar och påskynda omställningen till en giftfri cirkulär ekonomi med regenerativ tillväxt där resurser används effektivt och hållbart och där avfallshierarkin tillämpas (art 2.2).

I EU:s förpackningsförordning³ finns mål om minskning av förpackningsavfall och om materialåtervinning av förpackningsavfall. Förpackningsavfallet ska

- 2030 ha minskat med 5 procent jämfört med 2018
- 2035 ha minskat med 10 procent jämfört med 2018
- 2040 ha minskat med 15 procent jämfört med 2018 (art. 43).

När det gäller materialåtervinning uppställs i förordningen procentuellt ökande minimimål för genererat förpackningsavfall av plast, trä, järnmetall, aluminium, glas, papper och kartong (art. 52).

Den 26 februari 2025 lade kommissionen fram meddelandet *Given* för en ren industri: en gemensam färdplan för konkurrenskraft och fossilfrihet (COM(2025) 85). I meddelandet kombineras klimatåtgärder och konkurrenskraft i en samlad, övergripande tillväxtstrategi. Cirkularitet är en av prioriteringarna i meddelandet. Målet för *Given* för en ren industri är att EU 2030 ska ha blivit världsledande inom cirkulär ekonomi. Av meddelandet framgår att kommissionen 2026 kommer att lägga fram en rättsakt om den cirkulära ekonomin för att snabba på den cirkulära omställningen med hjälp av den inre marknaden. Rättsakten ska möjliggöra fri rörlighet för cirkulära produkter, returråvaror och avfall, främja bättre tillgång till återvunnet material av hög kvalitet, stimulera efterfrågan på returråvaror och cirkulära produkter samt pressa ned kostnaderna för insatsvaror.

Miljö- och jordbruksutskottet överlade den 27 november 2025 med klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) om utkast till rådsslutsatser om Europas miljö 2030 som skulle antas vid miljørådet den 16 december 2025 och bl.a. ge inriktning till kommissionens förslag om en rättsakt om den cirkulära ekonomin. I överläggningspromemorian anförde regeringen bl.a. följande när det gäller cirkulär ekonomi:

Cirkulär ekonomi är ett avgörande verktyg för att minska klimatutsläppen, värna den biologiska mångfalden samt stärka EU:s konkurrenskraft och motståndskraft. Sverige välkomnar arbetet med rättsakten om den

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/40 av den 19 december 2024 om förpackningar och förpackningsavfall, om ändring av förordning (EU) 2019/1020 och direktiv (EU) 2019/904 och om upphävande av direktiv 94/62/EG.

cirkulära ekonomin. Det är viktigt att skapa en välfungerande inre marknad för sekundära råvaror, inklusive kritiska råmaterial. Det behövs en heltäckande strategi för cirkulär ekonomi som omfattar alla aspekter av avfallshierarkin samtidigt som regler hålls enkla att följa och den regelmässiga bördan för företagen minimeras samt att den regelbaserade frihandeln värnas.

Cirkularitet behöver bättre integreras i produktdesign för att minska användningen av råvaror och för att skapa rätt förutsättningar för begagnatmarknaden, återanvändning, återvinning och andra cirkulära affärsmodeller. Att skapa giftfria materialcykler med en moderniserad kemikalielagstiftning samt att viss information om produkterna förs över i hela livscykeln är också en förutsättning för detta. Åtgärder för att stimulera efterfrågan på högkvalitativa återvunna material kan övervägas, särskilt när det gäller kritiska råmaterial. Rådsslutsatserna bör lyfta fram behovet av investeringar och facilitering för dessa affärsmodeller samt främja kopplingen mellan cirkulär ekonomi och bioekonomi.

I kommissionens arbetsprogram för 2026 (COM(2025) 870) anför kommissionen att den kommer att lägga fram en rättsakt om den cirkulära ekonomin för att främja efterfrågan på och utbudet av cirkulära produkter och minska beroendet av kritiska resurser, och fortsätta att påskynda genomförandet och investeringarna i givna för en ren industri. Kommissionen avser vidare att lägga fram förslag om offentlig upphandling för att stödja detta arbete och uppmuntra investeringar i EU och dess bredare mål.

Den svenska strategin för cirkulär ekonomi, Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige (M2020/01133), är vägledande för regeringens arbete i omställningen till en cirkulär ekonomi. Strategins vision är ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga material. Det övergripande målet är att omställningen till en cirkulär ekonomi ska bidra till att nå miljö- och klimatmålen samt de globala målen i Agenda 2030. I strategin framhålls vikten av EU och det internationella sammanhanget för marknaden för svenska cirkulära produkter och tjänster, eftersom Sverige är litet och exportberoende. EU-gemensamma regler är viktiga för att gå mot en cirkulär ekonomi med giftfria och resurseffektiva kretslopp inom EU:s inre marknad. I strategin pekas ett antal materialströmmar ut som särskilt prioriterade i omställningen till en cirkulär ekonomi: plast, textil, förnybara och biobaserade råvaror, livsmedel, bygg- och fastighetssektorn samt innovationskritiska metaller och mineral.

Av strategin framgår vidare att den offentliga sektorn, bestående av staten, regionerna, länsstyrelserna och kommunerna, har en viktig roll i omställningen till en cirkulär ekonomi. De offentliga aktörerna kan bl.a. bidra genom den offentliga upphandlingen och genom att vara aktiva parter och behovsägare i innovationsprojekt och i samarbeten där nya lösningar utvecklas. Därtill har flera statliga myndigheter ansvar för och driver insatser inom specifika områden som bidrar till omställningen till en cirkulär ekonomi.

Under perioden 2022–2024 genomförde Upphandlingsmyndigheten ett regeringsuppdrag om att stärka och utveckla den offentliga upphandlingen så att den i ökad utsträckning bidrar till omställningen till en cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle. Av Upphandlingsmyndighetens årsredovisning för

2023 framgår att uppdraget genomfördes i form av en handlingsplan med 20 åtgärder inom fem fokusområden. Det övergripande målet med handlingsplanen var att öka kunskapen om och användningen av upphandling som ett strategiskt verktyg för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi. Enligt myndigheten genomfördes huvuddelen av aktiviteterna och leveranserna i handlingsplanen innan uppdraget avslutades i förtid i enlighet med förslag i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2, bet. 2023/24:FiU2, rskr. 2023/24:111).

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) redovisar regeringen att flera åtgärder har vidtagits nationellt, inom EU och globalt för att främja en resurseffektiv och hållbar konsumtion och produktion. Förhandlingsarbetet inom EU har pågått i hög takt med flera förhandlingar där regeringen med stöd av berörda myndigheter deltagit aktivt. Sverige har enligt regeringen varit pådrivande för att få genomslag för svenska intressen i förhandlingar av rättsakter som har stor påverkan på svenska regler och för svenska företag. Sverige har bl.a. varit drivande i förhandlingarna om EU:s förpackningsförordning för att stimulera en marknad för återvunnet material och bidra till avfallsminskning på lika konkurrensvillkor. Även förhandlingarna om EU-förordningen om kritiska råmaterial⁴ har varit framgångsrika för Sverige genom att främja cirkulariteten av kritiska råmaterial. Inom förhandlingarna om Europaparlamentets och rådets förordning om cirkularitetskrav för fordonskonstruktion och hantering av uttjänta fordon⁵ har Sverige bl.a. framgångsrikt drivit frågan om ökad cirkularitet för fordon.

Regeringen beslutade i juli 2025 ett antal regeländringar för att reformera avfallslagstiftningen och förbättra återvinningen. Bland annat infördes målet om förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall i avfallsförordningen (2020:614), och Naturvårdsverket fick ett tydligare ansvar för att följa upp målet (se bl.a. 4 kap. 2 och 5 §§ avfallsförordningen).

Miljömålssystemet består av ett generationsmål som anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver genomföras inom en generation för att vi ska nå miljökvalitetsmålen samt 16 miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till och ett antal etappmål som beskriver de samhällsomställningar som är viktiga steg för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Generationsmålet har ett antal strecksatser, bl.a. kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen. Etappmål av intresse för frågan om cirkulär ekonomi är bl.a.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 av den 11 april 2024 om inrättande av en ram för säkerställande av trygghet och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020.

⁵ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om cirkularitetskrav för fordonskonstruktion och hantering av uttjänta fordon, om ändring av förordningarna (EU) 2018/858 och 2019/1020 och om upphävande av direktiven 2000/53/EG och 2005/64/EG (COM(2023) 451).

- öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning
- mer bygg- och rivningsavfall materialåtervinns och förbereds för återanvändning
- ökad återanvändning av förpackningar
- matsvinnet ska minska mätt i mängd livsmedelsavfall
- livsmedelsförlusterna ska minska och mer ska bli mat.

Målen för miljöpolitiken följs varje år upp genom resultatredovisningen i budgetpropositionen.

Delegationen för cirkulär ekonomi inrättades 2018 och är ett rådgivande organ till regeringen som syftar till att underlätta och driva på näringslivets omställning till en konkurrenskraftig cirkulär ekonomi. Delegationen består av en ordförande, en vice ordförande och tio ledamöter som representerar ett brett spektrum av branscher med koppling till cirkulär ekonom, bl.a. återvinning, avfallshantering, bygg, skog, finans, livsmedel och industri. Den 26 maj 2025 lämnade delegationen över rekommendationer för att möjliggöra omställningen till en konkurrenskraftig cirkulär ekonomi till regeringen. Delegationen föreslog bl.a. att miljömålen ska kompletteras med nya mål för att på ett bättre sätt omfatta den cirkulära ekonomins olika aspekter och därmed säkerställa maximal nytta och att regeringen ska ta fram en uppdaterad strategi för cirkulär ekonomi med tillhörande handlingsplan för att tydliggöra mål, strategi och ambition på området, med en tydlig och resurssatt plan för uppföljning. Delegationens rekommendationer bereds inom Regeringskansliet.

Uppföljning och statistik

Naturvårdsverket sammanställer vartannat år statistik över uppkomna och behandlade mängder avfall i Sverige fördelat på olika avfallsslag, branscher och behandlingsmetoder. Statistiken används för att följa upp och utvärdera åtgärder inom avfallsområdet, exempelvis kopplat till det svenska miljökvalitetsmålet och målen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet). Statistiken uppfyller kraven i EU:s förordning 2150/2002 om avfallsstatistik. Den senaste rapporten, Avfall i Sverige 2022 – Uppkomst och behandling (rapport 7161), publicerades i september 2024 och förklarar avfallsstatistiken för rapporteringsåret 2022. I rapporten redogörs bl.a. för trender för uppkomst av avfall, behandling av avfall, materialåtervinning, annan återvinning, bortskaffande och förbehandling av avfall.

Genom budgetpropositionen för 2025 genomfördes en satsning på 10 miljoner kronor för stärkt vägledning och förbättrad statistik för att säkerställa efterlevnaden av ny EU-lagstiftning om cirkulär ekonomi (prop. 2024/25:1 utg.omr. 20, bet. 2024/25: MJU1, rskr. 2024/25:119). Även i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) föreslog regeringen en satsning om 4 miljoner kronor för att utveckla den svenska

avfallsstatistiken. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:MJU1, rskr. 2025/26:128).

Hållbar design, konsumtion och teknik

EU:s regelverk för ekodesign ställer sedan 2021 krav på resurseffektivitet för ett antal produktkategorier, bl.a. kylskåp, frysar, diskmaskiner och tvättmaskiner. Detta innebär att produkterna ska vara reparerbara, och regelverket innehåller därför krav på tillgänglighet av specifika reservdelar och på design som förenklar reparation. Det ska även finnas reparations- och underhållsinformation tillgänglig för professionella reparatörer.

Den 13 juni 2024 antog Europaparlamentet och rådet förordning (EU) 2024/1781 av den 13 juni 2024 om upprättande av en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter, om ändring av direktiv (EU) 2020/1828 och förordning (EU) 2023/1542 och om upphävande av direktiv 2009/125/EG (ekodesignförordningen). Förordningen bygger på det tidigare ekodesign-direktivet men omfattar i jämförelse med direktivet både fler produkter och fler hållbarhetsaspekter. Förordningen utgör en ram för att fastställa ekodesignkrav som produkter måste uppfylla för att få släppas ut på marknaden eller tas i bruk. Syftet är att förbättra produkternas miljömässiga hållbarhet för att göra hållbara produkter till norm och minska produkters totala koldioxid- och miljöavtryck under deras livscykel. Genom förordningen skapas även en ram för att förhindra att osålda konsumentprodukter förstörs. Förordningen tillämpas på alla fysiska varor som släpps ut på den inre marknaden, med vissa undantag (t.ex. livsmedel och foder).

I ekodesignförordningen ges kommissionen befogenhet att genom delegerade akter fastställa ekodesignkrav (art. 4). Dessa krav ska gälla bl.a. följande aspekter (art. 5):

- beständighet
- återanvändbarhet
- reparerbarhet
- energianvändning och energieffektivitet
- vattenanvändning och vatteneffektivitet
- materialåtervinningsbarhet
- möjlighet till återvinning av material
- miljöpåverkan, inklusive koldioxid- och miljöavtryck
- förväntad avfallsgenerering.

När det gäller frågan om osålda produkter anges i ekodesignförordningen att ekonomiska aktörer ska vidta nödvändiga åtgärder som rimligen kan förväntas förhindra behovet av att förstöra osålda konsumentprodukter. Vidare fastställs vissa skyldigheter för ekonomiska aktörer som kasserar osålda konsumentprodukter att lämna ut information om detta. Det ska även fr.o.m. den 19 juli 2026 vara förbjudet att förstöra vissa osålda kläder och skor (art. 23–25).

Genom förordningen inrättas även ett digitalt produktpass som ska innehålla information om ekodesignkraven och följa med produkter längs hela deras livscykel. Syftet med produktpassen är att öka spårbarheten och underlätta för en cirkulär ekonomi. Kraven för produktpassen ska fastställas i delegerade akter (art. 9–12).

Kommissionen beslutade i april 2025 om en arbetsplan för ekodesignförordningen 2025–2030 (COM(2025) 187). I arbetsplanen finns en förteckning över de produkter som kommer att prioriteras och beräknade tidsramar. Vilka produkter som ska prioriteras anges i förordningen (art. 18). Av planen framgår att kommissionen kommer att anta delegerade akter för fyra slutprodukter (textilier/kläder, möbler, däck och madrasser) och två intermediära produkter (järn och stål samt aluminium). Vidare ska kommissionen anta akter för två horisontella ekodesignkrav (reparerbarhet och återvinningsbarhet samt andel återvunnet material i elektronik). Kommissionen ska även anta delegerade akter för 16 energirelaterade produkter som omfattats av det tidigare ekodesigndirektivets arbetsplan. Fyra av dessa är helt nya produkter som inte tidigare reglerats inom ramen för ekodesigndirektivet.

I februari 2024 antogs ett nytt direktiv om mer konsumentmakt i den gröna omställningen⁶ som syftar till att motverka vilseledande miljöpåståenden i marknadsföring, främja att varor går att reparera och motverka s.k. planerat åldrande. Vidare antogs i juni 2024 ett nytt direktiv om gemensamma regler för att främja reparation av varor⁷ som bl.a. innehåller ändringar i direktiv (EU) 2019/771 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor (varudirektivet), som reglerar säljarens ansvar att reparera varor som säljs till konsument. Det nya direktivet innehåller också regler som saknar motsvarighet i tidigare direktiv, bl.a. en skyldighet för tillverkare att reparera vissa varor som säljs till konsument. För att uppmuntra till reparationer ska kommissionen enligt direktivet upprätta en europeisk onlineplattform för reparationer. Syftet är att konsumenter ska paras ihop med reparatörer och, i tillämpliga fall, även med säljare av rekonditionerade varor.

En särskild utredare har på regeringens uppdrag analyserat de två nämnda direktiven och tagit ställning till hur de ska genomföras i Sverige. Utredaren överlämnade i december 2025 betänkandet Åtgärder för en mer hållbar konsumtion (SOU 2025:124) till regeringen. I betänkandet lämnas ett antal förslag när det gäller marknadsföring, vilseledande påståenden liksom utökade informationskrav vid konsumentavtal om bl.a. reparerbarhet. Utredningen föreslår vidare en ny lag om reparation av konsumenters varor. Lagen omfattar tio varor som omfattas av krav på reparerbarhet i unionsrättsakter och innebär att tillverkaren ska ha en skyldighet att reparera en vara under en viss tid. Till-

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2024/825 av den 28 februari 2024 om ändring av direktiven 2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller mer konsumentmakt i den gröna omställningen genom bättre skydd mot otillbörliga affärsmetoder och bättre information.

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1799 av den 13 juni 2024 om gemensamma regler för att främja reparation av varor och om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiven (EU) 2019/771 och (EU) 2020/1828.

verkaren ska även vara skyldig att informera konsumenten om reparations-tjänsterna och riktpriiser för typiska reparationer. Betänkandet har skickats på remiss till den 26 mars 2026.

Miljö- och jordbruksutskottet överlade den 27 november 2025 med klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) om utkast till rådsslutsatser om Europas miljö 2030 som skulle antas vid miljørådet den 16 december 2025. I överläggningspromemorian inför överläggningen anförde regeringen bl.a. att cirkularitet behöver bättre integreras i produktdesign för att minska användningen av råvaror och för att skapa rätt förutsättningar för begagnatmarknaden, återanvändning, återvinning och andra cirkulära affärsmodeller.

Företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi

Ett av fokusområdena i den svenska strategin för ekonomi och den handlingsplan för cirkulär ekonomi som tagits fram som en del i strategin är cirkulär ekonomi som drivkraft för näringslivet och andra aktörer genom åtgärder som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller. För att ställa om till en cirkulär ekonomi behöver det enligt handlingsplanen sättas fokus på att vidta åtgärder som ökar företagets incitament och förmåga att ställa om till affärsmodeller som är cirkulära. Det kan också handla om att genom innovation skapa helt nya affärsmodeller som bl.a. innebär att sälja funktioner och tjänster. Av handlingsplanen framgår vidare att mycket av den cirkulära ekonomin handlar om att bättre ta vara på olika resurser genom exempelvis återanvändning, reparation och delningstjänster. För att dessa tjänster ska kunna bidra till att ytterligare stärka omställningen till en cirkulär ekonomi behöver både utbudet och efterfrågan på marknaden öka. Det handlar om att införa styrmedel för att främja cirkulära affärsmodeller ur ett företagsperspektiv och om att skapa incitament för en användning av dessa tjänster som leder till miljönytta.

Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi överlämnade i september 2024 betänkandet Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi (SOU 2024:67) till regeringen. Kommittén har kartlagt och analyserat inom vilka områden ekonomiska styrmedel skulle kunna spela en viktig roll för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi. I betänkandet redovisas olika typer av ekonomiska styrmedel som kan användas, såsom beskattning, producentansvar och stöd för utveckling av teknik. Kommittén bedömer bl.a. att man närmare bör analysera styrmedel i form av en bonus inriktad på åtgärder som bidrar till förlängd livslängd och som är avfallsförebyggande, t.ex. reparation, återtillverkning och uthyrning. Betänkandet har remissbehandlats och bereds vidare inom Regeringskansliet.

En särskild utredare har på regeringens uppdrag sett över de mervärdes-skatteregler som gäller vid försäljning av begagnade varor och beskattningsbara personers gåva av varor. Utredningen, som tog namnet Utredningen om enklare mervärdes-skatteregler för gåvor och begagnade varor, redovisade sitt

uppdrag i mars 2025 i betänkandet Enklare mervärdesskatteregler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel (SOU 2025:30). I betänkandet gör utredningen bedömningen att ett förenklat förfarande för vinstmarginalbeskattning för varor med ett lägre värde skulle förenkla för beskattningsbara återförsäljare och därmed underlätta försäljningen av begagnade varor. Detta skulle innebära att fler varor med lägre värde återanvänds. Utredningen föreslår därför bl.a. att tillämpningsområdet för det förenklade förfarandet ska utvidgas. Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Inom området cirkulär ekonomi bedriver Research Institutes of Sweden (Rise) forskning som kan bidra såväl till innovation i fråga om affärsmodeller som till effektiv och klimatsmart användning av sekundära resurser. Rise erbjuder fördjupad kunskap om hinder och möjligheter för en övergång till tjänstebaserade och cirkulära affärsmodeller inom områden som intäktskalkyler, finansiering, framtidsadaptiv design och ledningssystem. Vid Rise finns även Circular Business Lab som är en medlemsbaserad samarbetsverkstad för företag och organisationer som vill ställa om och utveckla cirkulära affärer. I samarbetsverkstaden får medlemmarna möjlighet att, tillsammans med andra medlemmar och med nära tillgång till Rises hela expertis inom cirkulära affärsmodeller, digitalisering och cirkulära resursflöden, utveckla cirkulära affärsmöjligheter och framtidssäkra verksamheten inför omställningen till en mer cirkulär ekonomi.

Delegationen för cirkulär ekonomi är ett rådgivande organ till regeringen som ska bidra till och identifiera hinder för näringslivets omställning till en cirkulär ekonomi samt synliggöra och kommunicera näringslivets möjligheter med en omställning. Delegationen ska årligen lämna en skriftlig redovisning till regeringen om sin verksamhet och får då även lämna förslag på åtgärder som skulle kunna vidtas för att öka takten i näringslivets omställning. Delegationen består av en ordförande, en vice ordförande och tio ledamöter som representerar ett brett spektrum av branscher med koppling till cirkulär ekonomi, bl.a. återvinning, avfallshantering, bygg, skog, finans, livsmedel och industri (11, 13 och 14 a §§ förordningen [2012:989] med instruktion för Naturvårdsverket).

Den rättsakt om den cirkulära ekonomin som kommissionen har aviserat ska bl.a. möjliggöra fri rörlighet för cirkulära produkter, returråvaror och avfall, främja bättre tillgång till återvunnet material av hög kvalitet samt stimulera efterfrågan på returråvaror och cirkulära produkter.

Miljö- och jordbruksutskottet överlade den 27 november 2025 med klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) om rådsslutsatser om inriktningen för den kommande rättsakten. I ständpunkten i överläggningspromemorian anförde regeringen bl.a. att Sverige välkomnar arbetet med rättsakten och att det är viktigt att skapa en välfungerande inre marknad för sekundära råvaror. Regeringen framhöll vidare att cirkularitet bättre behöver integreras i produktdesign för att minska användningen av råvaror och för att skapa rätt förutsättningar för begagnatmarknaden, återanvändning,

återvinning och andra cirkulära affärsmodeller. Enligt regeringen kan åtgärder för att stimulera efterfrågan på högkvalitativa återvunna material övervägas, och rådsslutsatserna behöver lyfta fram behovet av investeringar och facilitering för dessa affärsmodeller.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) anför regeringen att dess arbete på området giftfri cirkulär ekonomi syftar till att bidra till att skapa rätt förutsättningar för näringslivet och samhällets omställning i stort. Regeringen verkar för ett tydligt och effektivt genomförande av EU-lagstiftning inom området som möjliggör för företagens omställning och ger företag på den inre marknaden lika villkor.

Utskottets ställningstagande

Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi

Utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande arbete – både nationellt och inom EU – för att stärka omställningen till en cirkulär ekonomi och skapa en hållbar resursanvändning och öka resurseffektiviteten. Kommissionen har aviserat att den ska presentera en rättsakt om den cirkulära ekonomin för att snabba på omställningen. Utskottet välkomnar arbetet med den kommande rättsakten, som enligt utskottet har goda förutsättningar att bidra till ett effektivt arbete för en cirkulär ekonomi. Delegationen för cirkulär ekonomi har vidare föreslagit att de svenska miljömålen ska kompletteras med nya mål i fråga om cirkulär ekonomi. Delegationens rekommendationer bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Mot bakgrund av det anförda och med hänsyn till det arbete som pågår på området anser utskottet att motion 2025/26:3548 (MP) yrkandena 1, 3, 5 och 7–9 kan lämnas utan åtgärd.

Den offentliga sektorn har en viktig roll i omställningen till en cirkulär ekonomi. Det är av stor betydelse att offentlig verksamhet är ett föredöme i detta avseende. Som framgår av redovisningen ovan har Upphandlingsmyndigheten vidtagit ett antal åtgärder för att stärka den offentliga upphandlingen så att den i ökad utsträckning bidrar till omställningen till en cirkulär ekonomi. Utskottet noterar vidare att den nya ekodesignförordningen ger kommissionen befogenhet att fastställa krav på grön upphandling, och kommissionen har också aviserat att den avser att lägga fram förslag om offentlig upphandling för att stödja arbetet med cirkulär ekonomi. Utskottet välkomnar det arbete som pågår för att öka cirkulariteten inom offentlig verksamhet och anser mot denna bakgrund att motion 2025/26:958 (L) yrkande 2 kan lämnas utan åtgärd.

Uppföljning och statistik

Statistik är viktigt för att möjliggöra uppföljning av relevanta regelverk och åtgärder. Naturvårdsverket har ansvaret för att sammanställa statistik över avfallsmängder och avfallsslag, och utskottet noterar att myndighetens rapportering bl.a. omfattar trender för uppkomst av avfall, behandling av avfall

och materialåtervinning. Vidare konstaterar utskottet att regeringen i de två senaste budgetpropositionerna genomfört satsningar för att förbättra och utveckla avfallsstatistiken. Utskottet välkomnar dessa satsningar som enligt utskottets mening ger goda förutsättningar att förbättra arbetet med statistik inom avfallsområdet. Motion 2025/26:3548 (MP) yrkandena 10, 11 och 150 avstyrks därmed.

Hållbar design, konsumtion och teknik

Varor och tjänster påverkar miljön och klimatet under hela livscykeln: vid tillverkning, användning, återbruk, materialåtervinning, omhändertagande av avfall och transporter. För att komma till rätta med detta krävs såväl regelverk som drivkrafter för förändrade och mer hållbara produktions- och konsumtionsmönster. Utskottet välkomnar därför EU:s nya ekodesignförordning som gör det möjligt att ställa krav på bl.a. återanvändbarhet, reparerbarhet, möjligheten till återvinning av material, energianvändning och energieffektivitet samt vattenanvändning och vatteneffektivitet. Utskottet konstaterar vidare att kommissionen har presenterat en plan för arbetet med att ta fram delegerade akter, i enlighet med den prioritering som anges i förordningen, och utskottet kommer noga att följa det fortsatta arbetet med att ta fram ekodesignkrav.

Utskottet välkomnar vidare de två direktiv som nyligen antagits och som innehåller regler om reparation av varor. En särskild utredare har analyserat dessa direktiv och hur de ska genomföras i Sverige och lämnat ett antal förslag som har goda förutsättningar att förbättra både konsumenternas möjlighet att få information om varors miljöpåverkan och reparerbarhet och möjligheten att reparera varor. Utskottet noterar vidare att ekodesignförordningen även omfattar frågan om förstörelse av osålda konsumentprodukter och innehåller ett förbud mot att förstöra vissa osålda kläder och skor.

Mot bakgrund av det som anförts ovan och det arbete som pågår på området anser utskottet att motionerna 2025/26:2825 (C) yrkande 3, 2025/26:3368 (MP) yrkande 17, 2025/26:3548 (MP) yrkandena 21, 37, 38, 42, 44–46 och 60, 2025/26:3582 (C) yrkande 46 samt 2025/26:3732 (S) yrkandena 14 och 49 kan lämnas utan åtgärd.

Företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi

Det är viktigt att de produkter som tillverkas får så lång livslängd som möjligt så att konsumtionen av nyttillverkade produkter kan minska. En viktig del i detta arbete är att möjliggöra nya cirkulära affärsmodeller som tar hänsyn till hela värdekedjan och att skapa förutsättningar för en ökad marknad för bl.a. återvunnet material samt reparerade och återbrukade varor. Sådana åtgärder gynnar såväl miljön och klimatet som konsumenterna samt de företag som har reparation och återbruk som affärsidé. Utskottet välkomnar därför regeringens arbete för att stärka cirkulära affärsmodeller. Utskottet vill särskilt framhålla att en kommitté har kartlagt och analyserat inom vilka områden ekonomiska styrmedel kan användas för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi.

Vidare har en särskild utredare lämnat förslag om att förenkla mervärdes-skattereglerna för företag som säljer begagnade varor. Dessa betänkanden bereds nu vidare inom Regeringskansliet. Utskottet vill även framhålla den forskning som bedrivs inom Rise när det gäller cirkulär ekonomi och det arbete som pågår inom Circular Business Lab om bl.a. cirkulära affärsmodeller. Därutöver ser utskottet fram emot den rättsakt om den cirkulära ekonomin som kommissionen aviserat och som bl.a. ska stimulera efterfrågan på returråvaror och cirkulära produkter.

Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2025/26:958 (L) yrkande 3, 2025/26:3422 (MP) yrkande 29, 2025/26:3548 (MP) yrkandena 12, 29, 41 och 118 samt 2025/26:3732 (S) yrkandena 63 och 66 kan lämnas utan åtgärd.

Återanvändning och återvinning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergripande åtgärder för att öka den cirkulära materialanvändningen och om cirkulär hantering av förpackningar, textilier, metaller och mineral samt tryckimpregnerat trä.

Jämför reservation 8 (MP), 9 (S), 10 (MP), 11 (S), 12 (C), 13 (MP) och 14 (MP).

Motionerna

Övergripande åtgärder för att öka den cirkulära materialanvändningen

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 15 lämnas förslag om att på nationell och europeisk nivå införa nya och höja befintliga kvotplikter, dvs. krav på företag att använda en viss andel återvunnet material i nyproduktion. Motionärerna föreslår vidare att producentansvaret bör utökas och breddas och att producentansvar bör införas för flera produktgrupper (yrkande 20). I yrkande 52 föreslås ett tillkännagivande om att verka för att utveckla incitament för privatpersoner att lämna in fungerande varor för återbruk. Motionärerna föreslår även att det ska ställas krav på kommuner att ingå avtal med företag som kan hämta fungerande produkter i anslutning till återvinningscentraler (yrkande 53). Motionärerna föreslår därutöver en utredning av frågan om huruvida vissa material och produkter bör förbjudas eftersom det inte går att återvinna dem (yrkande 54).

Cirkulär hantering av förpackningar

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 56 framhålls att alla förpackningar, även om de har slängts, ska ingå i

producentansvaret. Enligt yrkande 57 ska alla som sätter en förpackning på marknaden betala en förpackningsavgift.

Daniel Helldén m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2025/26:3548 yrkande 34 en flerårig informationssatsning om insamling och sortering. I yrkande 101 föreslår motionärerna en utredning av hur transportförpackningars och leveransförpackningars resursanvändning och klimatavtryck ska minska. Enligt yrkande 102 behövs en stärkt och förbättrad insamling av papper och olika typer av kartong, såsom laminerad dryckeskartong. Motionärerna föreslår vidare ett förbud mot engångsartiklar vid konsumtion på plats i restauranger (yrkande 103) och förbud mot engångsförpackningar under publika evenemang som konserter, festivaler och sportevenemang (yrkande 104). Motionärerna anför vidare att genomförandet av EU-lagstiftningen som anger att aktörer måste erbjuda mat och dryck i återanvändningsbara lådor och muggar behöver förbättras (yrkande 105). I yrkande 107 föreslår motionärerna att delar av nedskräpningsavgifterna ska användas för att stötta omställningen från engångsförpackningar till flergångsförpackningar.

Cirkulär hantering av textilier

Åsa Westlund m.fl. (S) anför i kommittémotion 2025/26:3732 yrkande 51 att regeringen bör införa ett producentansvar för textilier i Sverige utan dröjsmål. Producentansvaret ska enligt yrkande 52 utformas för att främja innovation, hållbara affärsmodeller och teknikutveckling. Regeringen bör även ta initiativ till en nationell plan för textilåtervinning tillsammans med kommuner, företag, välgörenhetsorganisationer och civilsamhället (yrkande 53). Motionärerna framhåller även att kommuner och ideella aktörer behöver få tydlig vägledning om insamling och hantering av textilier (yrkande 54).

I kommittémotion 2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 5 framhålls behovet av uppföljning av textilinsamlingen. I yrkande 6 föreslår motionärerna en översyn av hur en infrastruktur och innovation för en bred industriell textilåtervinning i Sverige kan främjas.

Enligt partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) bör Sverige omgående upprätta ett utökat producentansvar för textil där producenterna måste vara med och betala för återtagande och avfallshantering av sina produkter (yrkande 68). Storleken på den avgift som producenten ska betala för omhändertagandet av textil ska vara baserad på hur cirkulär och hållbart designad produkten är (yrkande 69). Motionärerna framhåller även att man bör underlätta för innehavaren av textilavfall att lämna ifrån sig sorterad textil (yrkande 70) och att det behövs ett bättre insamlingssystem för textil (yrkande 71). Motionärerna föreslår även en kvotplikt på textil med krav på 20 procent återvunnet material i all nyproducerad textil till 2035 (yrkande 72). I motionen framhålls vidare vikten av ökade incitament och styrmedel som främjar lånegarderob, ökad reparerbarhet och s.k. remake (yrkande 74). Motionärerna anför vidare att EU bör definiera vad en hållbar textil och en cirkulär textil är (yrkande 75). Regeringen bör även enligt motionärerna driva på inom EU för

krav på tydlig märkning av vilka fibrer textilen innehåller (yrkande 76). Motionärerna föreslår vidare en utredning om konkreta åtgärder och styrmedel som främjar hållbara och cirkulära textilier (yrkande 77). Slutligen menar motionärerna att det krävs utökade satsningar på samarbeten mellan avfallsbolag, industri och forskning runt innovation när det gäller cirkulär textilanvändning och produktion (yrkande 78).

Cirkulär hantering av metaller och mineral

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 144 föreslår motionärerna att det ska inrättas en nationell samordnare för återvinning av kritiska metaller och mineral. I yrkande 146 anförs att kraven på andelen återvunnen råvara (kobolt, bly, litium och nickel) i EU:s batteriförordning bör skärpas. Enligt yrkande 148 bör en nationell strategi för att utvinna metall och mineral ur sekundära resurser och avfallsdepåer tas fram. I yrkande 151 föreslås en utredning av hur hushållsavfall av metall, exempelvis aluminiumfolie och värmeljuskoppar i aluminium, mer effektivt skulle kunna sorteras och samlas in. Enligt yrkande 152 bör hårda krav ställas på återvinning av produkter med kritiska råmaterial, och produktpassen för produkter med kritiska råmaterial behöver utvecklas.

Enligt kommittémotion 2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 33 bör regeringen komma med nya förslag om investeringsstöd för cirkulära flöden av kritiska metaller och mineral.

Cirkulär hantering av tryckimpregnerat trä

Enligt motion 2025/26:2962 av Marléne Lund Kopparklint (M) i denna del bör regeringen utreda förutsättningarna för att prioritera forskning inom återvinning av trä, särskilt med fokus på impregnerat virke.

I motion 2025/26:3228 av Marléne Lund Kopparklint (M) anförs att regeringen bör överväga att se över förutsättningarna för att se över lagstiftningen för att underlätta ett säkert återbruk av tryckimpregnerat trä.

Kompletterande information

Övergripande åtgärder för att öka den cirkulära materialanvändningen

Enligt EU:s avfallsdirektiv ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att uppnå målet om att förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka till minst 50 viktprocent 2020, 55 viktprocent till 2025, 60 viktprocent till 2030 och 65 viktprocent till 2035 (art. 11). Medlemsstaterna ska även vidta åtgärder för att förebygga avfallsgenerering genom att uppmuntra återanvändning av produkter och inrätta ett system som främjar reparation och återanvändning, särskilt av vissa produkter, bl.a. elektrisk och elektronisk utrustning, textilier, möbler och förpackningar, byggnadsmaterial och byggprodukter (art. 9).

Kommissionen har inlett ett överträdelseärende mot Sverige för bristande uppfyllelse av målet i avfallsdirektivet för 2020. En formell underrättelse inkom den 25 juli 2024 till Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen. Regeringen besvarade den formella underrättelsen den 23 september 2024. Mot bakgrund av överträdelseärendet tillsattes en intern utredning inom Klimat- och näringslivsdepartementet för att biträda departementet med att föreslå de författningsändringar som krävs för att skapa ett tydligt, ändamålsenligt och enhetligt uppföljningssystem gentemot de aktörer som har rådighet att påverka materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall. Resultatet av utredningen redovisades i november 2024 i promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (KN2024/02249). Promemorian har remissbehandlats.

Mot bakgrund av förslagen i promemorian beslutade regeringen i juli 2025 om flera förändringar i avfallsförordningen för att öka materialåtervinningen. Bland annat infördes en ny bestämmelse som innebär att kommuner ska inrätta ett system för insamling av det avfall som inte ska samlas in fastighetsnära (3 kap. 38 §). Systemet ska dimensioneras på grundval av antalet kommuninvånare och det avfall som produceras. Servicegraden får uppnås genom stationära bemannade samlingsplatser (återvinningscentraler), lättillgängliga samlingsplatser eller regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser där hushåll och andra avfallsinnehavare ska lämna avfall för en separat insamling (3 kap. 39 §)

Vidare fördes målet om förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall in i avfallsförordningen (4 kap. 2 §), och Naturvårdsverket fick ett tydligare ansvar för att följa upp målet (4 kap. 2 §). Målet för kommunalt avfall är att detta ska behandlas genom förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning så att materialåtervinningsgraden uppgår till minst

1. 55 viktprocent per år senast 2025
2. 60 viktprocent per år senast 2030
3. 65 viktprocent per år senast 2035.

Vidare ska från den 1 januari 2028 skrymmande kommunalt avfall av papp, kartong, plast, glas och metall sorteras ut separat (3 kap. 15 § avfallsförordningen). Syftet är att möjliggöra materialåtervinning. I promemorian föreslogs att även annat än skrymmande sådant avfall skulle sorteras ut. Regeringen gav i juli 2025 Naturvårdsverket i uppdrag att lämna förslag om hur insamlingen av förpackningsavfall kan samordnas med insamlingen av annat avfall (KN2025/01507). Myndigheten ska lämna förslag på hur insamlingen av förpackningsavfall från hushåll kan ändras så att den även omfattar bl.a. kommunalt avfall av plast, papper, glas och metall. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2026.

I promemorian föreslogs vidare att varje kommun ska tillhandahålla insamlingssystem för återanvändning av produkter från hushållen i kommunen i syfte att öka återanvändningen i Sverige. Enligt förslaget ska kommunen ge

privatpersoner, företag och sammanslutningar tillfälle att kostnadsfritt hämta återanvändbara produkter på en plats som kommunen anvisar. Produkter som inte hämtas av någon inom den tid som kommunen bestämmer ska hanteras som avfall. Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer kvarstående delar av promemorian att beredas vidare efter att riksdagen har hanterat proposition 2025/26:108 Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning, som regeringen beslutade om i januari 2026.

I nämnda proposition föreslås ändringar i miljöbalken som innebär en reformerad och moderniserad avfallslagstiftning. Syftet är att förebygga uppkomsten av avfall och öka materialåtervinningen och därmed bidra till att Sverige kan nå de mål på området som beslutats inom EU. Förslagen omfattar bl.a. nya ansvarsbestämmelser som förtydligar ansvaret för avfall samt nytt ansvar för avfallsproducenter i detaljhandeln och för avfallsproducenter av förbrukat matfett, förbrukat kontorspapper och returpapper. Propositionen omfattar även förändringar i tillsynsansvaret och ansvaret för den nationella avfallsplanen och det avfallsförebyggande programmet. Propositionen behandlas av riksdagen under våren 2026.

Naturvårdsverket slutredovisade i oktober 2023 ett regeringsuppdrag om åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall.⁸ Av redovisningen framgår att Naturvårdsverket har utrett möjligheten att införa en nationell kvotplikt i fråga om innehåll av återvunnen råvara. Enligt myndigheten är möjligheterna för Sverige att införa nationella kvotplikter begränsade, eftersom sådana krav kan vara handelshindrande och i konflikt med harmoniserad lagstiftning inom EU. Naturvårdsverket har därför inte gått vidare med utredningar om nationella kvotplikter, utan bedömer att kvotplikter för innehåll av återvunna råvaror i stället bör utredas och införas inom EU för lämpliga produktgrupper.

Regler om kvotplikter för återvunnet material finns i dag på EU-nivå i engångsplastdirektivet⁹, EU:s batteriförordning¹⁰ och EU:s förpackningsförordning.

I EU:s förpackningsförordning ställs vissa krav på ämnen i förpackningar. Enligt förordningen ska förpackningar som släpps ut på marknaden tillverkas på ett sådant sätt att förekomsten och koncentrationen av ämnen som inger betänkligheter som beståndsdelar i förpackningsmaterialet eller någon av förpackningskomponenterna minimeras, inbegripet med avseende på deras förekomst i utsläpp och eventuella resultat av avfallshantering, såsom sekundära råvaror, aska eller annat material för slutligt bortskaffande, samt på de negativa effekterna på miljön som orsakas av mikroplaster (art. 5).

Syftet med den nya ekodesignförordningen är att förbättra produkternas miljömässiga hållbarhet för att göra hållbara produkter till norm och minska

⁸ Åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall – Slutredovisning av regeringsuppdraget Åtgärder för att öka materialåtervinningen av avfall och en del av regeringsuppdraget Rätt plast på rätt plats, ärendenummer NV-11029-22.

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG.

produkters totala koldioxid- och miljöavtryck under deras livscykel. Förordningen utgör en ram och kommissionen ska ta fram ekodesignkrav för olika produktgrupper och mellanprodukter i delegerade akter. Kraven ska bl.a. gälla återanvändbarhet, materialåtervinningsbarhet, förekomst av ämnen som inger betänkligheter och miljöpåverkan (art. 5). Ämnen som inger betänkligheter är bl.a. vissa ämnen som omfattas av Reachförordningen¹¹ och CLP-förordningen¹².

Ekodesignförordningen omfattar även krav på digitala produktpass. Produktpass syftar till att öka spårbarheten och underlätta en cirkulär ekonomi genom att tillverkaren delar med sig av olika hållbarhetsdata för sina produkter. När det gäller ämnen som inger betänkligheter finns vissa särskilda informationskrav i artikel 7.5 i förordningen som innebär att det ska vara möjligt att spåra sådana ämnen under produkternas hela livscykel. Det ska vidare framgå var de aktuella ämnena finns i produkterna samt i vilken koncentration de förekommer. Informationskravet omfattar även krav på relevanta instruktioner för säker användning av produkterna och instruktioner för demontering, förberedelse för återanvändning, återanvändning, materialåtervinning och en miljövänlig hantering av uttjänta produkter.

Regeringen gav i juni 2025 Skatteverket och Naturvårdsverket i uppdrag att gemensamt göra en översyn och analys av skatten på avfall (Fi2025/01415). Myndigheterna ska bl.a.

- analysera om skatten på avfall i dess nuvarande utformning på ett verkkningsfullt och samhällsekonomiskt effektivt sätt styr i enlighet med avfallshierarkin och bidrar till en omställning till cirkulär ekonomi
- analysera och beskriva för vilka avfallsströmmar och förfaranden skatten på avfall på ett ändamålsenligt sätt bidrar till omställningen till en cirkulär ekonomi
- analysera om det finns erfarenheter i Sverige och inom EU av miljövänligare avfallshanteringsalternativ samt avfallsförebyggande åtgärder för de avfallsslag som i dag omfattas av avfallsskattens undantag och avdrag, eller om dessa undantag och avdrag fortfarande ingår i systemets art och natur och därför inte är att anse som statliga stöd i enlighet med kommissionens statsstödsbeslut.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2026.

Producentansvar finns i dag för ballonger, batterier, bilar, däck, elutrustning, fiskeredskap som innehåller plast, förpackningar, vissa tobaksvaror och filter samt vätservetter.

Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi har kartlagt och analyserat inom vilka områden ekonomiska styrmedel skulle kunna spela en viktig roll för att främja omställningen till en

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach) och inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet.

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar.

cirkulär ekonomi. Kommittén bedömer i sitt betänkande (SOU 2024:67) bl.a. att det, för att förlänga produkters livslängd, under vissa förhållanden kan vara motiverat att subventionera olika åtgärder som återanvändning, reparationer, återtillverkning och uthyrning. Kommittén anser att det finns skäl för att sådana subventioner i första hand bör ske genom direkta subventioner, t.ex. i form av reparationscheckar, snarare än genom indirekta subventioner, såsom skattereduktioner (t.ex. rutavdrag) eller en lägre mervärdesskattesats. Det finns enligt kommitténs mening anledning att närmare undersöka förutsättningarna för att i vissa fall införa statliga subventioner i syfte att förlänga produkters livslängd. Kommittén föreslog vidare att fler producentansvar bör undersökas närmare, bl.a. för byggprodukter, madrasser och andra möbeltyper. Kommittén lyfte även frågan om kvotplikt för flera produkter, bl.a. fordon och farkoster samt elektrisk och elektronisk utrustning, och bedömde att Sverige kan vara proaktivt inom EU genom att ta fram underlag om det. Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Cirkulär hantering av förpackningar

EU:s förpackningsförordning från 2024 är en del av den gröna given och bygger på EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi. Syftet med förordningen är att förebygga och minska förpackningsavfall, öka återanvändning och högkvalitativ materialåtervinning samt skapa en marknad för återvunnet material. Det ska också bli lättare för konsumenter att återvinna och återanvända förpackningar som alternativ till engångsförpackningar. Förordningen innehåller även regler för att förebygga onödigt avfall, som att minimera förpackningars vikt och volym för att undvika onödiga förpackningar.

I EU:s förpackningsförordning ställs krav på att alla förpackningar ska vara materialåtervinningsbara (art. 6) och designas så att deras vikt och volym minskas till vad som är absolut nödvändigt för att säkerställa deras funktionalitet (art. 10). Vidare finns krav på lägsta andel av återvunnet material i plastförpackningar (art. 7). För att minska förpackningsavfallet uppställs en maximal tomrumskvot på 50 procent för gruppförpackningar, transportförpackningar och e-handelsförpackningar (art. 24). Förordningen innehåller även vissa mål för återanvändning (art. 29). Vidare ska affärsverksamheter inom hotell-, restaurang- och kafé/cateringsektorn, som tillhandahåller varm eller kall dryck eller färdiglagad mat i förpackningar för avhämtning tillhandahålla ett system så att konsumenterna kan ta med sig en egen behållare att fylla på (art. 32). Affärsverksamheter inom hotell-, restaurang- och kafé/cateringsektorn, som tillhandahåller varma eller kalla drycker eller färdiglagad mat i förpackningar för avhämtning ska senast den 12 februari 2028 ge konsumenterna möjlighet att få produkterna i en återanvändbar förpackning inom ett system för återanvändning (art. 33).

Regeringen gav i januari 2025 Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå hur det svenska regelverket ska kompletteras avseende, och i övrigt anpassas till, EU:s förpackningsförordning (KN2024/02627, KN2025/00532).

Naturvårdsverket lämnade i november 2025 en delredovisning av uppdraget som omfattar de artiklar i EU:s förpackningsförordning som ska börja tillämpas senast i februari 2028 (Förslag till komplettering av EU-förordningen om förpackningar i svensk rätt, NV-25-004563). I delredovisningen föreslog myndigheten en ny förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förpackningsförordning och en rad ändringar i andra förordningar. Delredovisningen omfattar förslag på genomförandet av artikel 33 och mål för insamling. Naturvårdsverket ska slutredovisa uppdraget i juni 2027. Redovisningen har remitterats t.o.m. den 3 april 2026.

Enligt engångsplastdirektivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att på ett ambitiöst och bestående sätt minska förbrukningen av muggar och deras lock samt matlådor som används för snabbmat och deras lock om produkterna är engångsplastprodukter (art. 4).

Mot bakgrund av engångsplastdirektivet gäller sedan 2024 krav på att den som tillhandahåller dryck i en engångsmugg eller snabbmat i en engångsmatlåda ska erbjuda möjlighet att få drycken och maten serverad i en återanvändbar matlåda och vidta effektiva åtgärder så att de återanvändbara förpackningarna roterar flera gånger. Vidare har det införts mål om att förbrukningen av muggar och matlådor som är engångsplastprodukter ska ha minskat med 50 procent fr.o.m. 2026 jämfört med förbrukningen 2022 (17, 18 och 24 §§ förordningen [2021:996] om engångsprodukter).

Förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar (förpackningsförordningen) trädde i kraft den 1 januari 2023. I enlighet med förordningens övergångsbestämmelser ska dock inte alla bestämmelser tillämpas direkt från det datumet. Reglerna syftar till att underlätta för hushåll och verksamheter att sortera sitt förpackningsavfall. En enklare insamling och sortering ska bidra till att producenter kan återvinna mer avfall, att hanteringen av avfall blir mer resurseffektiv och att behoven av nya råvaror minskar. Insamlingen sköttes tidigare av producenterna, men sedan den 1 januari 2024 är det kommunerna som har det operationella ansvaret för insamlingen av hushållens förpackningsavfall och för information till hushållen om förebyggande och sortering av förpackningsavfall. Senast den 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling vara införd för hushållen. De vanligast förekommande förpackningsslagen (papper, plast, metall och glas) ska alltid samlas in fastighetsnära. Skrymmande förpackningar av papper och plast ska samlas in på lättillgängliga insamlingsplatser och övriga förpackningsmaterial (trä, keramik, textilier och dylikt) på kommunens återvinningscentral.

I förpackningsförordningen finns krav på att företag som har producentansvar för förpackningar ska anmäla detta till Naturvårdsverket (4 kap. 5 §). Syftet med registreringen är att skapa möjligheter för Naturvårdsverket att utöva tillsyn över att förpackningsproducenterna uppfyller sitt producentansvar. Om ett företag med producentansvar inte anmäler sig kan Naturvårdsverket rikta förelägganden vid vite mot företaget. Naturvårdsverket kan vidare sedan den 1 januari 2024 även besluta om en miljösanktionsavgift för försenad anmälan (11 kap. 20 b § förordningen [2012:259] om miljösanktionsavgifter).

Den 1 januari 2023 trädde förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter i kraft. Förordningen innehåller bestämmelser om ett system för utökat producentansvar för avfallshantering av engångsprodukter. Syftet med förordningen är att minska den negativa påverkan på miljön från nedskräpning av engångsprodukter i utomhusmiljöer (2 §). Enligt förordningen är producenter av vissa förpackningar skyldiga att betala nedskräpningsavgifter till Naturvårdsverket (8 §). Nedskräpningsavgifterna tas ut som en rörlig produktavgift och en fast årsavgift (9 §). Produktavgiften ska bl.a. täcka kommunernas kostnader för att städa upp engångsprodukter som skräpar ned och för att sprida information för att minska den negativa påverkan på miljön från nedskräpning av engångsplastprodukter (10 §). Årsavgiften ska täcka Naturvårdsverkets kostnader för handläggning, administration och skräpmätning samt kostnaden för att lämna information till konsumenter enligt 29 § förordningen om engångsprodukter.

Enligt nämnda paragraf ska Naturvårdsverket i fråga om plastprodukter som omfattas av det krav på att betala nedskräpningsavgifter som nämns ovan informera konsumenterna om

1. hur engångsplastprodukter ska hanteras när de blir avfall
2. de negativa miljöeffekter som nedskräpning eller annat olämpligt bortskaffande av engångsplastprodukter ger upphov till
3. de negativa effekter det får på avlopps nätet om engångsplastprodukter spolas ned i avloppet.

Informationen ska bidra till att avfallet från engångsplastprodukter hanteras på ett lämpligt sätt och att nedskräpningen minskar. Informationen ska vara lättillgänglig, uppmuntra till ett ansvarsfullt konsumentbeteende och lämnas återkommande.

I juli 2025 beslutade regeringen om flera ändringar i avfallslagstiftningen för att förbättra återvinningen. Förändringarna innebär bl.a. att

- verksamheter som har avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall som har producerats i samband med yrkesmässig sortering av restavfall ska lämna avfallet till de kostnadsfria mottagningsplatser som tillhandahålls av en producentansvarsorganisation
- det infördes krav på ytterligare industriell sortering av förpackningsavfall och skrymmande avfall för att främja materialåtervinning om det är miljömässigt motiverat.

För att flytta fokus till avfallsminskning och en ökad återanvändning antogs 2020 ett nationellt etappmål för återanvändningsbara förpackningar. Målet innebär att av de förpackningar som släpps ut på marknaden i Sverige för första gången ska andelen som är återanvändbara öka med minst 20 procent från 2022 till 2026 och med minst 30 procent från 2022 till 2030.

Naturvårdsverket driver på regeringens uppdrag nationell platsamordning. Syftet är att vara en pådrivande kraft i Sveriges omställning mot en mer hållbar plastanvändning. Av budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr.

20) framgår att Naturvårdsverket i sitt arbete med nationell platsamordning under året har drivit flera arbetsgrupper med inriktning på olika problemområden för plastanvändningen där fokus varit på bl.a. återanvändning av förpackningar. Regeringen bedömer vidare att den utbyggda fastighetsnära insamlingen kan öka andelen utsorterade förpackningar till materialåtervinning.

Cirkulär hantering av textilier

Enligt EU:s avfallsdirektiv skulle medlemsstaterna införa separat insamling av textilier senast den 1 januari 2025 (art. 11). I direktivet finns även krav på att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att förebygga avfallsgenerering genom att uppmuntra återanvändning av produkter och inrätta system som främjar reparation och återanvändning av textilier (art. 9.1 d).

Den 1 januari 2025 trädde nya regler om insamling av textilavfall i kraft (3 kap. 2 § avfallsförordningen). Genom de nya reglerna infördes ett krav på att textilavfall ska samlas in separat från annat avfall i syfte att bidra till en mer cirkulär hantering av textilavfall.

Det nya kravet på insamling ledde till att det insamlade textilavfallet ökade kraftigt och därmed även kostnaderna för sortering. Regeringen beslutade därför om en ändring av regleringen för att tydliggöra att trasig eller fläckig textil, som försvårar återbruk och materialåtervinning, inte ska samlas in separat fr.o.m. den 1 oktober 2025. Undantaget gäller bl.a. strumpor och underkläder, textil som är möjlig eller angripen av skadedjur samt viss textil som är fläckig eller nedsmutsad (3 kap. 16 § avfallsförordningen).

Textilier är en av de produktvärdekedjor som pekas ut som särskilt viktiga såväl i EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi som i den svenska strategin för cirkulär ekonomi. I enlighet med handlingsplanen presenterade kommissionen i mars 2022 meddelandet om EU:s strategi för hållbara och cirkulära textilier (COM(2022) 141), kallat textilstrategin. Strategins syfte är att skapa en sammanhållen ram och vision för textilsektorns omställning. Strategin innehåller förslag på ett antal åtgärder som kan skapa hållbara och cirkulära textila värdekedjor, nya tekniska lösningar och innovativa affärsmodeller för textilindustrin. I strategin aviserade kommissionen bl.a. att den avsåg att föreslå harmoniserade EU-regler om utökat producentansvar för textilier i samband med den kommande översynen av ramdirektivet om avfall.

I september 2025 beslutades om en ändring av avfallsdirektivet.¹³ Ändringen innebär bl.a. att ett utökat producentansvar för textilsektorn införs. Medlemsstaterna ska enligt ändringen säkerställa att textilproducenter täcker kostnaderna för bl.a.

- insamling av använda och uttjänta textilier och efterföljande avfallshantering för förberedelse för återanvändning och för materialåtervinning

¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/1892 av den 10 september 2025 om ändring av direktiv 2008/98/EG om avfall.

- tillhandahållande av information om hållbar konsumtion, förebyggande av avfall, återanvändning och förberedelse för återanvändning
- stöd till forskning och utveckling för att förbättra produktutformningen för vissa produktaspekter (art. 22 a).

Medlemsstaterna ska även upprätta ett register över producenter av textilier i syfte att övervaka dessa producenters efterlevnad av producentansvaret (art. 22 b).

Medlemsstaterna ska vidare säkerställa att infrastruktur för insamling m.m. skyddas mot ogynnsamma väderförhållanden och potentiella föroreningskällor i syfte att förhindra skador på textilierna samt att textilierna genomgår sortering för att säkerställa att behandlingen är i linje med avfallshierarkin. Vidare ställs vissa krav på sorteringen av textilier (art. 22 d).

Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag genomfört en kartläggning inför det utökade producentansvaret för textil. Uppdraget redovisades i oktober 2025 i skrivelsen Kartläggning inför ett utökat producentansvar för textil och skodon (NV-25-030377). Den 4 december 2025 beslutade regeringen att ge Naturvårdsverket i uppdrag att inrätta ett system för utökat producentansvar för textil enligt det ändrade avfallsdirektivet (KN2025/01819). Uppdraget ska redovisas senast den 13 november 2026. Om myndigheten bedömer att lagändringar krävs ska förslag på sådana ändringar lämnas senast den 1 september 2026.

Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi bedömde i sitt betänkande (SOU 2024:67) att textilier är en produktgrupp där ekonomiska incitament som påverkar konsumtionen av nya textilier kan ha en extra stor betydelse för att minska miljö- och klimatpåverkan i hela livscykeln. Därmed ansåg kommittén att man borde analysera lämpligheten av ekonomiska styrmedel på detta område, t.ex. genom en beskattning av textilprodukter.

Kommittén anförde vidare i betänkandet att en förlängd livslängd också påverkar konsumtionen av nya textilier och möbler. Den nya ekodesignförordningen och det nya direktivet om rätten att få en vara reparerad är därför av stor vikt. De ekonomiska incitamenten för förlängd livslängd på textilier kan dock stärkas ytterligare. Kommittén bedömde att förutsättningarna för en bonus i form av t.ex. checkar för återanvändning, reparation, återtillverkning och uthyrning bör undersökas närmare. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Textil är en av de prioriterade grupperna inom den nya ekodesignförordningen. Enligt kommissionens arbetsplan kommer kommissionen att anta en delegerad akt för textil 2027, och kommissionen har påbörjat en förberedande studie för textilprodukter. De ekodesignkrav som ska fastställas i de delegerade akterna ska bl.a. gälla beständighet, återanvändbarhet, reparerbarhet, materialåtervinningsbarhet, möjlighet till återvinning av material och förväntad avfallsgenerering (art. 5). Ekodesignförordningen omfattar även ett

digitalt produktpass (art. 9–12) och fastställer vissa skyldigheter för ekonomiska aktörer som kasserar osålda konsumentprodukter att lämna ut information om detta (art. 24). Det ska även fr.o.m. den 19 juli 2026 vara förbjudet att förstöra vissa osålda kläder och skor (art. 25).

Regler om märkning av textil finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1007/2011 av den 27 september 2011 om benämningar på textilfibrer och därtill hörande etikettering och märkning av fibersammansättningen i textilprodukter och om upphävande av rådets direktiv 73/44/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 96/73/EG och 2008/121/EG. Enligt förordningen ska alla textilprodukter som säljs i EU märkas med sin fibersammansättning. Kravet gäller alla produkter som består av minst 80 viktprocent textilfibrer, t.ex. kläder och möbelklädsel (art. 2). Fibersammansättningen ska framgå av en etikett som ska ange tygets sammansättning i procent, med den största andelen först. Etiketten ska vara lätt att läsa, synlig och åtkomlig samt ordentligt fastsatt.

På Naturvårdsverkets webbplats finns information om textilavfall och tillsynsvägledning för bl.a. kommuner och verksamhetsutövare. På webbplatsen finns även tips och råd för hållbar textilkonsumtion som riktar sig till konsumenter.

Högskolan i Borås leder Textile & Fashion 2030 – den nationella plattformen för hållbart mode och hållbara textilier. Plattformen syftar till att

- främja samverkan, samarbete och insatser för en miljömässigt hållbar värdekedja på textilområdet
- tillgängliggöra forsknings- och utvecklingsresultat för miljömässigt hållbar utveckling och utgöra en brygga mellan forskning och tillämpning
- främja hållbara affärsmodeller och förena miljönytta med affärsnytta
- stärka de små och medelstora företagens arbete för att uppnå ett cirkulärt flöde och en miljömässigt hållbar utveckling
- minimera miljöbelastningar i produktionen.

Plattformen ska i samarbete med berörda intressenter från bl.a. näringsliv, akademi och myndigheter uppmuntra och koordinera utbildning, forskning och innovation i syfte att stödja en miljömässigt hållbar utveckling. Några av plattformens fokusområden är att utveckla nya affärsmodeller, få produktion och övrig verksamhet fri från hälso- och miljöskadliga ämnen, förbättra energieffektiviteten i sektorn och främja en övergång till cirkulär ekonomi. Syftet är att skapa ett cirkulärt kretslopp för textil- och modesektorn.

Regeringen beslutade i juli 2025 om flera ändringar av avfallsförordningen för att öka materialåtervinningen och förbättra insamlingen. Bland annat infördes en ny bestämmelse i avfallsförordningen som innebär att kommuner ska inrätta ett system för insamling av det avfall som inte ska samlas in fastighetsnära, däribland textilavfall. Systemet ska utformas på ett sätt som underlättar för hushåll och andra innehavare att lämna ifrån sig avfallet och innebär att avfallet samlas in separat och hanteras på ett sätt som säkerställer att det kan behandlas i enlighet med avfallshierarkin (3 kap. 38 §). Detta kan

ske genom återvinningscentraler, lättillgängliga insamlingsplatser eller regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser där hushåll och andra avfallsinnehavare ska lämna avfall för separat insamling (3 kap. 39 §)

Samtidigt infördes ett krav på kommuner att lämna information till hushåll och verksamhetsutövare om vikten av att hushålla med råvaror och energi genom att se till att textil återanvänds eller genom att på annat sätt förbygga uppkomst av textilavfall när det är möjligt (3 kap. 17 §).

Vidare fördes målet om förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall in i avfallsförordningen (4 kap. 2 §), och Naturvårdsverket fick ett tydligare ansvar för att följa upp målet (4 kap. 2 §). Målet för kommunalt avfall är att detta ska behandlas genom förberedelse för återanvändning eller materialåtervinning så att materialåtervinningsgraden uppgår till minst

1. 55 viktprocent per år senast 2025
2. 60 viktprocent per år senast 2030
3. 65 viktprocent per år senast 2035.

Cirkulär hantering av metaller och mineral

I den svenska strategin för cirkulär ekonomi beskrivs att innovationskritiska metaller och mineral är ett urval av metaller och mineral som bedöms som kritiska för miljö- och teknikinnovationer. Det handlar bl.a. om sällsynta jordartsmetaller och andra material som visserligen oftast används i små mängder men inte desto mindre är nödvändiga för t.ex. vindkraftverk, elbilsbatterier och andra produkter som kommer att öka när världen ställer om till fossilfrihet. Utvinningen av dessa metaller och mineral är inte bara energikrävande utan också ofta förknippad med problem för miljön och mänskliga rättigheter vid brytningen. Genom sin koncentration till ett fåtal länder skapar brytningen dessutom sårbarheter i leverantörskedjorna. Cirkulära lösningar för dessa metaller och mineral är enligt strategin därför angelägna av flera skäl. Återvinning av innovationskritiska metaller och mineral från bl.a. gruvavfall och uttjänta konsumentprodukter är ett växande alternativ till primär brytning.

Den nya EU-förordningen om kritiska råmaterial syftar till att öka utvinningen, återvinningen och förädlingen av strategiska metaller och mineral inom EU. I förordningen finns bl.a. riktmärken för EU:s inhemska kapacitet i råvarukedjan som innebär att EU 2030 ska kunna producera 10 procent av sitt årsbehov genom utvinning, 40 procent genom bearbetning och 25 procent genom återvinning (art. 5).

Vidare ska medlemsstaterna anta och genomföra nationella program som innehåller åtgärder för cirkularitet av kritiska råmaterial (art. 26). De nationella programmen ska bl.a. innehålla åtgärder för att stimulera tekniska framsteg och resurseffektivitet samt åtgärder för att öka insamlingen, sorteringen och bearbetningen av avfall med relevant potential för återvinning av kritiska råmaterial. Programmen ska även säkerställa att åtgärder införs för att utrusta arbetskraft med den kompetens som behövs för att stödja cirkulariteten i

värdekedjan för kritiska råmaterial. De nationella programmen ska vara beslutade senast i maj 2027.

Regeringen gav i mars 2025 Naturvårdsverket i uppdrag att utarbeta ett förslag till ett nationellt program för cirkularitet av kritiska råmaterial (KN2025/00716). Målsättningen är enligt regeringen att åtgärderna i det nationella programmet ska bidra till att öka cirkulariteten av kritiska råmaterial i samhället i stort, i syfte att dämpa den förväntade ökningen av förbrukningen av kritiska råmaterial inom EU. Naturvårdsverket ska slutredovisa uppdraget senast den 16 januari 2027.

I EU-förordningen om kritiska råmaterial finns vidare bestämmelser om att vissa verksamhetsutövare ska ta fram en utredning med en preliminär ekonomisk bedömning av den potentiella återvinningen av kritiska råmaterial från utvinningsavfall (art. 27.1–27.3). Förslag som rör dessa bestämmelser lämnas i promemorian Prövningen av avfallshanteringsplaner för utvinningsavfall och vissa kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om kritiska råmaterial (KN2025/02361) från december 2025 som har utarbetats inom Klimat- och näringslivsdepartementet. I promemorian föreslås bl.a. att en sådan utredning ska ingå som en del av en ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för nya utvinningsavfallsanläggningar. Befintliga verksamheter ska lämna en sådan utredning till tillsynsmyndigheten. Promemorian har skickats på remiss till den 17 mars 2026.

I den senaste klimathandlingsplanen (skr. 2023/24:59) bedömer regeringen att en trygg och hållbar råvaruförsörjning för svenska företag bör säkras, framför allt när det gäller sådana metaller och mineral som är kritiska och strategiska enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial och som är nödvändiga i produktionen av t.ex. vindkraftverk, batterier, livsmedel och transportinfrastruktur. Regeringen bedömer vidare att den cirkulära användningen av innovationskritiska metaller och mineral bör stärkas. Regeringen framhåller att efterfrågan på kritiska och strategiska råmaterial aldrig har varit högre och att den dessutom förväntas öka med anledning av investeringarna i den gröna omställningen och försvarsindustrin. Regeringen anför vidare att den välkomnar ambitionen i den nya EU-förordningen om kritiska råmaterial och framhåller att en säker tillgång till hållbart producerade råmaterial är en förutsättning för att lyckas med klimatomställningen. Regeringen anser vidare att det kommer att behövas såväl en ökad produktion inom EU från både primära och sekundära källor som en bibehållen och utvecklad tillgång till globala marknader för att säkra EU:s försörjning av råmaterial. Enligt regeringen har förordningen och det svenska genomförandet förutsättningar att bli ett viktigt verktyg i det avseendet.

Syftet med EU:s nya ekodesignförordning är att förbättra produkternas miljömässiga hållbarhet för att göra hållbara produkter till norm och minska produkters totala koldioxid- och miljöavtryck under deras livscykel. Förordningen utgör en ram, och kommissionen ska ta fram ekodesignkrav för olika produktgrupper och mellanprodukter i delegerade akter. Järn och stål, aluminium och återvinningsbarhet och återvunnet material för elektrisk och

elektronisk utrustning är prioriterade enligt kommissionens arbetsplan för delegerade akter. Kommissionen beräknar att den kommer att anta delegerade akter för dessa grupper under 2026, 2027 respektive 2029. Kommissionen har påbörjat en förberedande studie för järn- och stålprodukter. De ekodesignkrav som ska fastställas i de delegerade akterna ska bl.a. gälla beständighet, återanvändbarhet, reparerbarhet, materialåtervinningsbarhet, möjlighet till återvinning av material och förväntad avfallsgenerering (art. 5). Förordningen omfattar även inrättandet av ett digitalt produktpass som syftar till att öka spårbarheten och underlätta en cirkulär ekonomi genom att tillverkare delar med sig av olika hållbarhetsdata för sina produkter. Produktpass krävs för produktgrupper som omfattas av en delegerad akt och ska innehålla information om ekodesignkraven och följa med produkterna längs hela deras livscykel. Vilken information som ska finnas i produktpassen ska framgå av de delegerade akterna.

I propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60) från december 2024 presenterade regeringen sin forskningspolitik för åren 2025–2028. I propositionen föreslogs en särskild förstärkning under perioden 2025–2028 på sammanlagt 328 miljoner kronor för forskning och innovation inom gruvområdet. Satsningen inkluderar utökade resurser och permanent finansiering av Centrum för avancerad gruvteknik och metallurgi (Center for Advanced Mining and Metallurgy, CAMM) vid Luleå tekniska universitet. CAMM förstärks också när det gäller forskning på kritiska och strategiska metaller och mineral med fokus på utvinningstekniker för både primär och sekundär utvinning samt anrikning. Vidare omfattar satsningen ett nytt program för grundforskning om hållbar utvinning av metaller och mineral. Detta ska inkludera hela värdekedjan från prospektering, gruvbrytning, gruvavfallshantering, gruvutrustning och mineralprocesser till metallframställning och återvinning samt social hållbarhet.

Den lagstiftningsakt om cirkulär ekonomi som kommissionen har aviserat ska enligt vad kommissionen angav i given för en ren industri bl.a. innehålla en översyn av de gällande reglerna om elektriskt och elektroniskt avfall i syfte att förenkla reglerna och göra dessa mer ändamålsenliga för att öka återvinningen av kritiska råvaror i detta avfall. Rättsakten ska ge incitament till ökad användning av metallskrot.

Miljö- och jordbruksutskottet överlade den 27 november 2025 med klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) om utkast till rådsslutsatser om Europas miljö 2030 som skulle antas vid miljørådet den 16 december 2025 och bl.a. ge inriktning till kommissionens förslag om en rättsakt om den cirkulära ekonomin. I överläggningspromemorian inför överläggningen anförde regeringen att Sverige välkomnar arbetet med rättsakten om den cirkulära ekonomin och att det är viktigt att skapa en välfungerande inre marknad för sekundära råvaror, inklusive kritiska råmaterial, samt att åtgärder för att stimulera efterfrågan på högkvalitativa återvunna material kan övervägas, särskilt när det gäller kritiska råmaterial.

I EU:s batteriförordning föreskrivs obligatoriska miniminivåer för återvunnet material för industribatterier, startbatterier och fordonsbatterier. Från och med 2031 ska följande återvinningsgrader gälla: 16 procent för kobolt, 85 procent för bly, 6 procent för litium och 6 procent för nickel. Från och med 2036 ska följande återvinningsgrader gälla: 26 procent för kobolt, 85 procent för bly, 12 procent för litium och 15 procent för nickel.

Cirkulär hantering av tryckimpregnerat trä

Av Kemikalieinspektionens webbplats framgår att virke som är avsett att användas utomhus vanligtvis är behandlat med träskyddsmedel. Träskyddsmedel innehåller olika verksamma ämnen, vilket i sin tur påverkar vilka risker som finns med det impregnerade virket. Tidigare användes ofta medel som arsenik och pentaklorfenol för träskyddsbehandling. Även om dessa ämnen inte längre får ingå i träskyddsmedel kan de fortfarande finnas i befintliga konstruktioner. Virke kan också vara behandlat med kreosot som är framställt ur stenkolstjära och som innehåller flera ämnen som kan vara allergi- och cancerframkallande. Kreosotbehandlat virke betraktas som miljöfarligt avfall. Äldre virke impregnerat med annat än kreosot kan också vara miljöfarligt avfall.

Tryckimpregnerat trä ska sorteras som farligt avfall. År 2024 genomförde Nacka vatten och avfall, i samarbete med Beijer Byggmaterial, PreZero Recycling AB och Svenska Träskyddsföreningen, ett pilotprojekt för att sortera impregnerat trä som icke-farligt avfall med hjälp av en ny sorteringsguide. Projektets syfte var att minska avfallskostnader och miljöpåverkan. Resultatet från projektet visar att 79 procent av materialet kunde sorteras som icke-farligt avfall medan 21 procent bedömdes vara farligt avfall. Vidare bedömdes 7 procent av avfallet vara i tillräckligt skick för återbruk.¹⁴

Utskottets ställningstagande

Övergripande åtgärder för att öka den cirkulära materialanvändningen

Utskottet noterar att Naturvårdsverket har utrett frågan om kvotplikter och bedömt att möjligheten att införa nationella kvotplikter är begränsad. Frågan om kvotplikter har även lyfts av Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi som också föreslagit att fler producentansvar bör undersökas närmare. Kommitténs betänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund, och för att inte föregripa det arbete som pågår, avstyrker utskottet motion 2025/26:3548 (MP) yrkandena 15 och 20.

Promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi innehåller förslag om insamlingssystem

¹⁴ Svenska Träskyddsinstitutet, Meddelanden nr 195, 2024, Sortering av icke farligt avfall från fraktionen impregnerat trä – Rapport från ett försök av Nacka Vatten och Avfall.

för återanvändning av produkter från hushållen. Systemet ska ge privatpersoner, företag och sammanslutningar möjlighet att kostnadsfritt hämta återanvändbara produkter på en plats som kommunen anvisar. Utskottet vill inte föregripa regeringens fortsatta arbete med promemorians förslag och avstyrker därmed motion 2025/26:3548 (MP) yrkandena 52 och 53.

När det gäller frågan om material och produkter som det inte går att återvinna vill utskottet framhålla att kraven på materialåtervinning såväl inom EU som på nationell nivå motverkar sådana material och produkter. Därutöver noterar utskottet att EU:s förpackningsförordning innehåller särskilda krav på förpackningsmaterial och att den nya ekodesignförordningen ställer krav på produkters hållbarhet bl.a. när det gäller återanvändbarhet och materialåtervinningsbarhet. Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2025/26:3548 (MP) yrkande 54.

Cirkulär hantering av förpackningar

EU:s nya förpackningsförordning utgör en viktig del av arbetet med att nå ett mer resurseffektivt samhälle där mängden förpackningar och förpackningsmaterial minimeras. Utskottet noterar att förordningen syftar till att göra det lättare för konsumenter att både återvinna och återanvända förpackningar och vill särskilt lyfta att förordningen även ställer krav när det gäller förpackningars vikt och volym i syfte att undvika onödiga förpackningar. Förordningen innehåller även vissa krav på att affärsverksamheter ska tillhandahålla återanvändbara förpackningar som delvis överlappar med sedan tidigare gällande krav i engångsplastdirektivet. Naturvårdsverket har ett pågående uppdrag om att föreslå kompletteringar och anpassningar av det svenska regelverket med anledning av EU:s nya förpackningsförordning. Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår och avstyrker därmed motion 2025/26:3548 (MP) yrkandena 101 och 103–105.

Den svenska förpackningsförordningen som trädde i kraft i januari 2023 ger enligt utskottets mening goda förutsättningar att förbättra insamlingen av papper och kartong. Utskottet noterar vidare att regeringen i juli 2025 beslutade om flera regeländringar som syftar till att förbättra insamlingen av bl.a. förpackningar. Utskottet välkomnar de förändringar som har genomförts och anser mot bakgrund av dessa, och mot bakgrund av det arbete som pågår med anledning av EU:s förpackningsförordning, att motionerna 2025/26:3548 (MP) yrkande 102 och 2025/26:3732 (S) yrkande 56 kan lämnas utan åtgärd.

Utskottet konstaterar vidare att företag som har producentansvar för förpackningar enligt förpackningsförordningen är skyldiga att anmäla detta till Naturvårdsverket, som är ansvarig tillsynsmyndighet. Om ett företag inte anmäler detta kan Naturvårdsverket både meddela förelägganden vid vite och besluta om en miljöstraffavgift. Utskottet anser därmed att motion 2025/26:3732 (S) yrkande 57 kan lämnas utan åtgärd.

Nedskräpningsavgifterna är en del i arbetet med att minska den negativa påverkan på miljön av engångsprodukter. Utskottet finner inte skäl att föreslå

någon förändring av dessa avgifter i enlighet med vad som föreslås i motion 2025/26:3548 (MP) yrkande 107. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Av redovisningen ovan framgår att Naturvårdsverket har ansvar för att informera konsumenter om förebyggande av förpackningsavfall och sortering av sådant avfall samt om de negativa miljöeffekterna av nedskräpning eller annat olämpligt borttagande av engångsplastprodukter. Motion 2025/26:3548 (MP) yrkande 34 kan enligt utskottets bedömning därmed lämnas utan åtgärd.

Cirkulär hantering av textilier

Produktionen av textilier med primära råvaror utgör en stor belastning på miljön och klimatet. Det finns därmed en stor potential att minska klimat- och miljöbelastningen från textilier genom att öka den cirkulära hanteringen. Utskottet välkomnar därför de åtgärder som har vidtagits i detta syfte både på nationell nivå och på EU-nivå. Utskottet vill särskilt framhålla att den nyligen antagna ändringen av avfallsdirektivet innebär att det införs ett krav på producentansvar för textilier. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att inrätta ett system för producentansvar i enlighet med det ändrade avfallsdirektivet. Utskottet ser fram emot att ett producentansvar för textil nu kommer att bli verklighet. Textil är även en av de prioriterade grupperna inom den nya ekodesignförordningen.

Utskottet vill vidare framhålla att regeringen har beslutat om flera regeländringar i syfte att öka insamlingen av bl.a. textilier och att Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi har lämnat flera förslag för att öka den cirkulära hanteringen av textilier. Utskottet noterar vidare att den nationella plattformen Textile & Fashion 2023 syftar till att skapa ett cirkulärt kretslopp för textil- och modesektorn.

Mot denna bakgrund och med hänvisning till det arbete som pågår på området anser utskottet att motionerna 2025/26:2823 (C) yrkandena 5 och 6, 2025/26:3548 (MP) yrkandena 68–72, 74, 75, 77 och 78 samt 2025/26:3732 (S) yrkandena 51–54 kan lämnas utan åtgärd. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Utskottet konstaterar att det på EU-nivå finns krav på märkning av textilfibrer och avstyrker därmed motion 2025/26:3548 (MP) yrkande 76.

Cirkulär hantering av metaller och mineral

Utvinning av kritiska metaller och mineral är både energikrävande och förknippad med miljöproblem. Det är därmed angeläget att öka den cirkulära hanteringen av dessa metaller och mineral. Utskottet ser därför positivt på att regeringen lyfte fram denna fråga i sin klimathandlingsplan och välkomnar den satsning på forskning och innovation inom gruvområdet som regeringen presenterade i den senaste forskningspropositionen. Därutöver vill utskottet framhålla att den nya EU-förordningen om kritiska råmaterial innehåller regleringar som syftar till att öka utvinningen, återvinningen och förädlingen av strategiska metaller och mineral. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att

utarbete ett förslag till nationellt program för cirkularitet av kritiska råmaterial i enlighet med förordningen. Utskottet noterar vidare att det inom Regeringskansliet har utarbetats en promemoria som rör återvinning av kritiska råmaterial från utvinningsavfall. Promemorian har skickats på remiss t.o.m. den 17 mars 2026.

Utskottet ser positivt på att järn, stål, aluminium samt återvunnet material för elektrisk och elektronisk utrustning är prioriterade enligt kommissionens arbetsplan för det fortsatta arbetet med delegerade akter enligt ekodesignförordningen. Denna förordning omfattar även krav på inrättandet av ett digitalt produktpass för de produktgrupper som omfattas av delegerade akter. Vilken information som ska finnas i produktpassen ska framgå av de delegerade akterna.

Utskottet vill vidare framhålla att ett av syftena med den lagstiftningsakt om cirkulär ekonomi som kommissionen aviserat är att öka återvinningen av kritiska råvaror i elektriskt och elektroniskt avfall och ge incitament till ökad användning av metallskrot. Liksom regeringen anser utskottet att det är viktigt att arbetet med den kommande rättsakten innehåller åtgärder för att skapa en välfungerande inre marknad för sekundära råvaror, inklusive kritiska råmaterial.

Med hänsyn till det omfattande arbete som pågår när det gäller cirkulär hantering av metaller och mineral anser utskottet att motionerna 2025/26:3548 (MP) yrkandena 144, 148, 151 och 152 samt 2025/26:3411 (MP) yrkande 33 kan lämnas utan åtgärd. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Utskottet konstaterar att det i EU:s batteriförordning finns regler om obligatoriska miniminivåer för återvunnet material för olika typer av batterier. Utskottet ser i nuläget inte anledning att initiera något arbete för att ändra dessa krav. Motion 2025/26:3548 (MP) yrkande 146 avstyrks därmed.

Cirkulär hantering av tryckimpregnerat trät

Tryckimpregnerat trä kan innehålla träskyddsmedel som arsenik och kreosot, vilket kan vara allergi- och cancerframkallande. Det är därför viktigt att hantera sådant material på rätt sätt för att minska riskerna för miljön och människors hälsa. Samtidigt kan en ökad cirkulär hantering av trä ha många fördelar. Utskottet ser dock inte behov av att vidta någon åtgärd med anledning av de förslag som lämnas i motionerna 2025/26:2962 (M) i denna del och 2025/26:3228 (M). Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Avfallsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om definitionen av avfall och avfall som resurs, biologiskt avfall samt avfall från egen verksamhet.

Jämför reservation 15 (S), 16 (MP) och 17 (MP).

Motionerna

Definitionen av avfall och avfall som resurs

Enligt kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 61 bör definitionen av avfall ses över för att avfall ska kunna bli nyttiga resurser.

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 26 föreslås en översyn av definitioner och klassificering av avfall så att avfall enklare kan användas som råvara.

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 96 i denna del anförs att regeringen bör verka för att EU ska ta fram nya kriterier för när avfall upphör att vara avfall (end-of-waste).

I motion 2025/26:1418 av Åsa Karlsson (S) lämnas förslag om att initiera ett arbete för att flytta undantagsreglerna för jord- och bergmassor från avfallsförordningen till miljöbalken (yrkande 1) och om att verka för ett förenklat anmälningsförfarande vid hantering av svavelhaltiga massor (yrkande 2).

Biologiskt avfall

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 98 framhålls att Sverige har goda förutsättningar för att använda bioråvara, exempelvis biomassa, restströmmar, avloppsrester och avfall, för både energiproduktion och produkter. Det är därför viktigt att tydliggöra i lagstiftning vad som ska räknas som hållbar bioråvara från jordbruks- och skogssektorn.

I yrkande 111 i samma motion föreslås en utredning om hur trädgårdsavfall och parkavfall kan komma till bäst nytta i en bioekonomi. Enligt motionärerna eldas mycket av trädgårdsavfallet i dag upp.

Avfall från egen verksamhet

I motion 2025/26:3714 av Lili André (KD) föreslås att lagstiftningen ska ändras så att verksamhetsutövare som enbart producerar avfall i sin verksamhet inte anses syssla med avfallshantering.

Kompletterande information

Definitionen av avfall och avfall som resurs

Avfallsbegreppet har en vid tillämpning. Med avfall menas alla föremål eller ämnen som innehavaren vill göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med (15 kap. 1 § första stycket miljöbalken). Ekonomiskt värde, användning eller återanvändning spelar inte någon självständig roll för om något definieras som avfall eller inte. För att kunna skilja på olika typer av avfall finns det i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) en förteckning över avfallstyper. Den detaljerade avfallskatalogen används för statistik och för att skilja ut vad som är farligt avfall. Avfallsförteckningen baseras på kommissionens beslut 2000/532/EG men uppdateras löpande efter nya beslut från kommissionen.

I artikel 3.1 i avfallsdirektivet definieras avfall som ett ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Avfallsdirektivet har genomförts i svensk rätt i framför allt miljöbalken och avfallsförordningen.

I 15 kap. miljöbalken finns bestämmelser om avfall och om hur det ska hanteras. Utgångspunkten är att den som innehar avfall ska se till att det hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Utöver kraven i 15 kap. miljöbalken ska de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken följas vid all avfallshantering. I 15 kap. 1 § första stycket miljöbalken definieras avfall på samma sätt som i avfallsdirektivet, dvs. att som avfall avses varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Om något har definierats som avfall gäller avfallsförordningen, med undantag för de material och ämnen som anges i 1 kap. 15 § i förordningen.

I 15 kap. 1 § andra stycket miljöbalken anges att ett ämne eller föremål som uppkommit i en produktionsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om

1. det är säkerställt att ämnet eller föremålet kommer att fortsätta användas
2. ämnet eller föremålet kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis
3. ämnet eller föremålet har producerats som en integrerad del av produktionsprocessen
4. den användning som avses i 1 inte strider mot lag eller annan författning och inte leder till allmänt negativa följder för miljön eller människors hälsa.

Det är många gånger svårt att avgöra om en restprodukt som har uppkommit i en produktionsprocess ska anses som avfall eller en biprodukt. Gränsdragningen är viktig eftersom avfallslagstiftningen inte gäller för biprodukter. Användning och hantering av biprodukter regleras i stället i produktlagstiftningen för respektive produktslag, dvs. faller inom samma regelverk som om det hade gällt nyttillverkade produkter. För att reda ut och förtydliga gränsdragningen har kommissionen tagit fram en vägledning för vad som bör anses

vara avfall respektive biprodukt.¹⁵ Vägledningen bygger på domar från EU-domstolen som rör avfallsbegreppet och är relevant vid tillämpningen av den svenska avfallsdefinitionen. Vägledningen tar inte upp frågan om när avfall upphör att vara avfall. Även Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning som hjälp för att fastställa om en restprodukt ska klassas som en biprodukt eller avfall.

Att avfall återvinns innebär att det går från att vara avfall till att bli ett föremål eller ämne. Detta kan i vissa fall innebära flera återvinningssteg på flera olika verksamhetsställen och innefatta komplicerade processer. Det kan i andra fall vara fråga om relativt enkla processer, t.ex. att man gör en provtagning som visar att avfallet har motsvarande egenskaper som andra produkter på marknaden. Frågan om när avfall upphör att vara avfall är viktig eftersom det avgör om det är avfalls- eller produkt-/kemikalielagstiftningen som ska tillämpas.

Artikel 6 i avfallsdirektivet innehåller villkor för när avfall upphör att vara avfall (end-of-waste). Enligt bestämmelsen ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att se till att avfall som har genomgått materialåtervinning eller något annat återvinningsförfarande ska anses ha upphört att vara avfall om det uppfyller villkoren. Bestämmelsen har genomförts i svensk rätt genom 15 kap. 9 a–c §§ miljöbalken.

Av 15 kap. 9 a § framgår att avfall som har genomgått ett återvinningsförfarande upphör att vara avfall om

1. ämnet eller föremålet ska användas för ett visst ändamål
2. det finns en marknad för eller efterfrågan på sådana ämnen eller föremål
3. ämnet eller föremålet uppfyller tillämpliga krav i lag och annan författning
4. användningen av ämnet eller föremålet inte leder till allmänt negativa följder för människors hälsa eller miljön.

Enligt artikel 6.2 i avfallsdirektivet får kommissionen anta genomförandeakter för att fastställa närmare kriterier för när vissa kategorier av avfall upphör att vara avfall. Om inga kriterier har fastställts på unionsnivå får medlemsstaterna fastställa kriterier (artikel 6.3). Om inga kriterier har fastställts får medlemsstaterna i det enskilda fallet besluta om ett visst avfall har upphört att vara avfall. Kommissionen har tillsammans med medlemsländerna arbetat med att ta fram EU-förordningar med kriterier för när olika avfallsslag upphör att vara avfall, s.k. end-of-waste-förordningar. Dessa är frivilliga att tillämpa för de avfallsslag som det finns framtagna kriterier för. Hittills har det tagits fram end-of-waste-kriterier på unionsnivå för skrot av järn, stål, aluminium och koppar och för krossglas.

Av EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi framgår att kommissionen kommer att bedöma möjligheterna att ta fram ytterligare EU-omfattande kriterier för avfall som upphört att vara avfall för vissa avfallsströmmar,

¹⁵ Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet – Tolkningsmeddelande om avfall och biprodukter (COM(2007) 59).

baserat på övervakning av medlemsstaternas tillämpning av de reviderade reglerna för avfall som upphört att vara avfall och biprodukter, samt stödja gränsöverskridande samarbetsalternativ för att harmonisera nationella kriterier för avfall som upphört att vara avfall och biprodukter.

Kommissionen arbetar för närvarande med att ta fram end-of-waste-kriterier för plast, textil och mineralfraktioner av bygg- och rivningsavfall. EU:s gemensamma forskningscentrum (Joint research center, JCR) har fått i uppdrag att ta fram tekniska förslag till kriterier för dessa avfallsslag.

Enligt 15 kap. 9 c § miljöbalken får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om när avfall upphör att vara avfall enligt de angivna villkoren. Bemyndigandet syftar till att ge regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att ta fram nationella end-of-waste-kriterier. Som framgår ovan får nationella end-of-waste-kriterier enligt avfallsdirektivet endast tas fram om det inte har fastställts kriterier på unionsnivå (artikel 6.3).

I sin senaste klimathandlingsplan bedömde regeringen att jord- och bergmassor som uppstår vid infrastruktur- och byggprojekt utgör en resurs som bör nyttjas på ett hållbart, ändamålsenligt och transporteffektivt sätt. Regelverket bör möjliggöra att onödiga transporter med jord- och bergmassor minskar. De bestämmelser som reglerar hanteringen av massorna bör därför ses över.

Regeringen beslutade den 29 januari 2026 om propositionen Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning. I propositionen föreslås att avfallslagstiftningen inte ska tillämpas på icke-förorenade schaktmassor om det är säkerställt att materialet kommer att användas

- i sitt naturliga tillstånd
- för byggnads- och anläggningsändamål
- på den plats där arbetena utfördes, och
- på ett sätt som inte skadar eller innebär någon olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Med icke-förorenade schaktmassor ska enligt förslaget avses avfall som utgörs av icke förorenad jord och annat naturligt förekommande material och som har producerats i samband med byggnads- eller anläggningsarbeten.

Regeringen anför i propositionen att det kan uppstå olägenheter även i områden där massor har naturligt förhöjda halter av exempelvis arsenik och sulfid. Vilka effekter som kan uppstå beror på massornas innehåll och hur de hanteras och används. Regeringen framhåller vidare att det inte är enbart massornas innehåll av olika ämnen som ska avgöra om det föreslagna undantaget från avfallslagstiftningen är tillämpligt. Undantaget ska även vara tillämpligt om tillräckliga skyddsåtgärder har vidtagits för att undvika olägenheter för människors hälsa och miljön. Regeringen redovisar vidare att Naturvårdsverket i regleringsbrevet för 2024 fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur massor med naturligt förhöjda halter av skadliga ämnen, i synnerhet sulfidförande berg och massor som innehåller arsenik, bör hanteras

i syfte att uppnå ett resurseffektivt nyttjande samtidigt som tillräcklig hänsyn tas till miljö- och hälsomässiga risker. Dessa riktlinjer bör enligt regeringen kunna användas för att bedöma när undantaget är tillämpligt. Uppdraget skulle ursprungligen redovisas senast den 30 januari 2026, men tiden har förlängts till den 29 maj 2026.

Biologiskt avfall

Enligt avfallsdirektivet ska medlemsstaterna vid behov och i enlighet med avfallshierarkin vidta åtgärder för att främja

- a) separat insamling av biologiskt avfall i syfte att genomföra kompostering och rötning av avfallet
- b) behandling av biologiskt avfall på ett sätt som motsvarar en hög miljöskyddsnivå
- c) användning av miljömässigt säkert material som framställts av biologiskt avfall (art. 22).

Med biologiskt avfall menas nedbrytbart trädgårds- och parkavfall, livsmedels- och köksavfall från hushåll, restauranger, catering och detaljhandelslokaler och jämförbart avfall från livsmedelsindustrin (art. 2.4).

Enligt avfallsförordningen ska den som har bioavfall sortera ut trädgårds- och parkavfall och biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall. Det senare omfattar ätlig olja eller liknande ätligt fett (3 kap. 7 §). Vidare ska trädgårds- och parkavfall som producerats på en fastighet komposteras eller lämnas på en plats där avfallet hämtas eller tas emot av kommunen. Avfallet får dock i stället eldas på fastigheten om det är en lämplig hantering, om eldningen sker i mindre omfattning och på ett sätt som medför endast ringa eller helt tillfälliga störningar i närområdet samt om det inte strider mot kommunala föreskrifter (4 kap. 13 §). Trädgårds- och parkavfall är avfall som är biologiskt nedbrytbart och består av gräsklipp, löv, grenar, stubbar och andra växtdelar (1 kap. 5 a §).

I juli 2025 beslutade regeringen om ett antal regeländringar för att förbättra återvinningen. Bland annat infördes krav på kommuner att för det avfall som inte samlas in fastighetsnära, t.ex. park- och trädgårdsavfall, inrätta system som underlättar för hushåll och andra innehavare att lämna ifrån sig avfallet och innebär att avfallet samlas in separat och hanteras på ett sätt som säkerställer att det kan behandlas i enlighet med avfallshierarkin (3 kap. 38 § avfallsförordningen). Det kan röra sig om återvinningscentraler, lättillgängliga insamlingsplatser eller regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser (3 kap. 39 § avfallsförordningen).

Regeringen beslutade den 29 januari 2026 om propositionen Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning. I propositionen föreslås ändringar i miljöbalken för att bl.a. öka materialåtervinningen. Bland annat får avfallsproducenter av förbrukat matfett ett eget ansvar. Regeringen redovisar i propositionen att förbrukat matfett kan materialåtervinnas och användas till

bl.a. produktion av biobränsle. Enligt regeringen finns det en stor potential i näringslivet för att öka materialåtervinningen av använt matfett när det samlas in separat. I propositionen föreslås även att fastighetsinnehavare på fastigheten ska få återvinna eller bortskaffa bioavfall eller avfall från exempelvis toaletter. Vidare ska en nyttjanderättsinnehavare få möjlighet att på fastigheten återvinna eller bortskaffa trädgårds- och parkavfall. Propositionen kommer att riksdagsbehandlas under våren 2026.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 23) anför regeringen att en hållbar bioekonomi, en långsiktigt ökad tillgång till hållbar biomassa, cirkulär ekonomi och klimatanpassning är avgörande element i ett effektivt klimatarbete som bör främjas nationellt, inom EU och internationellt.

I regeringens senaste klimathandlingsplan (skr. 2023/24:59) bedömde regeringen att en växande cirkulär bioekonomi har en viktig roll i klimatomställningen, har en positiv betydelse för en hållbar regional utveckling och landsbygdsutveckling samt är ett viktigt element i arbetet med att förstärka den nationella försörjningsförmågan. Regeringen framhöll vidare att bioekonomin förstärker och växelverkar med den cirkulära ekonomin genom förnybar produktion och resurseffektiv användning av organiska restströmmar från skogsbruk, jordbruk, fiskerinäringarna, livsmedelskedjan samt organiskt processavfall. Bioekonomin fokuserar även på aspekter som inte direkt omfattas av den cirkulära ekonomin, som att skapa nya kemiska byggstenar, funktionalitet och egenskaper hos produkter som bygger på det biologiska kretsloppet. Flera aktörer inom bioekonomin tar hand om och använder en stor del av de restflöden som uppstår i produktionen. Regeringen framhöll vidare att användningen av restflöden är betydande inom skogsindustrin, medan det inom andra delar av bioekonomin finns stor potential att nyttja fler och större del av restflöden.

Bioekonomiutredningen har tagit fram förslag till en strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och växande svensk bioekonomi (SOU 2023:84). Utredningen föreslog bl.a. att regeringen ska lägga fram ett förslag till riksdagen om en nationell strategi för bioekonomi, där riksdagen föreslås besluta om strategins övergripande mål, fokusområden och en plan för uppföljning och utvärdering. Vidare föreslår utredningen att regeringen vart fjärde år ska besluta om handlingsplaner som innehåller konkreta åtgärder för att nå det övergripande målet. Utredningens förslag har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Kommissionen presenterade i november 2025 en strategi om bioekonomi.¹⁶ Strategin fokuserar på fyra områden: skala upp innovationer och investeringar, bygga nya ledande marknader för biobaserade material och teknologier, säkerställa hållbar tillgång till biomassa över värdekedjan samt nyttja globala möjligheter. Visionen för den europeiska bioekonomin som presenteras i strategin omfattar att användningen av hållbara biobaserade material och

¹⁶ En strategisk ram för en konkurrenskraftig och hållbar bioekonomi för EU (COM(2025) 960).

produkter senast 2040 är utbredd i EU och att avkastningen ökas på ett hållbart sätt.

Miljö- och jordbruksutskottet överlade den 22 januari 2026 med statssekreterare Daniel Liljeberg, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, om strategin. I den preliminära svenska ståndpunkt som presenterades i underlaget till överläggningen (2025/26:FPM51) välkomnar regeringen den nya strategin och dess vision för 2040. Regeringen anförde att bioekonomin är central i klimatarbetet samtidigt som den bidrar med ekonomisk tillväxt, sysselsättning, konkurrenskraft, miljönytta, regional utveckling, landsbygdsutveckling, försörjningstrygghet och motståndskraft. Regeringen framhöll att det redan i dag finns en stark växelverkan mellan bioekonomin och den cirkulära ekonomin. Regeringen instämde i att cirkularitet har en central roll i den europeiska bioekonomin där resurser från cirkulära flöden och hållbart producerade biobaserade flöden ska ersätta fossila råvaror samt att återanvändning och återvinning av produkt- och materialflöden är avgörande.

Tillkännagivande om bioekonomin

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att en nationell bioekonomist strategi bör inrättas för att tillsammans med de gröna näringarna skapa större miljö- och klimatnytta (bet. 2018/19:MJU8, rskr. 2018/19:147). I regeringens skrivelse 2024/25:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2024 redovisades att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Avfall från egen verksamhet

Promemorian Regelförenkling för viss avfallsbehandling (KN2024/02491) från juni 2025 har utarbetats inom Klimat- och näringslivsdepartementet. Av promemorian framgår att det tidigare fanns bestämmelser i miljöprövningsförordningen (2013:251) om att behandling av farligt avfall från egen verksamhet omfattades av anmälningsplikt. Dessa upphävdes i januari 2023. För de aktuella verksamheterna innebar ändringarna i huvudsak att de blev tillståndspliktiga. Det har enligt promemorian ifrågasatts om tillståndsplikten kan anses vara miljö- och hälsomässigt motiverad för dessa verksamheter. I promemorian föreslogs därför att en verksamhet som återvinner avfall som uppkommit i den egna verksamheten ska vara anmälningspliktig, i stället för tillståndspliktig. Anmälningsplikten ska gälla för verksamhetsutövare som, på något annat sätt än genom kemisk behandling, behandlar farligt avfall som har uppkommit i egen verksamhet om mängden avfall är högst 500 ton per kalenderår och behandlingen leder till materialåtervinning.

I december 2025 beslutade regeringen om förändringar i miljöprövningsförordningen i enlighet med förslagen i promemorian (förordning [2025:1253] om ändring i miljöprövningsförordningen).

Utskottets ställningstagande

Definitionen av avfall och avfall som resurs

Inledningsvis vill utskottet framhålla att avfall kan vara värdefullt att använda vidare som en resurs och att lagstiftningen på avfallsområdet därför behöver moderniseras fortlöpande för att anpassas till den cirkulära ekonomin. En ökad användning av återvunnet avfall kan bidra till att jungfruliga råvaror i högre utsträckning kan ersättas av sekundära råvaror, dvs. material som har övergått från att ha utgjort avfall till att bli en resurs. Av redovisningen ovan framgår att det redan finns EU-förordningar med kriterier för när olika avfallsslag upphör att vara avfall och att det pågår arbete på EU-nivå med att ta fram end-of-waste-kriterier för ytterligare avfallsslag. Utskottet noterar vidare att regeringen i den till riksdagen nyligen överlämnade propositionen om reformering av avfallslagstiftningen lämnar förslag som rör jord- och bergmassor som skulle innebära att dessa massor i högre utsträckning inte kommer att räknas som avfall och därmed ger förutsättningar för en utökad cirkulär hantering. Detta skulle enligt regeringens förslag även gälla svavelhaltiga massor.

Med hänvisning till vad som nu anförts och det arbete som pågår på området föreslår utskottet att motionerna 2025/26:3422 (MP) yrkande 96 i denna del, 2025/26:3548 (MP) yrkande 26 och 2025/26:3732 (S) yrkande 61 lämnas utan åtgärd. Utskottet anser vidare att det som efterfrågas i motion 2025/26:1418 (S) yrkandena 1 och 2 får anses tillgodosett genom förslagen i den ovannämnda propositionen. Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Biologiskt avfall

En cirkulär bioekonomi och en långsiktigt ökad tillgång till hållbar biomassa är avgörande delar av ett effektivt klimatarbete. Utskottet välkomnar därför de åtgärder som har vidtagits på detta område, bl.a. för att underlätta återvinning av park- och trädgårdsavfall. Utskottet välkomnar även propositionen om reformering av avfallslagstiftningen som bl.a. innehåller förslag för att öka materialåtervinningen av förbrukat matfett i syfte att använda detta till produktion av biobränsle. Utskottet vill vidare framhålla att riksdagens tillkännagivande om en bioekonomistrategi ännu inte är slutbehandlat och att Bioekonomiutredningen har lämnat förslag om en nationell strategi för bioekonomi som är under beredning inom Regeringskansliet. Därutöver har kommissionen nyligen presenterat en strategi om bioekonomi som lyfter upp frågan på EU-nivå och som bl.a. tar upp frågan om hållbarhet. Utskottet välkomnar de åtgärder som nu redovisats men vill inte föregripa det arbete som pågår på området. Med hänvisning till det som nu anförts föreslår utskottet att motion 2025/26:3548 (MP) yrkandena 98 och 111 lämnas utan bifall.

Avfall från egen verksamhet

Genom den förordningsändring som regeringen beslutade om i december 2025 är det som efterfrågas i motion 2025/26:3714 (KD) i huvudsak tillgodosett. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Cirkulära livsmedelsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om cirkulära livsmedelsfrågor.
Jämför reservation 18 (MP).

Motionen

Daniel Helldén m.fl. (MP) anför i partimotion 2025/26:3548 att matsvinnet i livsmedelssektorn är omfattande samtidigt som det finns en stor potential när det gäller att öka resurseffektiviteten och cirkuleringen. I yrkande 86 föreslås därför ett tillkännagivande om att stödja sociala matbutiker där exempelvis matvaror med kort datum kan säljas till rabatterade priser. I yrkande 89 anföras att biogasproduktion bör gynnas och att incitamenten för insamling av matavfall bör öka. Enligt motionärerna finns en stor potential att förbättra hanteringen av matavfall genom att det sorteras ut och behandlas genom rötning eller kompostering för att utvinna exempelvis biogas.

Kompletterande information

Enligt EU:s avfallsdirektiv är medlemsstaterna sedan tidigare skyldiga att förebygga livsmedelsavfall. Enligt direktivet ska biologiskt avfall, däribland livsmedels- och köksavfall, separeras och materialåtervinnas vid källan eller insamlas separat och inte blandas med andra typer av avfall. Medlemsstaterna ska vidare uppmuntra till materialåtervinning, inklusive kompostering och rötning (art. 22).

Genom den nyligen antagna ändringen av direktivet införs även bindande mål för att driva på arbetet och en miniminivå när det gäller vilka åtgärder medlemsstaterna ska införa för att minska sitt livsmedelsavfall. Enligt det ändrade avfallsdirektivet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att förebygga genereringen av livsmedelsavfall. Åtgärderna ska åtminstone omfatta

- a) utveckling och stödjande av beteendeförändrande insatser och informationskampanjer
- b) identifiering och åtgärdande av brister i livsmedelskedjans funktion
- c) uppmuntrande av livsmedelsdonationer och annan omfördelning för användning som livsmedel

- d) stöd till utbildning och kompetensutveckling samt underlättande av tillgången till finansieringsmöjligheter
- e) uppmuntrande och främjande av innovation och tekniska lösningar som bidrar till att förebygga livsmedelsavfall (art. 9 a).

I revideringen anges vidare följande mål för minskning av livsmedelsavfallet på nationell nivå till den 31 december 2030 jämfört med genomsnittet per år 2021–2023:

- a) Genereringen av livsmedelsavfall inom bearbetning och tillverkning ska minska med 10 procent.
- b) Genereringen av livsmedelsavfall per capita sammanlagt inom detaljhandel och annan livsmedelsdistribution, restauranger och storhushåll samt hushåll ska minska med 30 procent (art. 9 a).

Regeringen gav i december 2025 Naturvårdsverket, Livsmedelsverket och Jordbruksverket i uppdrag att föreslå hur kraven i avfallsdirektivet ska genomföras i svensk rätt när det gäller förebyggande av generering av livsmedelsavfall (KN2025/02264). Uppdraget ska redovisas senast den 13 november 2026.

Sedan den 1 januari 2024 gäller krav på att sortera biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall och på att kommuner ska samla in sådant avfall fastighetsnära (3 kap. 7 och 36 §§ avfallsförordningen). Syftet med denna reglering är att förbättra insamlingen av matavfall för att bl.a. ge förutsättningar för att producera mer biogas.

Utredningen om enklare mervärdesskatteregler för gåvor och begagnade varor föreslog i mars 2025 att överlåtelser av livsmedel som sker utan ersättning till hjälporganisationer och liknande ska undantas från skatteplikt (SOU 2025:30). Avdragsrätt ska gälla för de från skatteplikt undantagna transaktionerna. Utredningen föreslår att ett kvalificerat undantag ska gälla för donationer av livsmedel till allmännyttiga stiftelser och ideella föreningar samt registrerade trossamfund. Utredningen bedömer att förslaget både minskar företagens kostnader och ökar incitamenten. Förslaget bedöms på sikt leda till att uppskattningsvis ytterligare 10 600 ton livsmedel per år doneras, livsmedel som till stor del annars hade blivit avfall. Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet.

I rapporten Livsmedelsavfall i Sverige 2022 (INFO-serien 8908, mars 2024) presenterade Naturvårdsverket uppgifter om livsmedelsavfallet i Sverige. Av rapporten framgår bl.a. att matsvinnet fortsätter att minska i hushållen och att hushållen inte ens står för hälften av livsmedelsavfallet i Sverige. Ungefär 1 420 000 ton livsmedelsavfall uppkom i Sverige 2022, motsvarande 135 kilo per person.

Regeringen beslutade i mars 2025 om Livsmedelsstrategin 2.0. Ett av strategins fokusområden är att öka robustheten i livsmedelskedjan, och där ingår frågan om matsvinn. I strategin anges att matsvinnet och livsmedelsförlusterna behöver minska för att livsmedelskedjans resurser ska utnyttjas

optimalt. Arbetet för att åstadkomma detta behöver fortsätta, med fokus på förebyggande och effektiva åtgärder.

Regeringen beslutade samtidigt om ett antal uppdrag till olika myndigheter inom ramen för Livsmedelsstrategin 2.0. Bland annat fick Livsmedelsverket i uppdrag att genomföra åtgärder under perioden 2025–2030 inom ramen för Livsmedelsstrategin 2.0 (LI2025/00645). Myndigheten ska bl.a. under perioden 2026–2030, i dialog med Jordbruksverket och Naturvårdsverket, fortsätta att arbeta för att minska livsmedelsförlusterna och matsvinnet i hela livsmedelskedjan med fokus på förebyggande och effektiva åtgärder. Arbetet ska utgå från handlingsplanen för minskat matsvinn. Uppdraget ska delredovisas årligen och slutredovisas senast den 28 februari 2031.

Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket tog 2018 gemensamt fram en handlingsplan för minskat matsvinn, Fler gör mer – handlingsplan för minskat matsvinn 2030. Planen uppdaterades i februari 2025. Handlingsplanen utgör Sveriges avfallsförebyggande program för livsmedelsavfall i enlighet med krav i EU:s regelverk. Handlingsplanen sätter fokus på fyra områden som är centrala för att minska matsvinnet:

- mål och uppföljningsmetoder
- aktiviteter och samarbete mellan aktörer i livsmedelskedjan
- ett förändrat konsumentbeteende
- ökad kunskap, forskning och innovation.

Handlingsplanen omfattar tio prioriterade åtgärder:

1. Myndigheterna fortsätter utifrån sina roller inom respektive uppdrag att driva arbetet om minskat matsvinn, underlätta för aktörerna och hålla frågan levande i samhällsdebatten.
2. Myndigheterna fortsätter föra dialog med intressenter i alla delar av livsmedelskedjan och arbetar för ökad samverkan i arbetet med att minska matsvinnet i Sverige.
3. Metoder för mätningar och nationell statistik behöver fortsätta utvecklas.
4. Myndigheterna tar fram kunskap och fakta om matsvinn när det gäller både orsaker, dess påverkan och effekter och sprider detta.
5. Myndigheterna informerar om att hemberedskapen bör bestå av livsmedel som konsumenten normalt sett äter, så att lagret regelbundet omsätts (äts upp) och inte leder till matsvinn.
6. Arbetet fortsätter för att minska livsmedelsförlusterna så att mer av livsmedelsproduktionen kan bli mat.
7. Myndigheterna fortsätter att främja kunskapsuppbyggnad om t.ex. effektiva styrmedel. Myndigheterna fortsätter också att främja innovationer som leder till minskat matsvinn.
8. Kontrollmyndigheterna för livsmedelskedjan arbetar aktivt för att använda livsmedelslagstiftningens flexibilitet för att minska matsvinnet. Kunskapen behöver öka hos både aktörer och myndigheter om hur regler kan tolkas för att bidra till minskat matsvinn.

9. Arbetet för att regler och dess tillämpning, internationella handelsnormer och andra kvalitetskrav inte orsakar matsvinn och livsmedelsförluster behöver fortsätta.
10. Livsmedelsverket och Jordbruksverket fortsätter att arbeta för att bibehålla och öppna nya exportmarknader för produkter som det inte finns en marknad för i Sverige.

Den 19 februari 2025 presenterade kommissionen meddelandet En vision för jordbruk och livsmedel – En attraktiv jordbruks- och livsmedelsindustri för kommande generationer (COM(2025) 75). I meddelandet anför kommissionen bl.a. att fortsatta insatser för att minska livsmedelsförlusterna och matsvinnet är en viktig prioritering under de kommande åren. Om livsmedelsförlusterna och matsvinnet minskas och uppmärksammas kommer det enligt kommissionen inte bara att gynna EU:s invånare, jordbrukare och andra aktörer i livsmedelskedjan, utan det kommer även att göra EU:s livsmedelssystem mer hållbart, effektivisera resursanvändningen och bidra till livsmedelstryggheten.

Utskottets ställningstagande

Matsvinnet och livsmedelsförlusterna behöver minska för att livsmedelskedjans resurser ska utnyttjas optimalt. Utskottet välkomnar därför det arbete som pågår för att motverka matsvinn och livsmedelsförluster. Utskottet vill särskilt framhålla att Livsmedelsverket har ett pågående uppdrag inom ramen för Livsmedelsstrategin 2.0 om att fortsätta arbetet för att minska livsmedelsförlusterna. Därutöver har handlingsplanen för minskat matsvinn nyligen uppdaterats. Kravet på sortering av livsmedels- och köksavfall och den fastighetsnära insamlingen ger vidare förutsättningar för en förbättrad insamling av matavfall och därmed förutsättningar för en ökad produktion av biogas. Utskottet konstaterar även att nya regler nyligen beslutades på EU-nivå om förebyggande av livsmedelsavfall och att regeringen har gett Naturvårdsverket, Livsmedelsverket och Jordbruksverket i uppdrag att föreslå hur dessa nya krav ska genomföras i svensk rätt. Utskottet noterar även att Utredningen om enklare mervärdesskatteregler för gåvor och begagnade varor har lämnat förslag för att underlätta för bl.a. donation av livsmedel. Förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet att det inte finns skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2025/26:3548 (MP) yrkandena 86 och 89. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Plast

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om plast.

Jämför reservation 19 (MP).

Motionerna

I partimotion 2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 65 föreslås en strategi för att fasa ut plast från avfallsförbränning i Sverige.

Enligt motion 2025/26:3182 av Stina Larsson (C) yrkande 2 bör regeringen ta fram en långsiktig strategi för att minska engångsplast i samhället, i enlighet med EU:s direktiv och Sveriges miljömål. I yrkande 3 anförs att informationskampanjer och utbildningsinsatser, exempelvis i samarbete med Håll Sverige Rent, bör stärkas för att förändra konsumtionsmönster och främja återanvändning.

Kompletterande information

Den europeiska strategin för plast i en cirkulär ekonomi med fokus på hela värdekedjan för plast och plastens negativa miljöpåverkan i de olika leden (EU:s plaststrategi)¹⁷ innehåller en tydlig vision för en hållbar konsumtion och produktion av plast och kvantifierade mål på EU-nivå. Senast 2030 ska alla plastförpackningar som släpps ut på EU-marknaden gå att återanvända eller återvinna. I strategin föreslås åtgärder på EU-nivå och nationell nivå i fråga om materialåtervinning, nedskräpning, cirkulära system och globala samarbeten. Kommissionen uppmanar även andra berörda parter att göra frivilliga åtaganden för att möta den övergripande visionen.

Sveriges handlingsplan för plast syftar till att ta ytterligare steg i omställningen mot en cirkulär ekonomi genom att fokusera på den prioriterade materialströmmen plast. I handlingsplanen förtydligas vilka insatser som är aktuella för området, och där beskrivs Sveriges fortsatta arbete för att uppnå en hållbar plastanvändning nationellt, inom EU och globalt. I planen har de fyra fokusområden som finns med i regeringens strategi för cirkulär ekonomi använts men anpassats efter plastområdet.

En hållbar plastanvändning genom hela livscykeln är enligt handlingsplanen avgörande för att begränsa den negativa påverkan på miljön och för att uppnå miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Giftfri miljö och God bebyggd miljö. En hållbar plastanvändning är även nödvändig för att uppnå merparten av de 17 globala målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030. I handlingsplanen beskrivs

¹⁷ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi (COM(2018) 28).

genomförda, pågående och aviserade åtgärder inom respektive fokusområde samt specifika mål när det gäller plast från 2020 och fram till 2045. Ett mål är att materialet i förpackningar som innehåller mer än 50 procent plast senast 2030 ska bestå av i genomsnitt minst 30 procent återvunnen plast. I handlingsplanen beskrivs vidare att den europeiska plastpakten samlar ambitiösa företag och medlemsstater för att skynda på processen till en cirkulär ekonomi för plast i Europa samt att Sverige bidrar till att främja paktens arbete och omställningen inom EU till en hållbar plastanvändning.

Som en del i EU:s plaststrategi antogs 2019 engångsplastdirektivet för användningen av vissa engångsprodukter och fiskeredskap i plast. Direktivet reglerar en rad åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att komma till rätta med plastens miljöpåverkan. Vissa plastprodukter där det finns fullgoda ersättningsalternativ ska enligt direktivet förbjudas helt, och för produkter för vilka det inte anses finnas enkelt tillgängliga alternativ ligger fokus på att minska förbrukningen. Direktivet innehåller även ett krav på att petflaskor fr.o.m. 2025 ska innehålla minst 25 procent återvunnen plast och att dryckesflaskor ska innehålla minst 30 procent återvunnen plast senast 2030. Engångsplastdirektivet innebär även att det införs ett utökat producentansvar för ett antal produkter. Det utökade producentansvaret innebär att producenterna ska stå för kostnaden för medvetandehöjande åtgärder, insamling i offentliga system samt uppstädning av sina produkter. Direktivet omfattar även fiskeutrustning i plast och innebär att producenter av sådan fiskeutrustning ska täcka kostnaderna för transport och insamling av avfall i form av fiskeutrustning som kommer in till hamnmottagningar.

Engångsplastdirektivet har genomförts i Sverige genom ett antal förordningsändringar och vissa nya förordningar, bl.a. förordningen om engångsprodukter.

Syftet med förordningen om engångsprodukter är enligt 1 § att minska nedskräpningen och främja en cirkulär ekonomi. Enligt 12 § är det bl.a. förbjudet att släppa ut följande engångsplastprodukter på den svenska marknaden:

- bomullspinnar
- bestick (gafflar, knivar, skedar och ätpinnar)
- tallrikar
- sugrör
- omrörare för drycker
- matlådor och muggar i polystyren som är expanderad
- muggar som innehåller mer än 15 procent plast.

Vidare finns krav på att den som tillhandahåller dryck i en engångsmugg eller snabbmat i en engångsmatlåda även måste erbjuda servering i återanvändbara muggar och matlådor. I 24 § anges att förbrukningen av muggar och matlådor som är engångsplastprodukter ska ha minskat med 50 procent fr.o.m. 2026 jämfört med förbrukningen 2022.

Den 1 januari 2023 trädde även förordningen om producentansvar för förpackningar i kraft. Förordningen syftar till att underlätta för hushåll och verksamheter att sortera sitt förpackningsavfall och genom en enklare insamling och sortering bidra till att producenter kan återvinna mer avfall, att hanteringen av avfall blir mer resurseffektiv och att behoven av nya råvaror minskar. Regleringen innebär att bl.a. plastförpackningar ska samlas in fastighetsnära. Skrymmande förpackningar av plast ska samlas in på lättillgängliga insamlingsplatser.

I juli 2025 genomfördes ett antal regeländringar för att öka materialåtervinningen och förbättra insamlingen av bl.a. plast. Ändringarna rörde bl.a. följande:

- Servicegraden för insamlingen av det avfall som inte ska samlas in fastighetsnära ska öka genom exempelvis mobila återvinningscentraler.
- Verksamheter som i samband med en yrkesmässig sortering av restavfall får en avfallsström som till övervägande del består av förpackningsavfall ska få lämna avfallet kostnadsfritt till en producentansvarsorganisation. Samtidigt gavs Naturvårdsverket i uppdrag att utreda om det ska vara kostnadsfritt eller inte på sikt.
- Krav på ytterligare industriell sortering av förpackningsavfall och skrymmande avfall för att främja materialåtervinning om det är miljömässigt motiverat.
- Målet om förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall fördes in i avfallsförordningen, och Naturvårdsverket fick ett tydligare ansvar för att följa upp målet.
- Från och med den 1 januari 2028 ska skrymmande kommunalt avfall av bl.a. plast sorteras ut separat för att möjliggöra materialåtervinning.

Bakgrunden till regeländringarna är promemorian Reformering av avfalls- lagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi. I promemorian föreslogs även krav på utsortering av avfall som består av plast och som inte är skrymmande. Regeringen gav i juli 2025 Naturvårdsverket i uppdrag att utreda hur insamlingen av förpackningsavfall från hushåll kan ändras så att den även omfattar annat kommunalt avfall av bl.a. plast. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2026 (KN2025/01507).

EU:s förpackningsförordning från december 2024 syftar till att förebygga och minska förpackningsavfall, öka återanvändning och högkvalitativ materialåtervinning samt skapa en marknad för återvunnet material. I förordningen finns mål om minskning av förpackningsavfall och ökade mål om materialåtervinning av förpackningsavfall. I förordningen fastställs krav som gäller förpackningars hela livscykel när det gäller miljömässig och hållbar märkning. Där fastställs också krav på utökat producentansvar, förebyggande av förpackningsavfall, t.ex. genom minskning av onödiga förpackningar och återanvändning eller påfyllning av förpackningar, samt insamling och behandling, bl.a. materialåtervinning, av förpackningsavfall (art. 1).

EU:s förpackningsförordning är tillämplig på alla förpackningar, bl.a. sådana som är gjorda av plast (art. 2). Förordningen innehåller krav på ett lägsta innehåll av återvunnet material i plastförpackningar (art. 7). Enligt artikel 8 ska kommissionen senast i februari 2028 se över den tekniska utvecklingen och miljöprestandan för biobaserade förpackningar och, när så är lämpligt, lägga fram ett lagstiftningsförslag för att bl.a. fastställa hållbarhetskrav för biobaserade råvaror i plastförpackningar och fastställa mål för att öka användningen av biobaserade råvaror i plastförpackningar.

Regeringen gav i februari 2025 Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå hur det svenska regelverket ska kompletteras och i övrigt anpassas till EU:s förpackningsförordning (KN2024/02627, KN2025/00532). Naturvårdsverket lämnade i juni 2025 en delredovisning av uppdraget och föreslog att det ska införas ett bemyndigande i miljöbalken för att möjliggöra för Sverige att utnyttja det handlingsutrymme som följer av EU:s förpackningsförordning när det gäller undantag från avfallsförebyggande åtgärder och automatisk data-avstämning. Naturvårdsverket lämnade vidare i november 2025 ytterligare en delredovisning. I den lämnas bl.a. förslag som rör ett lägsta innehåll av återvunnet material i plastförpackningar, märkning av engångsplastprodukter, förslag om plastbärkassar och förslag på system för återanvändning. Redovisningen har remitterats till den 3 april 2026. Uppdraget ska i övrigt delredovisas i december 2026 och slutredovisas senast den 1 juni 2027.

Naturvårdsverket driver på regeringens uppdrag nationell platsamordning. Syftet är att vara en pådrivande kraft i Sveriges omställning mot en mer hållbar plastanvändning. Nationell platsamordning sprider och samlar kunskap samt möjliggör dialog och samverkan för aktörer som arbetar med plast. Under 2025 har sju arbetsgrupper varit aktiva med inriktning på bl.a. återanvändbara förpackningar och takeawayförpackningar, plast i vården och materialåtervinningskapacitet.

Kommissionen presenterade den 23 december 2025 meddelandet Påskynda EU:s omställning till en cirkulär ekonomi: ett pilotprojekt för att öka cirkulariteten för plaster (COM(2025) 805). Meddelandet är ett första steg på vägen mot den rättsakt om den cirkulära ekonomin som kommissionen avser att presentera under 2026. Meddelandet fokuserar på åtgärder som kan vidtas på kort sikt för att stödja cirkularitet inom plastsektorn. Åtgärderna syftar bl.a. till att säkra en konkurrenskraftig cirkulär plastsektor inom EU, skapa en inre marknad för återvunnen plast och skapa en rättvisare marknad. Kommissionen kommer vidare att återlansera och stärka alliansen för cirkulär plast (Circular Plastic Alliance, CPA) från 2018, som samlar viktiga intressenter från hela värdekedjan för plast för att tillsammans identifiera, diskutera och adressera de största utmaningarna för den europeiska plastsektorn.

Utskottets ställningstagande

En hållbar plastanvändning är avgörande för att begränsa den negativa påverkan på miljön som förbrukningen och spridningen av plaster orsakar.

Utskottet ser därför positivt på det arbete som pågår för att minska miljöpåverkan från plast. EU:s plaststrategi och engångsplastdirektivet samt det svenska regelverk som antagits för att genomföra direktivet är viktiga delar i detta arbete. Även EU:s förpackningsförordning innehåller regler som syftar till att minska förpackningsavfallet av bl.a. plast och krav på ett lägsta innehåll av återvunnet material i förpackningar. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att föreslå de kompletteringar och anpassningar av svensk rätt som behövs för att den ska uppfylla förordningens krav. Naturvårdsverket har även fått i uppdrag att utreda hur insamlingen av förpackningsavfall kan ändras så att den även omfattar annat kommunalt avfall, som bl.a. plast. Utskottet vill vidare framhålla de regeländringar som regeringen beslutade om i juli 2025 och som bl.a. syftar till att förbättra insamlingen av plast. Slutligen noterar utskottet det viktiga arbete som sker inom nationell plastsamordning för en mer hållbar plastanvändning.

Med hänvisning till det omfattande arbete som pågår för att minska miljöpåverkan från plast föreslår utskottet att motionerna 2025/26:3182 (C) yrkandena 2 och 3 samt 2025/26:3548 (MP) yrkande 65 lämnas utan bifall.

Nedskräpning, städning och sanering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nedskräpning, marint skräp och fritidsbåtar.

Jämför reservation 20 (MP) och 21 (V).

Motionerna

Åtgärder mot nedskräpning

I motion 2025/26:1528 av Emma Ahlström Köster (M) yrkande 2 anfördes att regeringen bör se över möjligheten att ge kommunerna utökade befogenheter och resurser för att bekämpa nedskräpning, bl.a. genom att överväga möjligheten till fler kommunala miljö- och ordningsvakter. Regeringen bör även överväga möjligheten att genomföra en nationell informationskampanj mot nedskräpning riktad till både barn och vuxna (yrkande 3). Vidare bör regeringen se över möjligheten att införa ett system med lokala ”skräpfonder”, där bötesintäkter från nedskräpning går tillbaka till kommunerna för att finansiera städning och förebyggande insatser (yrkande 4). Motionären föreslår därutöver att regeringen ska se över möjligheten att stimulera ideella krafter, skolor och föreningar att delta i organiserade skräpplockardagar genom statligt bidrag (yrkande 5).

I motion 2025/26:1174 av Mona Smedman (C) anfördes att regeringen bör utreda och vidta åtgärder för att minska förekomsten av aluminiumburkar i

naturen, i syfte att förhindra att dessa hamnar i lantbrukets ensilage och orsakar skador på djur och maskiner.

Marint skräp

Enligt kommittémotion 2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 46 bör regeringen intensifiera arbetet med att minimera marint skräp genom informationsinsatser och praktiska åtgärder som strandstädning samt arbeta för att öka återvinningsgraden för det insamlade materialet. Även arbetet med omhändertagande av uttjänta fiskeredskap bör enligt motionärerna intensifieras, t.ex. genom att det etableras fler marina återvinningscentraler på strategiska platser (yrkande 47).

I motion 2025/26:1665 av Emma Ahlström Köster (M) föreslås ett antal åtgärder för att motverka nedskräpningen i haven, framför allt i form av plast och övergivna fiskeredskap. Regeringen bör enligt motionären se över möjligheten att

- stärka arbetet med att samla in skräp och avfall i svenska havsområden (yrkande 1)
- inrätta ett nationellt program för insamling av skräp och avfall i svenska havsområden med särskilt fokus på plast, mikroplast och övergivna fiskeredskap (ghost gear) (yrkande 2)
- ge kustkommuner, ideella organisationer och fiskare ekonomiska incitament och stöd för att delta i storskaliga insamlings- och saneringsinsatser (yrkande 3)
- främja innovation och tekniklösningar för insamling, återvinning och rening, exempelvis utrustning i hamnar och system för att ta upp mikroplaster i vattenreningsverk (yrkande 4)
- skapa plattformar för samarbete mellan staten, kommuner, näringslivet och civilsamhället för effektiva logistik- och återvinningskedjor (yrkande 5)
- fördjupa det nordiska samarbetet med Norge och Danmark för att utveckla gemensamma system för insamling och återvinning av havsskräp (yrkande 6).

Fritidsbåtar

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 44 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med en tydlig strategi för hur Sverige ska få en miljövänlig fritidsbåtsflotta. Motionärerna välkomnar skrotningsstödet men vill se ett system med skrotningspremier för äldre båtmotorer riktat till privatpersoner.

Kompletterande information

Åtgärder mot nedskräpning

Av den nationella skräpmätning som Naturvårdsverket genomförde 2023 framgick att engångsprodukter är det vanligaste skräpet. Vidare framgick att två tredjedelar av skräpet på gator och torg och i parker innehåller plast.

Ett av syftena med engångsplastdirektivet är att minska nedskräpningen. Direktivet har genomförts i Sverige genom ett antal förordningsändringar och vissa nya förordningar. Förordningen om engångsprodukter syftar till att minska nedskräpningen och främja en cirkulär ekonomi och innehåller bl.a. förbud mot vissa typer av engångsplastprodukter. Sverige har också infört nedskräpningsavgifter genom förordningen om nedskräpningsavgifter. Förordningen om nedskräpningsavgifter innehåller bestämmelser om ett system för utökat producentansvar för avfallshantering av engångsprodukter. Syftet med förordningen är att minska den negativa påverkan på miljön från nedskräpning av engångsprodukter i utomhusmiljöer. Förordningen innebär att producenter av vissa engångsplastprodukter ska ha det ekonomiska ansvaret dels för hanteringen av avfall som skräpar ned, dels för spridning av information om nedskräpning. Syftet med avgifterna är att minska den negativa påverkan på miljön från nedskräpning av engångsprodukter i utomhusmiljöer. Enligt förordningen är producenter av förpackningar skyldiga att betala nedskräpningsavgifter till Naturvårdsverket. Dessa ska bl.a. täcka kommunernas kostnader för att städa upp engångsprodukter som skräpar ned.

I promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi föreslås att kommunernas nuvarande ansvar för tillsyn över nedskräpning i kommunerna förtydligas. I promemorian anförts att kommunerna i dag har ansvar för att bedriva tillsyn av nedskräpningen i kommunerna. Kommunerna bör även i fortsättningen ha detta tillsynsansvar, nedskräpningen bör dock särskilt anges som ett kommunalt ansvar i miljötillsynsförordningen. Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer kvarstående delar av promemorian att beredas vidare efter att riksdagen har hanterat propositionen Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning som regeringen beslutade om i januari 2026.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) föreslår regeringen en satsning om 4 miljoner kronor för bidrag till miljöorganisationer för arbete med minskad nedskräpning. Pengarna ska bl.a. gå till fortsatta strandstädningars bidrag till drabbade kustkommuner.

Det är förbjudet att skräpa ned utomhus på en plats som allmänheten har tillträde till eller insyn till (15 kap. 26 § miljöbalken). Förbudet kompletteras med en straffbestämmelse som innebär att den som med uppsåt eller av oaktsamhet skräpar ned på sådana platser kan dömas för nedskräpning till böter eller fängelse i högst ett år (29 kap. 7 § miljöbalken). Om nedskräpningen är att anse som mindre allvarlig ska det i stället dömas till penningböter för

nedskräpningsförseelse (29 kap. 7 a § miljöbalken). Tidigare var en nedskräpningsförseelse som är att anse som ringa straffri enligt 29 kap. 11 § miljöbalken. Undantaget för ringa brott togs dock bort i januari 2022 med hänvisning till att nedskräpning av mindre föremål sammantaget ger upphov till stora effekter på miljön (prop. 2020/21:198, bet. 2021/22:MJU4, rskr. 2021/22:3).

Genom artikel 50 i EU:s förpackningsförordning införs krav på retursystem för bl.a. dryckesbehållare av metall för engångsbruk på upp till tre liter. Retursystemet ska säkerställa separat insamling av minst 90 viktprocent per år av de förpackningar som tillhandahålls på marknaden för första gången och vara infört senast den 1 januari 2029. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att lämna förslag på kompletteringar av EU:s förpackningsförordning i svensk rätt. I en delredovisning den 20 november 2025 lämnade myndigheten förslag när det gäller kraven på retursystem. Redovisningen bereds nu inom Regeringskansliet.

Det svenska pantsystemet regleras sedan den 1 januari 2023 i förpackningsförordningen. Av förordningen följer att en producent som yrkesmässigt tappat dryck i plastflaskor eller metallburkar eller yrkesmässigt till Sverige för in dryck i sådana flaskor eller burkar är skyldig att anlita eller tillhandahålla en godkänd producentansvarsorganisation som driver ett retursystem som flaskorna eller burkarna ska ingå i (4 kap. 1 och 3 §§). Med retursystem avses enligt förordningen ett system för insamling av plastflaskor och metallburkar för dryck som innebär att en pant eller premie betalas ut i syfte att uppmuntra att förpackningarna lämnas till systemet när de har blivit avfall (1 kap. 8 §).

Sverige har materialåtervinningsmål för plastflaskor och aluminiumburkar som ingår i retursystem. Målet är att materialåtervinningsgraden ska vara minst 90 procent per år (2 kap. 6 § förpackningsförordningen).

Marint skräp

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) anför regeringen att skräp som kan brytas ned till mikroplaster påverkar marina arter och upplevelser av naturen. Skräp på naturnära stränder kommer främst från havet, dvs. fartyg, båtar och havsbaserade aktiviteter, och förs mot kusten med havsströmmar. Regeringen redovisar vidare att den avsatte särskilda medel under 2024 för bidrag till drabbade kommuner för stöd till strandstädning och skräpplockning från anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö. I budgetpropositionen föreslog regeringen även att anslaget 1:11 skulle ökas med 20 miljoner kronor 2026 för arbete med renare stränder och badvikar särskilt vad gäller fortsatt strandstädning. För 2027 och 2028 beräknades anslaget öka med motsvarande belopp. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:MJU1, rskr. 2025/26:128).

Av Havs- och vattenmyndighetens (HaV) regleringsbrev för 2026 framgår att Naturvårdsverket får disponera 16 miljoner kronor av anslaget (anslags-

post 1). Anslagsposten får bl.a. användas för bidrag i enlighet med förordningen (2018:58) om bidrag till strandstädning. Av den del av anslaget som HaV disponerar (anslagspost 2) ska enligt regleringsbrevet högst 4 miljoner kronor användas för att minska spridningen och förekomsten av marint skräp genom omhändertagande av fiskeredskap.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden inom utgiftsområde 20 får bl.a. användas till omhändertagande av övergivna och uttjänta fiskeredskap som utgör en risk för miljön. I budgetpropositionen för 2026 föreslog regeringen att riksdagen skulle anvisa ca 800 miljoner kronor till anslaget. Riksdagen beslutade enligt regeringens förslag (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20, bet. 2025/26: MJU1, rskr. 2025/26:128).

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2026 får HaV disponera 27 miljoner kronor av anslaget för att finansiera de undersökningar och utredningar som krävs för att genomföra saneringsåtgärder, sanering av enskilda vrak som är särskilt angelägna från risksynpunkt och myndighetens eget arbete med detta (anslagspost 7).

Naturvårdsverket ansvarar i samarbete med HaV för bidraget för strandstädning till havsnära kommuner. Naturvårdsverket beviljar bidrag för de ansökta åtgärderna (jfr förordningen om bidrag till strandstädning). Bidraget kan ges till kommuner som har havsstränder och som har dokumenterat stora problem med avfall på stränderna. Bidrag kan lämnas för upp till 90 procent av kostnaderna för åtgärderna, och de kan sökas av kommuner enskilt eller tillsammans.

Förordningen (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF) innehåller bestämmelser om förvaltningen och genomförandet av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027. Det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet finansieras av EHFVF med svensk medfinansiering. Programmet har godkänts av kommissionen och ligger till grund för hur Sveriges tilldelning av medel från EHFVF ska användas. Genom programmet kan bl.a. yrkesfiskare söka bidrag för åtgärder för att hålla haven rena från förlorade fiskeredskap och marint skräp och för att identifiera s.k. hotspots, dvs. platser där det finns många förlorade redskap och annat skräp, för att skräpet sedan ska kunna samlas in på ett effektivare sätt.

HaV fick i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att genomföra städinsatser för att samla in historiskt uttjänta och förlorade fiskeredskap och återvinna dessa i linje med omställningen till en cirkulär och giftfri ekonomi. Myndigheten skulle också med stöd av undersökningar och utredningar möjliggöra effektiva och prioriterade städinsatser. Myndigheten skulle vidare genomföra informationsinsatser m.m. för att fiskeredskap inte ska förloras. Uppdraget slutredovisades i februari 2025 (dnr 911–2022). Av slutredovisningen framgår att HaV som en del i uppdraget har delfinansierat insamlingstjänsten Fisketuren som 2022–2024 samlade in och omhändertog 662 ton fiskeredskap. Omhändertagandet omfattade demontering och sortering av fiskeredskapen för att minimera avfallet som går till deponi och förbränning. En prototyp för

en mer återvinningsbar räktrål har även utvecklats av Chalmers Industriteknik i samarbete med Fiskareföreningen Norden. Under perioden 2022–2024 genomfördes 17 draggningsinsatser längs Sveriges kust och i Väner. Totalt draggades 134,6 ton fiskeredskap upp och omhändertogs, framför allt nät, hummertinor, burar, linor och ryssjor. För att minska miljöpåverkan från respektive draggningsinsats och för att göra insatserna så kostnadseffektiva som möjligt har även metodutveckling genomförts. Ett kartverktyg har utvecklats för att insatserna ska kunna riktas geografiskt till platser med hög ansamling av förlorade fiskeredskap. Det har också utretts om Sjöfartsverkets sjömätningsdata kan användas för att identifiera och lokalisera större ansamlingar av förlorade fiskeredskap. Vidare har informationsinsatser genomförts för att informera om existerande regelverk och sprida kunskap om hur man kan minska risken för att förlora ett redskap.

HaV lämnade vidare ett antal åtgärdsförslag. Förslagen omfattar bl.a. en stabil finansiering, ökning av kunskapen när det gäller mängder och geografisk lokalisering av förlorade fiskeredskap, en utredning av befintliga nationella märkningskrav för fiskeredskap samt krav på hållbarhet och cirkularitet vid tillverkning av nya fiskeredskap. Redovisningen bereds inom Regeringskansliet.

Engångsplastdirektivet reglerar en rad åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att komma till rätta med plastens miljöpåverkan. Direktivet innebär bl.a. att det införs ett utökat producentansvar för ett antal produkter. Det utökade producentansvaret innebär att producenterna ska stå för kostnaden för medvetandehöjande åtgärder, insamling i offentliga system samt uppstädning av sina produkter. Direktivet omfattar även fiskeutrustning i plast och innebär att producenter av sådan fiskeutrustning ska täcka kostnaderna för transport och insamling av avfall i form av fiskeutrustning som kommer in till hamnmottagningar.

I proposition 2023/24:156 Ett levande hav – ökat skydd, minskad övergödning och ett hållbart fiske bedömer regeringen, när det gäller marint skräp, att Sverige bör fortsätta genomförandet av engångsplastdirektivet samt fortsätta att vara aktivt drivande i förhandlingarna för ett ambitiöst globalt avtal mot plastföreningar som omfattar hela livscykeln för plast. Regeringen anför att skräp som slängs i havet eller på annat sätt hamnar där orsakar stora problem för både människor och djur. Plast står för den största andelen marint skräp. Ungefär 50 procent av plastskräpet utgörs av plastprodukter för engångsbruk. Kommissionen har därför beslutat om regler för de vanligaste engångsplastprodukter som förekommer på Europas stränder och i hav för att minska skadligt plastavfall i havet genom engångsplastdirektivet.

Regeringen redovisar vidare att Sverige med anledning av engångsplastdirektivet har genomfört ett antal åtgärder för att minska nedskräpningen i naturen och haven. Sverige har bl.a. förbjudit vissa artiklar gjorda av engångsplast och infört krav på att vissa engångsplastprodukter ska märkas med att de innehåller plast och har en negativ effekt på miljön vid nedskräpning. Sverige har också satt målet att senast 2027 ska mängden avfall som utgörs av

fiskeredskap som samlats in separat motsvara minst 20 procent av den mängd fiskeredskap som sålts i Sverige samma år. Sverige har även infört producentansvar för fiskeredskap samt nedskräpningsavgifter som innebär att producenter av vissa engångsplastprodukter har det ekonomiska ansvaret dels för hanteringen av avfall som skräpar ned, dels för spridning av information om nedskräpning. Syftet med avgifterna är att minska den negativa påverkan på miljön från nedskräpning av engångsprodukter i utomhusmiljöer.

År 2023 trädde nya regler för mottagning av avfall från fartyg i kraft. De nya reglerna innebär att kraven på såväl fartyg som hamnar skärptes med målet att mindre skräp ska hamna i havet (se bl.a. 3 kap. 5 § förordningen [1980:789] om åtgärder mot förorening från fartyg och Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd [TSFS 2023:15] om mottagning av avfall från fartyg).

Den 1 januari 2025 trädde EU:s omarbetade avloppsdirektiv¹⁸ i kraft. De nya reglerna innebär bl.a. att mikroplaster ska mätas i avloppsvatten.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) framhåller regeringen att särskilt den omfattande spridningen av plastföroreningar kräver globala lösningar. Därför är det viktigt med framsteg i förhandlingarna om ett globalt avtal mot plastföroreningar, inklusive i den marina miljön. I budgetpropositionen redovisar regeringen att förhandlingarna om ett nytt rättsligt bindande avtal mot plastföroreningar har fortsatt. Sverige har tillsammans med EU varit aktivt i förhandlingarna om att driva på för ett avtal som omfattar hela livscykeln, från produktion av plastråvor till återvinning av plastavfallet.

Vid FN:s femte miljöförsamlingsmöte (Unea-5) 2022 enades världens länder om att inleda förhandlingar om ett nytt globalt avtal mot plastföroreningar som ska omfatta hela livscykeln för plast. Frågan har därefter diskuterats vid flera möten. De senaste förhandlingarna genomfördes i augusti 2025, utan att någon överenskommelse nåddes.

I regeringens skrivelse 2024/25:90 Nordiskt samarbete 2024 redogör regeringen för samarbetet mellan de nordiska regeringarna under året, med huvudsaklig inriktning på verksamheten i Nordiska ministerrådet. Av skrivelsen framgår att de nordiska länderna har fortsatt att gemensamt driva på för ett ambitiöst globalt avtal mot plastföroreningar och att miljö- och klimatministrarna i september 2024 antog en deklaration som pekar på behovet av att avtalet reglerar mikroplaster. Vidare arrangerade högnivåkoalitionen mot plastföroreningar en workshop i Stockholm i oktober, som finansierades av Nordiska ministerrådet.

En rapport från Nordiska ministerrådet från april 2025 (The Circular Economy of Fishing Gear in Nordic Fisheries, Temanord 2025:544) belyser frågan om den cirkulära ekonomin för fiskeredskap för de nordiska länderna, med fokus på Grönland, Island, Färöarna och Norge. I rapporten konstateras att de nordiska länderna har tagit stora steg framåt för att inkludera cirkulär ekonomi i hanteringen av fiskeredskap. De nordiska länderna har förbättrat sin

¹⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/3019 av den 27 november 2024 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse.

hantering av fiskeredskap, men utmaningar kvarstår när det gäller att spåra utrustning, minska förluster och säkerställa korrekt återvinning eller bortskaffande. I rapporten lämnas ett antal rekommendationer, bl.a. att förbättra spårbarheten av redskap, utöka återvinningsinsatser, stödja fiskarnas deltagande genom incitament och investera i forsknings- och återvinningsinfrastruktur.

Nordiska ministerrådet genomför 2025–2027 ett program om plast – Nordic cooperation to fight plastic pollution – som syftar till att stärka de nordiska ländernas globala ledarskap i arbetet mot plastföroreningar. Nedskräpning av haven adresseras i det nya nordiska havsprogrammet för 2025–2027 som ligger under Nordiska ministerrådet för miljö och klimat.

I november 2023 antogs en EU-förordning om ändring av reglerna för fiskerikontroll.¹⁹ Genom ändringen och en följande genomförandeförordning²⁰ införs krav på märkning av fiskeredskap. I skälen till ändringsförordningen om fiskerikontroll framhålls att övergivna, förlorade eller på annat sätt kasserade fiskeredskap, särskilt sådana som är gjorda av plast, utgör en av de skadligaste formerna av marint skräp och plastavfall till havs. För att minska de långsiktiga och betydande effekter som övergivna, förlorade eller på annat sätt kasserade fiskeredskap har på det marina livet och ekosystemen är det viktigt att se till att fiskeredskap i slutet av livscykeln återförs till land för behandling i mottagningsanordningar i hamn som inrättats för detta ändamål. Detta skulle också göra det möjligt för medlemsstaterna att rapportera till kommissionen om uttjänta fiskeredskap som de samlar in varje år, inklusive fiskeredskap i slutet av livscykeln. I detta syfte bör det vara möjligt att anta förfaranden för att säkerställa att befälhavare på unionsfiskefartyg anmäler sina uttjänta fiskeredskap till de behöriga myndigheterna och överlämnar dem till mottagningsanordningar i hamn eller andra likvärdiga insamlingssystem (skälsats 17). För att säkerställa att fisket är miljömässigt hållbart på lång sikt och för att förhindra allvarlig risk för de marina ekosystemen, den biologiska mångfalden och människors hälsa på grund av olagligt bortskaffande till havs av fiskeredskap och andra redskap eller båtar som används vid fiske, särskilt plastredskap, bör sådant bortskaffande från fiskefartyg betraktas som en allvarlig överträdelse enligt EU-förordningen om fiskerikontroll (skälsats 18).

Fritidsbåtar

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) redovisar regeringen att den under 2024 avsatte särskilda medel på anslag 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden för bl.a. insamling av övergivna och uttjänta fritidsbåtar.

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2842 av den 22 november 2023 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1224/2009, och om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1967/2006 och (EG) nr 1005/2008 och Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/1139, (EU) 2017/2403 och (EU) 2019/473 vad gäller fiskerikontroll.

²⁰ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2025/2196 av den 17 oktober 2025 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 vad gäller tillträde till vatten och resurser, kontroll av fiske, övervakning, inspektion och verkställighet, avdrag från kvoter och fiskeansträngning, data och information, och om upphävande av kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden inom utgiftsområde 20 får bl.a. användas till omhändertagande av övergivna och uttjänta fritidsbåtar som utgör en risk för miljön. Den 16 december 2025 beslutade riksdagen att anvisa cirka 800 miljoner kronor till anslaget (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20, bet. 2025/26:MJU1, rskr. 2025/26:128).

Av Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2026 framgår att HaV får disponera 27 miljoner kronor av anslaget (anslagspost 7). Anslagsposten får användas för att finansiera de undersökningar och utredningar som krävs för att genomföra saneringsåtgärder, sanering av enskilda vrak som är särskilt angelägna från risksynpunkt och myndighetens eget arbete med detta.

Mellan 2018 och 2020 samt 2022 och 2024 finansierade HaV en skrotningskampanj för att få fler att skrota sina uttjänta fritidsbåtar. HaV finansierade 2025 en kampanj som riktade sig till kommuner och ideella föreningar för att skrota övergivna fritidsbåtar och tvåtaktsmotorer med förgasare.

Miljömålsberedningen föreslog i betänkandet Havet och människan (SOU 2020:83) att regeringen skulle tillsätta en särskild utredare med uppgift att se över och ta fram förslag på ett system för återvinning av fritidsbåtar. Utredningen föreslogs behandla frågor om skrotning, övergivna båtar och producentansvar för båtbranschen. HaV fick i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att bl.a. främja insamling och återvinning av fritidsbåtar. Myndigheten skulle även kartlägga hur stort problemet med övergivna fritidsbåtar är ur ett livscykelperspektiv samt föreslå åtgärder för att fler båtar ska återvinnas. I en delredovisning i september 2023 föreslog HaV bl.a. ett långsiktigt återvinningssystem, tydligare ansvar och befogenheter för kommunerna att omhänderta uttjänta och övergivna fritidsbåtar, ett nationellt register för fritidsbåtar och att frågan om ett producentansvar för fritidsbåtar utreds vidare. Myndigheten anförde även att det behövs ytterligare medel till kunskapsuppbbyggnad och innovation för att öka återvinningen och minska problemet med övergivna fritidsbåtar och en fortsatt kartläggning av fritidsbåtar. Uppdraget slutredovisades i februari 2025. Av slutredovisningen framgår att myndigheten genomfört en upphandling som uppdrog åt det nationella nätverket Båttretur, med ett 30-tal återvinningsanläggningar över hela Sverige, att ta emot fritidsbåtar och återvinna dem. Under perioden 2022–2024 samlades totalt 1 632 fritidsbåtar in och återvanns. Under uppdraget samlades även 47 tvåtaktsmotorer med förgasare in. En kartläggning visade att uppemot 400 000 fritidsbåtar i Sverige inte längre var sjödugliga och inte var omhändertagna, vilket innebär att de kan vara uttjänta och således föremål för återvinning. Myndigheten har identifierat flera åtgärder som kan minska belastningen av farliga ämnen och marint skräp från övergivna och uttjänta fritidsbåtar. Det rör sig bl.a. om ett långsiktigt statligt finansierat återvinningssystem fram till att ett producentansvar för fritidsbåtar praktiskt genomförs, tydligare befogenheter för kommunerna att omhänderta övergivna fritidsbåtar samt en utredning av utformningen av ett fritidsbåtsregister och ett producentansvar. Redovisningarna bereds inom Regeringskansliet.

Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi bedömer i sitt betänkande (SOU 2024:67) att förslag på styrmedel som skapar förutsättningar för ökad insamling och återvinning av uttjänta fritidsbåtar bör undersökas närmare. Kommittén konstaterar att det i dag saknas producentansvar för fritidsbåtar. En analys bör därför enligt kommittén åtminstone belysa förutsättningarna för och lämpligheten av att skapa detta genom ett producentansvar eller genom en subvention där åtgärder finansieras genom statliga medel. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Av Havs- och vattenmyndighetens årsredovisning för 2024 framgår att myndigheten under året genomförde ett pilotprojekt med bärgning av åtta fritidsbåtsvrak. Syftet var att utreda om det är möjligt att lyfta och skrota fritidsbåtar som har legat på havsbotten längre än tio år och undersöka kostnadseffektiviteten jämfört med att skrota uttjänta fritidsbåtar på land. Syftet var också att få bort plast och farliga ämnen från den akvatiska miljön. Totalt bärgades 5 320 kg fritidsbåtar, varav minst 440 kg var metallskrot och uppskattningsvis 4 000 kg var plast. På vissa delar av plasten fanns det tydlig förekomst av plastpest, och plasten var generellt mycket spröd och gick lätt sönder, vilket tyder på att den kan ha börjat brytas ned till mikroplast. Dessutom bärgades även två båtmotorer. Att omhänderta fritidsbåtsvrak genom bärgningsinsatser har enligt HaV visat sig vara en genomförbar och bra metod för att motverka marin nedskräpning och dess långsiktiga konsekvenser.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) redovisar regeringen att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/959 av den 10 maj 2023 om ändring av direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen har genomförts i svensk rätt vad gäller inrättandet av ett nytt utsläppshandelssystem för fossila bränslen (ETS 2). Direktivet innebär att utsläpp från bl.a. förbränning av bränslen från vägtransporter, i hushåll och i kommersiella byggnader kommer att omfattas av en EU-gemensam prissättning av växthusgasutsläpp. Sverige har därutöver valt att inkludera ytterligare sektorer i systemet, bl.a. utsläpp från fritidsbåtar.

Utskottets ställningstagande

Åtgärder mot nedskräpning

Av redovisningen ovan framgår att engångsprodukter är det vanligaste skräpet. Utskottet noterar att ett av syftena med både engångsplastdirektivet och förordningen om engångsprodukter är att minska nedskräpningen. Sverige har också infört nedskräpningsavgifter för att minska nedskräpningens negativa påverkan på miljön. Utskottet kan konstatera att budgetpropositionen för 2026 innehåller en satsning på bidrag till miljöorganisationer för arbetet med minskad nedskräpning. Utskottet välkomnar denna satsning. När det gäller aluminiumburkar anser utskottet att det svenska pantsystemet ger goda förutsättningar för att minska förekomsten av sådana burkar i naturen. Utskottet konstaterar vidare att EU:s förpackningsförordning innehåller vissa krav på retursystem för bl.a. dryckesbehållare av metall för engångsbruk och noterar

att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att lämna förslag på kompletteringar av förordningen i svensk rätt. Mot bakgrund av befintligt regelverk och pågående arbete anser utskottet att motionerna 2025/26:1174 (C) och 2025/26:1528 (M) yrkandena 2–5 kan lämnas utan åtgärd.

Marint skräp

Marint skräp, exempelvis fiskeredskap och plast, utgör ett allvarligt hot mot de marina ekosystemen. Som framgår av redovisningen ovan har ett antal åtgärder vidtagits för att komma till rätta med detta problem. HaV har bl.a. på regeringens uppdrag genomfört informationsinsatser och städinsatser för att samla in historiskt uttjänta och förlorade fiskeredskap. HaV har också lämnat ett antal åtgärdsförslag när det gäller förlorade fiskeredskap som bereds inom Regeringskansliet. Utskottet ser positivt på att Sverige arbetar aktivt för att få till stånd ett ambitiöst globalt avtal mot plastföroreningar och välkomnar satsningen i budgetpropositionen för 2026 på arbetet med renare stränder och badvikar.

Utskottet vill vidare framhålla att engångsplastdirektivet innehåller ett producentansvar för fiskeredskap och att det är möjligt för yrkesfiskare att få bidrag för åtgärder för att hålla haven rena från förlorade fiskeredskap och marint skräp. Kraven på märkning av fiskeredskap i den nya regleringen om fiskerikontroll ger också förutsättningar för att minska plastföroreningar i form av gamla fiskeredskap av plast.

Utskottet konstaterar att frågan om plast i haven även är aktuell inom det nordiska samarbetet och att Nordiska ministerrådet har publicerat en rapport om den cirkulära ekonomin för fiskeredskap i de nordiska länderna.

Mot bakgrund av redan vidtagna och pågående åtgärder föreslår utskottet att motionerna 2025/26:1665 (M) yrkandena 1–6 och 2025/26:3774 (MP) yrkandena 46 och 47 avslås.

Fritidsbåtar

Det är viktigt att äldre eller uttjänta fritidsbåtar hanteras på ett miljövänligt sätt. Övergivna båtar och vrak utgör ett problem för havsmiljön, och det är av stor vikt att komma till rätta med denna problematik. Den genomförda satsningen på en skrotningskampanj har varit en viktig del i detta arbete, liksom HaV:s tidigare regeringsuppdrag om att bl.a. främja insamling och återvinning av fritidsbåtar. HaV har som ett resultat av dessa uppdrag bl.a. föreslagit ett långsiktigt återvinningssystem, tydligare ansvar och befogenheter för kommuner och att frågan om ett producentansvar för fritidsbåtar ska utredas vidare. Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi föreslog vidare i sitt betänkande att styrmedel som skapar förutsättningar för ökad insamling och återvinning av uttjänta fritidsbåtar bör undersökas närmare. Dessa förslag bereds nu vidare inom Regeringskansliet. Utskottet konstaterar även att Sveriges val att inkludera

fritidsbåtar i ETS 2 ger ökade incitament till att byta ut gamla tvåtaktsmotorer till mer miljövänliga alternativ.

Mot denna bakgrund, och för att inte föregripa det arbete som pågår, föreslår utskottet att motion 2025/26:2784 (V) yrkande 44 lämnas utan åtgärd.

Kemikaliepolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om översyn av EU:s kemikalielagstiftning, internationell expertpanel för kemikalier, tillsyn och importerade produkter, PFAS samt skadliga ämnen i elektronik.

Jämför reservation 22 (S), 23 (S), 24 (S), 25 (V), 26 (S), 27 (V), 28 (C) och 29 (MP).

Motionerna

Översyn av EU:s kemikalielagstiftning

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 41 anförs att Sverige bör driva på med full kraft inom EU för skärpta kemikalielagar.

Internationell expertpanel för kemikalier

Åsa Westlund m.fl. (S) anför i kommittémotion 2025/26:3732 att det är avgörande att hela världen samarbetar för att fasa ut skadliga kemikalier. Motionärerna vill därför se en internationell expertpanel för kemikalier, i likhet med det arbete som sker på EU-nivå (yrkande 43).

Tillsyn och importerade produkter

Enligt kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 44 bör Kemikalieinspektionens tillsyn stärkas när det gäller de produkter som vi dagligen kommer i kontakt med, inte minst de som importeras. I yrkande 45 föreslås ett tillkännagivande om att driva på för att säkerställa att alla företag som säljer varor inom EU också omfattas av produktsäkerhets- och miljölagstiftningen.

I kommittémotion 2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i närtid bör återkomma med förslag på finansiering för att stärka den offentliga tillsynen i syfte att minska spridningen av hälsoskadliga kemikalier.

PFAS

I kommittémotion 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 46 framhålls vikten av att arbeta systematiskt för att fasa ut PFAS inom alla

användningsområden i dialog med industrin för att åstadkomma ett nationellt totalförbud mot PFAS-kemikalier så snart det är möjligt.

Enligt kommittémotion 2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 7.1 bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag på en handlingsplan för hur Sverige genom nationella åtgärder kan påskynda utfasning av PFAS.

I yrkande 5 i samma motion anför motionärerna att regeringen på EU-nivå ska verka för att det förslag om kraftig begränsning av alla PFAS som lagts fram av Kemikalieinspektionen tillsammans med andra europeiska myndigheter genomförs i sin helhet.

Enligt kommittémotion 2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7 bör EU införa ett gruppförbud mot PFAS.

Daniel Helldén m.fl. (MP) anför i partimotion 2025/26:3548 yrkande 55 i denna del att Sverige ska arbeta för ett brett förbud mot PFAS internationellt. Enligt kommittémotion 2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 7 bör regeringen arbeta nationellt och internationellt för ett brett förbud mot PFAS-molekyler och liknande ämnen.

Enligt motion 2025/26:1627 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S) yrkande 1 bör all användning av PFAS så snart som möjligt förbjudas inom både Sverige och EU.

I kommittémotion 2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 25 anför att statliga myndigheter, inklusive Försvarsmakten, snarast ska fasa ut all användning av produkter som innehåller PFAS.

Emma Nohrén m.fl. (MP) anför i kommittémotion 2025/26:3428 yrkande 19 att Sverige bör införa ett nationellt förbud mot PFAS i bekämpningsmedel.

Enligt motion 2025/26:2672 av Gustaf Lantz och Magnus Manhammar (båda S) bör regeringen överväga att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för PFAS-forskning.

Skadliga ämnen i elektronik

Enligt motion 2025/26:2987 av Marlène Lund Kopparklint (M) bör regeringen se över alternativa styrmedel i stället för kemikalieskatten för att minska skadliga ämnen i elektronik.

Kompletterande information

Översyn av EU:s kemikalielagstiftning

Reachförordningen är den viktigaste EU-lagstiftningen för att skydda människors hälsa och miljön från de risker som kemikalier kan medföra. Detta gör man genom att bättre och tidigare identifiera kemiska ämnens inneboende egenskaper och genom att vidta åtgärder, t.ex. fasa ut eller begränsa ämnen som inger mycket stora betänkligheter (substances of very high concern, SVHC). Reachförordningen syftar också till att skapa en inre marknad för

kemikalier och att öka innovationen och konkurrenskraften hos EU:s kemikalieindustri.

Den gröna given innehåller en färdplan och ett åtgärds paket i flera delar, bl.a. i fråga om kemikaliepolitiken. En nollutsläppsvision för en giftfri miljö men även Industrin ska verka för en ren och cirkulär ekonomi. Inom ramen för En nollutsläppsvision för en giftfri miljö antogs i oktober 2020 kommissionens meddelande Kemikaliestrategi för hållbarhet – På väg mot en giftfri miljö (COM(2020) 667), nedan kallad kemikaliestrategin.

I kemikaliestrategin presenteras den långsiktiga ambitionen och målsättningarna för de kommande årens EU-gemensamma kemikaliepolitik. Strategins övergripande mål är en giftfri miljö där kemikalier produceras och används på ett sätt som maximerar deras bidrag till samhället samtidigt som man undviker skador på vår planet och på nuvarande och kommande generationer. Strategin ska även bidra till att stärka EU:s kemikalieindustris ställning som en globalt konkurrenskraftig aktör inom produktion och användning av säkra och hållbara kemikalier. Strategins syfte är därmed att sammanjämka det samhälleliga värdet av kemikalier med människors hälsa och planetens gränser.

I strategin aviserar kommissionen ett sextiototal åtgärder över fem tematiska områden, bl.a. innovation av säkra och hållbara kemikalier, starkare EU-lagstiftning och åtgärder på global nivå. Kommissionen framhåller att det finns ett akut behov av att intensifiera genomförandet och efterlevnaden av kemikalielagstiftningen för att säkerställa efterlevnad vid produktion och utsläppande på marknaden av kemikalier samt för utsläpp och bortskaffande av kemikalier. Kommissionen avser att i det kommande åtgärdsarbetet inrikta sig på kända områden med hög risk för bristande efterlevnad, särskilt importerade varor och varor som köps via e-handel.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att kemikalielagstiftningen inom EU är harmoniserad och att viktiga insatser under 2024 inkluderade utveckling av nya eller befintliga regler. Regeringen framhöll vidare att den har fortsatt att driva på för att kommissionen ska lämna ett förslag till revidering av Reachförordningen som innebär enklare och effektivare regler för ökad konkurrenskraft samtidigt som skyddet för hälsa och miljön stärks. Sverige har infört revideringen bl.a. drivit på för att de skadligaste ämnena inte ska få användas i konsumentprodukter och för att kombinationseffekter ska hanteras effektivare. Kemikalieinspektionen har redovisat ett regeringsuppdrag om förslag på väsentliga ändringar i Reachförordningen (KN2024/01775) som använts som underlag vid diskussioner med likasinnade medlemsländer.

Vid miljørådet den 21 oktober 2025 togs, på Sveriges initiativ, behovet av en modernisering av Reachförordningen upp som en övrig fråga. Sverige lyfte fram vikten av att den kommande revideringen av Reachförordningen innebär en modernisering och förenkling av lagstiftningen, för ett bättre skydd av hälsa och miljön, samt för konkurrenskraft. Sverige bad även kommissionen om information om processen och tidsplanen. Flera länder uttryckte stöd för detta.

Kommissionen framhöll bl.a. vikten av att leverera ett ambitiöst förslag som leder till förenkling samtidigt som hälsa och miljön skyddas (Rapport från rådets möte [miljö] den 21 oktober 2025 i Luxemburg).

I sitt yttrande till utrikesutskottet över kommissionens arbetsprogram 2026 (2025/26:MJU2y) uttalade miljö- och jordbruksutskottet att det är en självklar utgångspunkt att arbetet med en hållbar kemikalieanvändning måste bedrivas internationellt och på EU-nivå för att uppnå sina syften. Utskottet underströk att utfasningen av farliga ämnen, framför allt PFAS, måste intensifieras. Utskottet framhöll vidare att det därför är mycket viktigt att arbetet i enlighet med EU:s kemikaliestrategi fortsätter, och utskottet underströk betydelsen av att revideringen av Reachförordningen genomförs.

Internationell expertpanel för kemikalier

Vid FN:s miljöförsamlings (Unea) möte i Nairobi 2022 togs beslut om att bilda en ny vetenskapligt sammansatt FN-panel om kemikalier, avfall och föroreningar, med FN:s klimatpanel (IPCC) som förebild. Syftet med kemikaliepanelen är att förse beslutsfattare med robust, oberoende vetenskaplig information om kemikalier, avfall och förebyggande av föroreningar. Genom beslutet inrättades även en öppen arbetsgrupp som därefter har hållit flera möten för att utarbeta ett förslag för panelen, bl.a. vad gäller dess omfattning, mål, funktioner och arbetssätt, institutionella arrangemang och arbetsordning. Det sista mötet i arbetsgruppen genomfördes i juni 2025 i Uruguay. Parallellt med detta möte hölls ett mellanstatligt möte sammankallat av den verkställande direktören för FN:s miljöprogram. Vid mötet fattades det formella beslutet om att inrätta en mellanstatlig vetenskapspolitisk panel om kemikalier, avfall och föroreningar. Enligt det grunddokument som antogs vid mötet är målet med panelen att stärka gränssnittet mellan vetenskap och beslutsfattande för att bidra till en sund hantering av kemikalier och avfall samt förebyggande av föroreningar. Panelens första möte hölls i Schweiz den 2–6 februari 2026.

Tillsyn och importerade produkter

För att underlätta den globala handeln med kemikalier samtidigt som en hög skyddsnivå för människor och miljö upprätthålls beslutade FN vid konferensen om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992 att ta fram ett globalt harmoniserat system (GHS) för klassificering och märkning av kemikalier. GHS antogs formellt av FN:s ekonomiska och sociala råd (Ecosoc) sommaren 2003 tillsammans med en rekommendation till världens länder om att införa GHS i de nationella regelverken. På ett toppmöte i Johannesburg hösten 2002 uppmuntrades alla länder att införa GHS före 2008. Klassificering och märkning utgör en viktig grund för riskhantering i en mängd EU-rättsakter på området.

Vid den internationella konferensen om kemikaliehanterings femte möte (ICCM5) i september 2023 antogs ett nytt globalt ramverk för kemikalier: Det

globala ramverket för kemikalier – för en planet fri från skador från kemikalier och avfall (Global Framework on Chemicals – for a Planet Free of Harm from Chemicals and Waste, GFC). Ramverket innebär att länder och intressenter från hela världen har enats om en färdplan för en hållbar hantering av kemikalier under hela livscykeln. Ramverket ersätter en tidigare global strategi. Det nya ramverket innehåller flera nya viktiga inslag: en tydlig vision, fem övergripande strategiska mål och ett antal tidsbundna konkreta mål vars genomförande ska göras mätbart genom ett system med indikatorer. De flesta av delmålen ska genomföras till 2030 och överensstämmer med Agenda 2030 för hållbar utveckling. Ett av delmålen är att alla länder i världen ska ha en fungerande kemikalielagstiftning till 2030.

Vid konferensen antogs även den s.k. Bonnдекларationen. I den åtar sig ministrar, delegationsledare och berörda parter att genomföra det globala ramverket. De ställer sig också bakom att föroreningar från kemikalier är den tredje globala miljökrisen i vår tid, tillsammans med klimattförändringar och förlust av biologisk mångfald. Vidare antogs ett antal resolutioner om bl.a. en global allians för farliga bekämpningsmedel, system för uppföljning av målen och en fond till stöd för genomförandet.

CLP-förordningen är baserad på GHS. Syftet med förordningen är att garantera ett starkt skydd för hälsa och miljön såväl som fri rörlighet för ämnen, blandningar och varor. Förordningen är rättsligt bindande för alla medlemsstater och är direkt tillämplig i alla industrisektorer. Den kräver att tillverkare, importörer eller nedströmsanvändare av ämnen eller blandningar klassificerar, märker och förpackar sina farliga kemikalier på ett lämpligt sätt innan de sätts ut på marknaden. Ett av de främsta syftena med CLP-förordningen är att fastställa om ett ämne eller en blandning har egenskaper som gör att det kan klassificeras som farligt. När ämnen eller blandningar har klassificerats som farliga måste de identifierade farorna meddelas till andra aktörer i distributionskedjan, inklusive konsumenterna.

Enligt artikel 33 i Reachförordningen är varje leverantör av en vara skyldig att lämna information om de särskilt farliga ämnen som finns i varan i en halt över 0,1 viktprocent. Denna information ska alltid lämnas till yrkesmässiga kunder, medan konsumenter har rätt att på begäran få informationen kostnadsfritt och inom 45 dagar.

Den 23 oktober 2024 beslutade Europaparlamentet och rådet om ändringar i CLP-förordningen.²¹ Ändringarna innebär stärkta och tydligare regler för att identifiera och informera om faror med ämnen och blandningar som släpps ut på marknaden inom EU. De ändrade reglerna berör de flesta företag som handlar med kemiska produkter, från tillverkare till små webbutiker.

Kommissionen presenterade i februari 2025 meddelandet En omfattande EU-verktygslåda för säker och hållbar e-handel (COM(2025) 37). I meddelandet lyfter kommissionen att e-handeln gagnar EU-ekonomin på många sätt

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/2865 av den 23 oktober 2024 om ändring av förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar.

samtidigt som den kraftiga ökningen av mängden varor som köps online och importerar direkt till konsumenterna i EU har ökat antalet utmaningar förbundna med e-handeln. Det rör sig t.ex. om risker för konsumenters hälsa och säkerhet samt miljöskador. E-handeln bör enligt kommissionen främja innovativa och ansvarstagande företag och samtidigt vara förenlig med god handelssed och EU:s lagstiftning. I meddelandet beskriver kommissionen sin övergripande strategi för att hantera de utmaningar som e-handelsimport medför i hela livscykeln. Kommissionen redogör för sina prioriteringar när det gäller efterlevnadskontroll och efterlyser ett stärkt samarbete och samordning mellan alla berörda myndigheter. Samarbetet bör säkerställa att de importerade produkter som levereras direkt till konsumenterna via e-handel överensstämmer med EU:s regler och god handelssed. Kommissionen beskriver också åtgärder för att göra tullmyndigheterna och marknadskontrollmyndigheterna effektivare och mer resilienta, framför allt genom en tidigareläggning av genomförandet av reformen av tullunionen, eftersom den både omfattar ett avskaffande av tullbefrielsen för försändelser av lågt värde och en stärkt kontrollkapacitet, samt genom en eventuell icke-diskriminerande hanteringsavgift på importerade varor som levereras direkt till konsumenterna.

Den 13 november 2025 nådde rådet en överenskommelse för att hantera införseln av små försändelser till EU. Enligt överenskommelsen ska tröskelvärdet för uttag av tull avskaffas. Tröskelvärdet är för närvarande 150 euro. Överenskommelsen är en del i förhandlingarna om en ny unionstullkodex.²² Den 12 december 2025 enades EU:s finansministrar om att införa en tull på tre euro på små paket som importerar till unionen.

Av Kemikalieinspektionens årsredovisning för 2024 framgår att den snabbt växande e-handeln från handelsplatser utanför EU innebär en stor utmaning för kemikaliekontrollen. Ämnen som redan fasats ut från den europeiska marknaden kommer tillbaka in på marknaden via e-handeln. Ofta är det produkter som är av så låg kvalitet att de inte kan återanvändas på ett rimligt sätt. Det innebär också en otillbörlig konkurrens gentemot de företag som lägger resurser på att se till att deras produkter är säkra. Kemikalieinspektionen fokuserade under året särskilt på marknadskontroll av försäljning av varor genom s.k. dropshipping (att erbjuda varor utan egen lagerhållning) och av utländska marknadsplatser. Där hade i genomsnitt 55–60 procent av aktörerna varor som innehöll förbjudna ämnen. Motsvarande siffra för webbutiker är ca 25 procent. Elektronik är den varutyp som oftast har högst andel brister. Av årsredovisningen framgår vidare att Kemikalieinspektionen sedan 2018 haft riktade tillsynsinsatser mot e-handelsaktörer, eftersom den dagliga handeln alltmer sker via e-handel. Myndigheten har även inom marknadskontrollen under flera år haft ett särskilt fokus på utveckling av e-handelstillsyn och på att fördjupa sin samverkan med Tullverket.

²² Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 952/2013 (COM(2023) 258).

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) redovisar regeringen att Kemikalieinspektionen arbetar med marknadskontroll och annan tillsyn för att minska riskerna för att människor och miljö skadas av farliga kemikalier. Myndigheten har under året bl.a. utbildat tulltjänstemän för att öka möjligheten att stoppa varor och produkter som innehåller förbjudna ämnen redan vid gränsen. Genom Kemikalieinspektionens samverkan med Tullverket stoppades enligt regeringen tusentals varor i form av bl.a. elektronik, smycken och bekämpningsmedel innehållande otillåtna kemikalier från att säljas och användas i Sverige under 2024.

I budgetpropositionen för 2026 redovisade regeringen vidare att användningen av kemikalier ökar generellt i samhället. Samtidigt sker en allt större del av produktionen utanför EU, och ofta i länder med lägre krav än i EU. Att hantera de produkter som importeras från tredjeländer, t.ex. via e-handel, och som inte följer EU-lagstiftningen är ett stort problem. Regeringen framhåller i denna del vikten av både Kemikalieinspektionens tillsyn och starkare EU-lagstiftning. Internationella konventioner spelar också en stor roll för att minska spridning av och exponering för farliga ämnen, t.ex. genom beslut om global utfasning av särskilt farliga ämnen. Det nya globala ramverket om kemikalier och avfall (GFC) är enligt regeringen avgörande för att på sikt kunna bidra till bättre förutsättningar att nå miljökvalitetsmålet. Regeringen bedömer därför att Sveriges arbete inom EU och globalt på ett grundläggande sätt bidrar till en giftfri miljö.

Regeringen framhöll i budgetpropositionen för 2026 att privatimporterade varor från tredjeländer i betydligt större utsträckning än EU-producerade varor kan innehålla skadliga ämnen som är förbjudna inom EU. E-handeln och plattformarna utanför EU utgör ett särskilt problem. I budgetpropositionen föreslog regeringen därför att anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen skulle ökas med 25 miljoner kronor för arbetet med kemikaliekontroll för att skydda svenska konsumenter och stoppa skadliga produkter. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2025/26:MJU1, rskr. 2025/26:128).

PFAS

PFAS står för poly- och perfluorerade alkylsubstanser. Det är högfluorerade ämnen med eftertraktade egenskaper som används i många olika varor (t.ex. textilier och non-stick-produkter) och kemiska produkter (t.ex. impregnerings-sprejer). Ämnena är fett-, smuts- och vattenavvisande, temperaturtåliga och filmbildande. Det finns ingen övergripande lagstiftning som gäller för alla PFAS som grupp. Ett antal specifika PFAS regleras i olika regelverk.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2019/1021 om långlivade organiska föroreningar (POP-förordningen) finns förbud mot att använda tre PFAS: PFOS, PFOA och PFHxS. Förbudet omfattar ytterligare drygt tusen närbesläktade ämnen som kan brytas ned till dessa ämnen. I Reach-förordningen finns begränsningar av åtta PFAS: PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDAPF, PFTeDA, TDFA och PFHxA. Förbudet omfattar även

ett stort antal närbesläktade ämnen som kan brytas ned till dessa ämnen. Vidare trädde nya regler i kraft i oktober 2025 som innebär att det är förbjudet att använda och släppa ut brandsläckningsskum som innehåller PFAS efter en utfasningsperiod om ett år.²³ Ett antal PFAS finns även med på den s.k. kandidatförteckningen som listar särskilt farliga ämnen. Ämnena på förteckningen är kandidater att föras in i Reachförordningens bilaga XIV, som är en förteckning över de ämnen som det råder tillståndsplikt för.

I EU:s kemikaliestrategi presenteras den långsiktiga ambitionen och målsättningarna för de kommande årens gemensamma EU-politik. Strategins övergripande mål är en giftfri miljö där kemikalier produceras och används på ett sätt som maximerar deras bidrag till samhället samtidigt som man undviker skador på vår planet och på nuvarande och kommande generationer. Strategin ska även bidra till att stärka EU:s kemikalieindustris ställning som en globalt konkurrenskraftig aktör inom produktion och användning av säkra och hållbara kemikalier. I strategin konstateras att Reachförordningen behöver revideras med inriktning på att uppnå målen för strategin.

En del av kemikaliestrategin är att de skadligaste kemikalierna och onödig användning av farliga kemikalier ska fasas ut. Kemikaliestrategin innehåller bl.a. åtgärder som rör svårnedbrytbara kemikalier som exempelvis PFAS. I kemikaliestrategin förstärker EU ett förebyggande angreppssätt: hellre förebygga giftiga kemikalier redan på designstadiet än att försöka kontrollera dem när de redan är ute på marknaden. En annan princip som introduceras i strategin är att generellt förbjuda användningen av de skadligaste kemikalierna och endast göra undantag om det är nödvändigt för att skydda människors hälsa eller säkerhet eller för att samhället ska fungera. De nya principerna är tänkta att föras in i bl.a. Reachförordningen och CLP-förordningen.

I strategin identifierar kommissionen ett antal specifika åtgärder som kommissionen åtar sig att vidta när det gäller PFAS, nämligen att

- förbjuda alla PFAS som grupp i brandsläckningsskum samt för andra användningar och tillåta användning endast om den är nödvändig för samhället
- införa en gruppansats för PFAS inom ramen för relevant lagstiftning om vatten, hållbara produkter, livsmedel, industriutsläpp och avfall
- ta itu med PFAS-problem på global nivå genom relevanta internationella forum och i bilaterala policydialoger med tredjeländer
- införa en EU-omfattande strategi och tillhandahålla ekonomiskt stöd inom ramen för forsknings- och innovationsprogram för att identifiera och utveckla innovativa metoder för att sanera PFAS-föroreningar i miljön och i produkter

²³ Kommissionens förordning (EU) 2025/1988 av den 2 oktober 2025 om ändring av bilaga XVII till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 vad gäller per- och polyfluorerade alkylsubstanser (PFAS) i brandsläckningsskum.

- tillhandahålla forsknings- och innovationsfinansiering inom ramen för Horisont Europa för att åstadkomma säkra innovationer som kan ersätta PFAS.

Genom det nya dricksvattendirektivet²⁴ från 2020 infördes gränsvärden för PFAS i dricksvattnet som gäller från 2026. Livsmedelsverket har genom föreskrifter (LIVSFS 2022:12) infört nationella gränsvärden för PFAS i dricksvatten som ska tillämpas från den 1 januari 2026. Den 1 januari 2023 infördes gemensamma gränsvärden inom EU för vissa PFAS i animaliska livsmedel. Gränsvärdena gäller bl.a. ägg, kött, fisk, kräftdjur och musslor.²⁵

I den nya EU-förordning om förpackningar som antogs i december 2024 finns ett förbud mot PFAS i förpackningar som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Förbudet ska gälla fr.o.m. den 12 augusti 2026 (art. 5).

Kemikalieinspektionen har tillsammans med fyra andra europeiska myndigheter tagit fram ett brett begränsningsförslag för PFAS i EU. Förslaget lämnades till EU:s kemikaliemyndighet (Echa) i januari 2023. Det går ut på att den kunskap som finns om PFAS i dag ska användas för att bedöma och reglera alla PFAS-ämnen samlat som grupp, och att PFAS bara ska tillåtas där det är nödvändigt för hälsa och säkerhet eller där det på annat sätt är kritiskt för samhället och där det saknas tillgängliga alternativ. I februari 2023 publicerade Echa förslaget om att begränsa användningen av drygt 10 000 PFAS-ämnen inom EU. Ett samråd har därefter genomförts. Efter en vetenskaplig utvärdering av Echas vetenskapliga kommittéer kommer förslaget att lämnas till kommissionen för vidare åtgärder.

Av Kemikalieinspektionens årsredovisning för 2024 framgår att myndighetens fokus legat på att fortsätta arbetet med att fasa ut ämnesgruppen PFAS i EU genom en bred och sammanhållen PFAS-begränsning i EU under Reach-förordningen. Myndigheten har även bidragit till att öka kunskapen om PFAS i godkända växtskyddsmedel i EU och Sverige och arrangerat en nordisk konferens för att sprida kunskap, erfarenheter och verktyg om hur man kan minska användningen av PFAS.

Myndigheten redovisar vidare att dess arbete med substitution av farliga kemiska ämnen bidragit till ökad kunskap och information samt med förslag till regleringar av farliga ämnen inom EU. En sammanställning av data från produktregistret visar att användningen av farliga ämnen ofta minskat tydligt efter att de reglerats i EU. Myndighetens substitutionsverktyg Prio är ett effektivt stöd till näringsliv och offentlig sektor som bidragit till att de fasat ut farliga ämnen. Av budgetpropositionen för 2025 framgår att Prio innehåller över 10 000 PFAS-ämnen.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) redovisar regeringen att den har fortsatt att driva på för att kommissionen ska lämna ett

²⁴ Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (omarbetning).

²⁵ Kommissionens förordning (EU) 2022/2388 av den 7 december 2022 om ändring av förordning (EG) nr 1881/2006 vad gäller gränsvärden för högfluorerade ämnen i vissa livsmedel.

förslag till revidering av Reachförordningen som innebär enklare och effektivare regler för ökad konkurrenskraft samtidigt som skyddet för hälsa och miljön stärks. Regeringen redovisar vidare att Kemikalieinspektionen har fortsatt att driva på arbetet med att fasa ut all användning av PFAS som inte anses samhällsnödvändig och där alternativ saknas, bl.a. genom att fortsätta arbetet med den begränsningsdossier som lämnats in till Echa. Kemikalieinspektionen har även inventerat vilka PFAS som används i godkända växtskyddsmedel på den svenska marknaden. Sverige har inom ramen för förhandlingen av en ny EU-förordning om leksakers säkerhet framgångsrikt drivit på för förbud mot PFAS i leksaker. Sverige har även varit pådrivande för det förbud mot PFAS som införts i EU:s förpackningsförordning. I september 2024 beslutades det om en begränsning av PFHxA, en grupp PFAS-ämnen, enligt Reachförordningen. Sverige har bidragit till finansieringen av ett projekt inom EU:s forskningsprogram Partnership for the Assessment of Risks from Chemicals (PARC) för att utveckla metoder för tillsyn av PFAS. Ansvariga myndigheter har även tagit fram en nationell vägledning om tillsyn av rutiner för att minimera negativa effekter av förorenat släckvatten och insatser för utfasning av släckskum, särskilt PFAS-baserat skum.

I budgetpropositionen redovisar regeringen vidare att den har avsatt särskilda medel på saneringsanslaget för att minska risker och spridning från PFAS-förorenade områden och förbättra kunskap om förorenade sediment. För 2024 beviljade länsstyrelserna bidrag för verifierande provtagning av PFAS i totalt ca 320 områden till ett belopp om 30,8 miljoner kronor. Länsstyrelserna har haft i uppdrag att inventera PFAS-förorenade områden. I början av 2024 uppgick antalet potentiella PFAS-objekt till knappt 1 000 objekt, och i början av april 2025 uppgick de till ca 21 200 objekt. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har i samarbete med Naturvårdsverket gett stöd och vägledning till kommunala räddningstjänster för riskbedömning och hantering av brandövningsplatser förorenade med PFAS. Vägledningsinsatser under året har fokuserat på prioritering, inventering och riskbedömning av sediment- och PFAS-områden.

Regeringen anför vidare att den verkar för en effektiv EU-lagstiftning som bättre skyddar människors hälsa och miljön från de skadligaste kemikalierna. Lagstiftningen behöver särskilt begränsa användningen och minimera spridningen av svårnedbrytbara miljögifter såsom PFAS. PFAS i miljön utgör ett särskilt hot mot vårt dricksvatten och andra livsmedel. Arbetet för att öka kunskapen om var PFAS-förorenade områden finns i Sverige behöver fortsätta. För att minska den omfattande spridningen av PFAS i miljön och skydda livsmedel och människors hälsa behöver åtgärder sättas in för att begränsa och stoppa fortsatt spridning. Regeringen föreslog därför en satsning med 85 miljoner kronor för fortsatt arbete med att minska spridningen av PFAS. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:MJU1, rskr. 2025/26:128).

I regeringsförklaringen för 2025 anförde statsminister Ulf Kristersson (M) att Sverige har intagit en ledarroll inom EU i kampen mot miljögifterna och

driver på för höjda ambitioner när Reachförordningen öppnas upp för revidering. Han uppgav vidare att regeringen tar fram en nationell plan för att förhindra att PFAS sprids i vatten och natur. I sitt svar på en skriftlig fråga om en samhällsstrategi för PFAS den 26 november 2025 (fr. 2025/26:199) hänvisade klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L) till statsministerns uttalande i regeringsförklaringen och anförde att regeringen avser att ta fram en handlingsplan för att minska spridningen av PFAS under mandatperioden i syfte att bättre hantera den problematik som spridning av PFAS i miljön utgör.

Landsbygdsminister Peter Kullgren (KD) anförde den 2 september 2025 bl.a. följande i sitt svar på en skriftlig fråga om åtgärder mot PFAS livsmedel (fr. 2024/25:1369):

Regeringen ser mycket allvarligt på spridningen av PFAS-ämnen i miljön och i livsmedelskedjan där de utgör en risk för konsumenternas hälsa. PFAS-ämnena är en stor och komplex grupp av ämnen, fler än 10 000, och med en bred användning i samhället. Vissa av dessa ämnen är misstänkt cancerframkallande, kan orsaka fosterskador, skador på immunförsvaret och inre organ. PFAS-ämnen kan också vara hormonstörande och orsaka allvarliga skador i miljön. Forskning om ämnena visar att det finns starka skäl att anta att alla PFAS ämnen har liknande egenskaper. Gemensamt för dem är att de är syntetiskt framställda och att de inte bryts ned, eller bryts ned extremt långsamt till andra PFAS-ämnen. Många av ämnena är vattenlösliga och mycket rörliga i mark, luft och vatten.

De PFAS-ämnena som redan finns i miljön är tyvärr långlivade och kommer att finnas kvar under överskådlig tid, trots ansträngningar med sanering av mark och vatten. Genom närvaron i miljön utgör de också en risk i livsmedelskedjan. För att skydda konsumenterna från hälsorisker finns sedan 2023 EU-gemensamma gränsvärden för flera animaliska livsmedel. Livsmedelsverket har sedan 2014 haft nationella åtgärdsgränser för PFAS-ämnen i dricksvatten. Myndigheten beslutade 2022 om nya dricksvattenföreskrifter med anledning av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten. Kraftigt skärpta gränsvärden för PFAS-ämnena i dricksvatten kommer att börja gälla från och med den 1 januari 2026. Regeringen och den ansvariga myndigheten Livsmedelsverket följer nära frågan om PFAS-ämnena i livsmedelskedjan.

Den enskilt viktigaste åtgärden för att långsiktigt komma till rätta med spridningen av PFAS-ämnen i miljön och i livsmedelskedjan är en bred begränsning av ämnesgruppen. Sverige är en av de medlemsstater som har tagit täten i det arbetet. Kemikalieinspektionen har tillsammans med myndigheter i fyra andra länder lagt fram ett underlag med förslag till ett brett förbud för PFAS-ämnen under den s.k. Reachförordningen. Förslaget är att förbjuda all resterande användning inom EU som inte är nödvändig för samhället. Förslaget behandlas nu i Europeiska kemikaliemyndighetens vetenskapliga kommittéer. Nästa steg är att Europeiska kommissionen lägger fram ett slutligt förslag för medlemsstaterna att ta ställning till.

Vidare pågår ett arbete på EU-nivå med att reducera användningen och utsläppen av PFAS-ämnen som används i växtskyddsmedel. I detta arbete driver Sverige en restriktiv linje när det gäller att tillåta användning och utsläpp av PFAS-ämnena. Frågan diskuteras på varje möte i EU-kommissionens kommitté för behöriga myndigheter för växtskyddsmedel. Detta har hittills lett till att tre verksamma ämnen som identifierats som PFAS ämnen inte längre är godkända för användning inom EU.

Växtskyddsmedel som innehåller dessa tre PFAS-ämnen fasas nu ut och kommer inom kort att inte längre få användas i Sverige.

Sammanfattningsvis vill jag och regeringen se ett PFAS-förbud i EU för all användning av PFAS-ämnen där det inte har visats att ämnena är nödvändiga för samhället. Regeringen fortsätter att arbeta aktivt inom EU för att så snabbt som möjligt få detta på plats. Samtidigt arbetar regeringen också för att minska risker med och spridning av PFAS-ämnen som redan finns ute i samhället och miljön. Allt för att skydda både miljön och människors hälsa.

Försvarsminister Pål Jonson (M) anförde den 2 september 2025 bl.a. följande i sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2024/25:1370):

Försvarsmakten arbetar sedan 2020 enligt en särskild handlingsplan för PFAS-förorenade områden. Arbetet omfattar bland annat kartläggning, spridningsbegränsning, efterbehandling och uppföljning av föroreningar samt eftersökning av nya metoder för rening och efterbehandling. Försvarsmakten identifierar även och byter ut produkter som kan ersätta sådana som idag innehåller PFAS-ämnen. Till exempel använder flygvapnet sedan 2023 nya räddningsbilar med PFAS-fri brandsläckningsvätska.

I november 2025 inledde Kemikalieinspektionen omprövning av 38 svenska växtskyddsmedel som innehåller PFAS-ämnen som kan brytas ned till trifluorättiksyra, TFA. Syftet är att förstärka skyddet av framtidens grundvatten. TFA är ett PFAS-ämne som är vattenlösligt, mycket lätttrörligt i mark och som inte bryts ned i miljön. Ämnet har påträffats i grundvatten i stora delar av Europa. Danmarks miljöstyrelse beslutade sommaren 2025 att återkalla 33 växtskyddsmedel som visat sig bilda TFA. Enligt EU:s växtskyddsmedelsförordning²⁶ måste Sverige därmed ompröva sina produktgodkännanden av motsvarande produkter.

Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket driver ett öppet nätverk för de som berörs av PFAS-problemet, eftersom detta är ett omfattande och komplext samhällsproblem som kräver en hög nivå av samverkan mellan ett stort antal olika aktörer. PFAS-nätverket består av företrädare för myndigheter, forskare, länsstyrelser, kommuner, konsulter och företag. Syftet med nätverket är att dela kunskap och hitta lösningar för att komma till rätta med problemen kring PFAS och förhindra framtida problem. Nätverket håller möte en till två gånger per år för att utbyta kunskaper och erfarenheter om PFAS.

Regeringen har som en del av den forskningspolitiska propositionen gett Formas i uppdrag att finansiera forskning och innovation för en kemikalie-säker framtid i en giftfri cirkulär ekonomi (prop. 2024/25:60). I Formas regleringsbrev för 2025 avsattes 10 miljoner kronor för uppdraget. Formas har utlyst medel inom uppdraget och preliminärt beslutat att finansiera bl.a. följande projekt som rör PFAS:

²⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG.

- För PFAS-fri cirkularitet: Kartläggning av PFAS i avfallsströmmar för säker återvinning, hantering och destruktion (Rise).
- Ett tvärvetenskapligt laboratorium för spårning, förståelse och åtgärder för en kemikaliesäker framtid med fokus på PFAS i klimatomställningens era (Kungliga Tekniska Högskolan).

Vid miljö- och jordbruksutskottets sammanträde den 29 januari 2026 informerade försvarsminister Pål Jonson (M) om bl.a. Försvarsmaktens arbete med att sanera och minimera hanteringen av PFAS.

Skadliga ämnen i elektronik

Skatten på kemikalier i viss elektronik (kemikalieskatt) infördes 2017 genom lagen (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik. Skattens syfte är att minska tillförseln av farliga ämnen till människors hemmiljö. Skatten omfattar bl.a. telefoner, tv-apparater, diskmaskiner och kylskåp. Flera förändringar har därefter genomförts för att göra skatten mer ändamålsenlig, enklare och tydligare. Genom vårändringsbudgeten för 2020 utökades skattskyldigheten till att även omfatta försäljare från tredjeländer som säljer produkter direkt till konsumenter (prop. 2019/20:99, bet. 2019/20:FiU21, rskr. 2019/20:340). Genom budgetpropositionen för 2023 genomfördes ytterligare lagändringar för att bl.a. förenkla avdragssystemet och för att tydliggöra och förenkla reglerna för begagnade varor (prop. 2022/23:1 Förslag till statens budget för 2023, finansplan och skattefrågor, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51).

Finansminister Elisabeth Svantesson (M) svarade den 12 november 2025 följande på en skriftlig fråga om kemikalieskattens effekter för svenska företag och konsumenter (fr. 2025/26:159):

Inledningsvis kan konstateras att kemikalieskatten numera omfattar såväl försäljning inom Sverige som försäljning från utländska företag. Skatten har utvärderats av Skatteverket och Kemikalieinspektionen och utvärderingen visar att skatten inte har haft någon kortsiktig negativ effekt på vinsten i svenska företag. Sedan utvärderingen har reglerna även ändrats för att minska den administrativa bördan och göra skatten enklare att hantera. Det finns därför i nuläget inga förslag på att avveckla skatten.

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 20) redovisade regeringen att Kemikalieinspektionen i samverkan med Tullverket stoppade tusentals varor, däribland elektronik, med otillåtna kemikalier från att säljas och användas i Sverige under 2024. Kemikalieinspektionens marknadskontroll har visat att varor och produkter som säljs via internationella plattformar och andra e-handelsaktörer uppvisar brister i högre grad än varor från svenska leverantörer och andra EU-länder. Resultatet av myndighetens marknadskontroll vad gäller försäljning av varor genom s.k. dropshipping och utländska marknadsplatser visar att 55 procent av aktörerna tillhandahöll varor som innehöll förbjudna ämnen. Elektronik är den varutyp där högst andel brister oftast har påvisats. Enligt regeringen visar tillsynen att privatimporterade varor från tredjeländer i betydligt större utsträckning än EU-producerade varor kan

inhålla skadliga ämnen som är förbjudna inom EU. Detta snedvrider konkurrensen för svenska företag samtidigt som ett stort ansvar läggs på enskilda konsumenter att förstå innehållet i varorna. E-handeln och plattformarna utanför EU utgör ett särskilt problem. För att skydda svenska konsumenter och förhindra att skadliga produkter kommer in i Sverige föreslog regeringen därför en satsning på Kemikalieinspektionens arbete med kemikaliekontroll om 25 miljoner kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:MJU1, rskr. 2025/26:128).

Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi har bl.a. tittat på frågan om miljö- och klimatpåverkan från elektrisk utrustning (bet. SOU 2024:67). Kommittén framhåller att det är svårt att med nationell eller europeisk lagstiftning träffa den miljöpåverkan som sker vid produktion utanför Sverige och EU. Vissa ämnen med oacceptabla hälso- eller miljörisker kan dock begränsas genom t.ex. Reachförordningen. Indirekt kan även tillverkningsindustri utanför EU påverkas av europeiska styrmedel, t.ex. genom bestämmelser i direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet (CSDDD)²⁷, som bl.a. syftar till att större företag ska begränsa sina miljörisker i leverantörskedjan, samt EU:s taxonomiförordning²⁸, som syftar till att få finansmarknaden att premiera hållbara investeringar. Det är därför enligt kommittén centralt att Sverige agerar inom EU i arbetet med att få en välfungerande europeisk lagstiftning på detta område.

Enligt kommittén kan Sverige och EU skapa ett strategiskt oberoende och minskad påverkan från tillverkning av elektrisk och elektronisk utrustning genom styrmedel som skapar incitament för nya material, återvinna material eller att produkter får en längre livslängd och används under hela livslängden. Det handlar både om att förlänga den tid som produkterna används och om en substitutionseffekt genom att använda material, inklusive återvinna, med mindre negativ påverkan. När det gäller den senare frågan anför kommittén att WEEE-direktivet²⁹ och EU:s batteriförordning påverkar en stor del av den elektriska och elektroniska utrustning som släpps ut på marknaden. Genom WEEE-direktivet införs bl.a. producentansvar för elektriska och elektroniska produkter, en målsättning för insamling och återvinning, förbud mot olaglig export och krav på information. I EU:s batteriförordning finns bl.a. regler om förbud mot att släppa ut batterier och ackumulatorer på marknaden om de innehåller över en viss halt av tungmetallerna kvicksilver och kadmium. Kommittén framhåller vidare att kommissionen har genomfört en utvärdering av WEEE-direktivet och att denna utvärdering kan förväntas leda till ett mer fungerande producentansvar. Kommittén bedömer att Sverige kan vara proaktivt inom EU genom att ta fram underlag om kvotplikt och prispremier,

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1760 av den 13 juni 2024 om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859.

²⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordning (EU) 2019/2088.

²⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE).

t.ex. i form av en differentierad avgift inom ett producentansvar, som syftar till att skapa en efterfrågan på återvunna material.

När det gäller kemikalieskatten framhåller kommittén att den har reviderats men att det finns en fortsatt problematik framför allt kopplat till att skatten inte direkt träffar sitt syfte, dvs. mängden farliga ämnen, utan i stället utgår ifrån den totala vikten på den skattepliktiga varan, vilket slår hårt mot tyngre produkter. Detta är dock enligt kommittén en konsekvens av svårigheten att utforma en punktskatt. Vid en revidering av skatten skulle det enligt kommittén kunna övervägas om skatten i större uträkning än i dag kan anpassas efter produkten eller om det maximala beloppet bör sänkas. Det första alternativet skulle enligt kommittén styra mest rätt, men det skulle också vara mest administrativt betungande. Skattens nytta bör enligt kommittén vägas mot eventuella negativa konsekvenser, t.ex. att återvinning av elektronik kan motverkas. För att det ska vara möjligt att göra en sådan bedömning behövs dock en utförlig utvärdering. En viktig del av detta är också att undersöka hur skatten påverkar innovation för att minska användningen av skadliga ämnen, eftersom det är avgörande för om syftet med skatten ska kunna nås. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Kommissionen presenterade sin utvärdering av WEEE-direktivet i juli 2025.³⁰ Utvärderingens slutsatser kommer att vara en del i arbetet med att utarbeta den kommande akten om cirkulär ekonomi.

Återvinningsbarhet och återvunnet material för elektrisk och elektronisk utrustning är en prioriterad grupp enligt kommissionens arbetsplan för delegerade akter enligt ekodesignförordningen. Kommissionen beräknar att den kommer att anta en delegerad akt för denna grupp under 2029. De ekodesignkrav som ska fastställas i de delegerade akterna ska bl.a. gälla återanvändbarhet, materialåtervinningsbarhet, förekomst av ämnen som inger betänkligheter och miljöpåverkan (art. 5). Ämnen som inger betänkligheter är bl.a. vissa ämnen som omfattas av Reachförordningen och CLP-förordningen.

Det digitala produktpass som ska inrättas som en del av ekodesignförordningen syftar till att öka spårbarheten och underlätta en cirkulär ekonomi genom att tillverkaren delar med sig av olika hållbarhetsdata för sina produkter. När det gäller ämnen som inger betänkligheter finns särskilda informationskrav som innebär att det ska vara möjligt att spåra sådana ämnen under produkternas hela livscykel. Det ska vidare framgå var de aktuella ämnena finns i produkterna, samt i vilken koncentration de förekommer. Informationskravet omfattar även krav på relevanta instruktioner för säker användning av produkterna och instruktioner för demontering, förberedelse för återanvändning, återanvändning, materialåtervinning och en miljövänlig hantering av uttjänta produkter (art. 7.5).

³⁰ Study supporting the evaluation of Directive 2012/19/EU on waste electrical and electronic equipment (WEEE) – Final Report.

Utskottets ställningstagande

Översyn av EU:s kemikalielagstiftning

Utskottet ser allvarligt på att revideringen av Reachförordningen nu synes ha blivit ytterligare försenad. Det är enligt utskottets uppfattning mycket viktigt att arbetet fortsätter i enlighet med EU:s kemikaliestrategi och att revideringen av Reachförordningen genomförs skyndsamt. Utskottet ser därför positivt på att regeringen fortsätter att vara pådrivande för att denna revidering ska genomföras på ett sätt som innebär ett bättre skydd av människors hälsa och miljön. Utskottet välkomnar regeringens arbete för en förbättrad kemikalielagstiftning på EU-nivå och avstyrker därmed motion 2025/26:3732 (S) yrkande 41.

Internationell expertpanel för kemikalier

Problemet med kemikalier är inte begränsat till Sverige eller EU och kräver därmed samarbete på internationell nivå. Utskottet välkomnar därför att en mellanstatlig vetenskaplig FN-panel om kemikalier, avfall och föroreningar nu formellt har inrättats. Det som efterfrågas i motion 2025/26:3732 (S) yrkande 43 får därmed anses tillgodosett. Motionsyrkandet avstyrks således.

Tillsyn och importerade produkter

Det är enligt utskottets mening av största vikt att det finns en effektiv tillsynsverksamhet som säkerställer att de aktörer som inte följer regelverket upptäcks. Utskottet konstaterar vidare att varor från tredjeländer innehåller skadliga ämnen som är förbjudna inom EU i högre utsträckning än varor som är producerade inom EU. Den ökande e-handeln gör detta faktum alltmer aktuellt. Som framgår av redovisningen ovan utför Kemikalieinspektionen sedan tidigare ett aktivt tillsynsarbete inom området. Utskottet noterar vidare att budgetpropositionen för 2026 innehåller en satsning på Kemikalieinspektionen som ger myndigheten förbättrade förutsättningar att fortsätta detta arbete. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motionerna 2025/26:324 (V) yrkande 9 och 2025/26:3732 (S) yrkande 44.

Utskottet konstaterar att den globala handeln med kemikalier sedan flera år tillbaka omfattas av ett internationellt regelverk, vilket uppdaterades 2023 i och med att det nya globala ramverket för kemikalier antogs. Det finns således ett tydligt engagemang för dessa frågor på internationell nivå. Utskottet konstaterar vidare att det samtidigt finns särskilda utmaningar när det gäller den internationella e-handeln. Som framgår av redovisningen ovan adresseras denna problematik på flera nivåer. På EU-nivå har bl.a. en överenskommelse nåtts för att hantera införseln av små försändelser till EU. Kemikalieinspektionen har vidare fokuserat på s.k. dropshipping, där en stor andel varor funnits innehålla förbjudna ämnen. Med hänvisning till det arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2025/26:3732 (S) yrkande 45 lämnas utan bifall.

PFAS

Utskottet ser allvarligt på de risker för människors hälsa som spridningen av PFAS-ämnen i miljön medför. Utskottet konstaterar att flera viktiga steg har tagits för att strama åt användandet av PFAS. Det är av största vikt att detta arbete fortsätter. Utskottet ser därför positivt på regeringens insatser när det gäller PFAS och förutsätter att regeringen fortsätter att vara drivande i denna fråga. Utskottet välkomnar särskilt att regeringen arbetar med en handlingsplan för att minska spridningen av PFAS. Utskottet ser vidare positivt på de insatser som görs inom bl.a. Försvarsmakten med att identifiera och byta ut produkter som innehåller PFAS.

Utskottet konstaterar vidare att det pågår ett arbete på EU-nivå för att reducera användningen och utsläppen av PFAS i växtskyddsmedel och att Sverige driver en restriktiv linje när det gäller att tillåta användning och utsläpp av PFAS-ämnen. Utskottet noterar även att Kemikalieinspektionen har inlett en omprövning av ett antal svenska växtskyddsmedel som innehåller PFAS-ämnen.

När det gäller forskning ser utskottet positivt på att Formas har utlyst medel för projekt om PFAS i enlighet med ett regeringsuppdrag.

Utskottet välkomnar det breda arbete som pågår för att komma till rätta med PFAS-problematiken. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionerna 2025/26:324 (V) yrkandena 5 och 7.1, 2025/26:1627 (S) yrkande 1, 2025/26:2672 (S), 2025/26:2825 (C) yrkande 7, 2025/26:3419 (MP) yrkandena 7 och 25, 2025/26:3428 (MP) yrkande 19, 2025/26:3548 (MP) yrkande 55 i denna del och 2025/26:3732 (S) yrkande 46 avslås.

Skadliga ämnen i elektronik

Kemikalieskattens syfte är att minska tillförseln av farliga ämnen till människors hemmiljö. Utskottet noterar att skatten har utvärderats och att ändringar har genomförts för att minska den administrativa bördan och göra skatten enklare. Kommittén om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi har vidare lämnat förslag om en utförlig utvärdering av skatten. Kommitténs betänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet noterar vidare att elektrisk och elektronisk utrustning är en prioriterad grupp inom den nya ekodesignförordningen och att det digitala produktpass som ska inrättas enligt förordningen bl.a. innehåller spårbarhetskrav och krav på information om vissa farliga ämnen. Mot bakgrund av det arbete som pågår avstyrks motion 2025/26:2987 (M).

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare under valperioden behandlat samma eller i huvudsak samma frågor som tas upp i de motionsyrkanden som listas i bilaga 2, se betänkandena 2022/23:MJU6, 2022/23:MJU10, 2023/24:MJU17, 2024/25:MJU12 och 2024/25:MJU18. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena. Tidigare ställningstaganden framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Övergripande åtgärder för en cirkulär ekonomi, punkt 1 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 1, 3, 5 och 7–9 samt avslår motion

2025/26:958 av Lina Nordquist och Elin Nilsson (båda L) yrkande 2.

Ställningstagande

EU är en helt central aktör för att möjliggöra övergången till en cirkulär ekonomi. Genom att utveckla och skärpa gemensamma regelverk kan arbetet med omställningen skalas upp och även trycket på länder utanför EU att göra detsamma öka. Tack vare starka gröna krafter i Europaparlamentet togs flera viktiga steg under mandatperioden 2019–2024, exempelvis genom handlingsplanen för en cirkulär ekonomi som var en del av EU:s gröna giv. Den nya EU-kommissionen har inom ramen för given för ren industri utlovat ett antal rättsakter och åtgärder på området cirkulär ekonomi under innevarande mandatperiod. Under 2026 ska kommissionen presentera en ny akt för cirkulär ekonomi samt ett initiativ inom s.k. grön moms. Sverige bör särskilt driva på för att kommande initiativ och förslag fokuserar på resurseffektivitet, minskad totalkonsumtion av primära råvaror, cirkulär design och kemikaliesmarta och giftfria resursflöden.

För att få till stånd en tydlig och effektiv styrning mot ökad resurseffektivitet och cirkulär ekonomi krävs ambitiösa, konkreta och mätbara långsiktiga mål, delmål och strategier. Sverige bör jobba för att gå före och sätta nationella mål samtidigt som man driver på för skärpta mål på EU-nivå.

För att realisera hållbarhetspotentialen i en cirkulär ekonomi krävs att det cirkulära växer på bekostnad av det linjära. Det räcker därför inte med mål om att andelen cirkulär materialanvändning ska öka, utan det krävs även mål om att den totala förbrukningen av primära resurser ska minska. Det bör därför införas ett siffersatt mål om att minska förbrukningen av primära råvaror. Vidare krävs konkreta mål om ökat återbruk på såväl nationell nivå som EU-nivå.

Inom EU bör Sverige driva på för att hålla fast vid målet om att dubbla andelen cirkulär materialanvändning till 2030 jämfört med 2020 och för att komplettera det med högre mål för 2035 och 2040. Sverige bör även agera för att EU ska sätta ett siffersatt mål om att minska den totala användningen av primära råvaror för produktion och konsumtion, med siffersatta delmål på vägen.

För kunna arbeta systematiskt med uppföljning bör regeringen också ta fram delmål och nyckeltal för de i Sveriges strategi för cirkulär ekonomi sex prioriterade strömmarna (plast, textil, livsmedel, förnybara och biobaserade råvaror, bygg- och fastighetssektorn samt innovationskritiska metaller och mineral).

2. Uppföljning och statistik, punkt 2 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 10, 11 och 150.

Ställningstagande

För att kunna arbeta systematiskt med uppföljning behöver relevanta myndigheter få uppdrag om att utveckla förbättrad statistik över avfallsströmmar, återbruk och återvinning och kategorisering av verksamheter som ägnar sig åt återanvändning.

På grund av att man länge byggt upp avfallssystemen baserade på den linjära ekonomin hamnar i dag mycket material utanför de cirkulära systemen. Många metaller som skulle kunna återvinnas hamnar därför i restflöden från annan metallåtervinning eller avfallsförbränning och byggs sedan in i exempelvis fyllnadsmaterial i vägar och bullervallar eller i deponier. Det försvårar framtida utvinning dels genom att avfallsströmmar blandas, dels genom otillräcklig information om var dessa material deponeras eller har byggts in. Dessa strömmar bör kartläggas så att mer metall kan hamna i rätt strömmar från början, och för att det ska vara känt var de metaller som inte har fångats in finns lagrade för framtiden.

3. Hållbar design, konsumtion och teknik, punkt 3 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 14 och 49 samt avslår motionerna

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 3,

2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 17,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 21, 37, 38, 42, 44–46 och 60 samt

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 46.

Ställningstagande

Ett första steg för en mer effektiv resurshantering är att förebygga att avfall överhuvudtaget uppstår. För att uppnå detta behöver företag uppmuntras att ta fram resurssnåla produkter som är lätta att återanvända och återvinna. Det förutsätter en tydlig ansvarsfördelning genom hela livscykeln. I förlängningen måste alla företag ta fram produkter som är resurssnåla samt lätta att återanvända och återvinna. På så sätt kan mängden avfall minska samtidigt som rättvisa konkurrensvillkor skapas för företagen.

För att minska belastningen på va-infrastrukturen är det viktigt att driva på för ekodesign av vattenprodukter inom ramen för EU:s gröna omställning. Ekodesign kan bidra till att minska både vattenförbrukningen och energianvändningen. Detta är inte bara bra för miljön utan också för hushållens ekonomi, eftersom det leder till lägre vatten- och energikostnader. Därför bör Sverige verka för en sådan lagstiftning på EU-nivå.

4. Hållbar design, konsumtion och teknik, punkt 3 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 3 och
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 46 och
avslår motionerna
2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 17,
2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 21, 37, 38, 42, 44–46
och 60 samt
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 14 och 49.

Ställningstagande

På hushållsnivå kan relativt enkla åtgärder vidtas som bidrar till en mer effektiv vattenförbrukning. Det bör sättas högre standarder på utformningen av produkter redan i tillverkningsfasen, genom skarpare ekodesignkrav. Det bör genom nationella riktlinjer, och i förlängningen EU:s ekodesigndirektiv, införas krav på att bl.a. toaletter, duschar och blandare ska vara vattensnåla. Toaletter som är snålspolande eller använder gråvatten (dvs. från bad, disk och tvätt) är redan vanligt förekommande, och studier gör gällande att vattenförbrukningen i ett hushåll kan minska med upp till 50 procent med rätt typ av åtgärder.

Att sluta kretsloppen och minska våra beroenden av att alltid behöva nya naturresurser är brådskande men inte omöjligt. Med dagens tekniska utveckling blir det allt lättare, och skattningar har visat att en cirkulär ekonomi kan halvera den svenska industrins utsläpp redan till 2030. Men då måste lagstiftningen uppdateras, och det måste bli enklare att göra hållbara och cirkulära val som konsument. Det första steget är att fler produkter och varor börjar designas för att enkelt kunna repareras och uppgraderas och inte gå sönder efter en viss tid. Det bör därför göras en översyn av kraven i ekodesigndirektivet. Lagstiftningen bör även breddas för att omfatta fler sektorer, i syfte att snabbare fasa ut smutsiga energibovrar och främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik.

5. Hållbar design, konsumtion och teknik, punkt 3 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 17 och
2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 21, 37, 38, 42, 44–46
och 60 samt
avslår motionerna

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 3,
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 46 och
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 14 och 49.

Ställningstagande

Uppskattningsvis förstörs felfria men returnerade kläder och elektronik till ett värde av 200 miljarder kronor årligen i Europa. Enligt ekodesignförordningen är företag som förstör osålda konsumentprodukter skyldiga att på sin webbplats årligen informera om vilka produkter som förstörts, vilka volymer det rör sig om samt skälet till att de förstörts. Därutöver innehåller förordningen också ett direkt förbud mot förstörelse av kläder, textila accessoarer och skor. Detta förbud bör utökas till att omfatta fler produkter och säkerställa att fungerande i varor i första hand återbrukas innan de återvinns. Regeringen bör även verka för att införa ett motsvarande förbud i Sverige. Det behöver införas ett genomgripande förbud mot att förstöra hela och fungerande osålda eller returnerade produkter.

Planerat åldrande, dvs. att produkter görs för att bli oanvändbara i förtid, och s.k. fast fashion, där mode förändras månadsvis och därför inte görs för att hålla längre än så, bör motverkas. I stället behöver vi gå mot en konsumentmarknad där produkter är framtagna för att hålla och designade för att kunna repareras och där reservdelar och information finns tillgängligt. Det bör utredas om det är möjligt att införa en standard där tillverkare och återförsäljare redovisar förväntad livslängd och förväntad servicekostnad för konsumentprodukter.

EU utvecklar utifrån ekodesigndirektivet produktkrav på tillverkare för att främja utvecklingen av den cirkulära ekonomin. Som en del av detta är det nödvändigt att det enkelt går att få tag i de vanligaste reservdelarna via återförsäljaren i de fall en produkt går sönder och att produkter designas så att det ska vara möjligt att reparera dem genom ett ökat krav på demonterbarhet av produkter. Sverige ska även driva på för spårbarhetslösningar för material och produkter genom en hög ambition i fråga om hållbarhet vad gäller EU:s digitala produktpass.

När vattenförbrukningen minskar, minskar också vattenbristen liksom behovet av nya vattentäkter, vattenreningsverk och avloppsreningsverk. Det behövs ett brett arbete för att minska onödig vattenanvändning. Bland annat bör regeringen verka för att vattenförbrukning under produkters livscykel inkluderas i ekodesigndirektivet.

6. Företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi, punkt 4 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 63 och 66 samt avslår motionerna

2025/26:958 av Lina Nordquist och Elin Nilsson (båda L) yrkande 3,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 29 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 12, 29, 41 och 118.

Ställningstagande

Regelverken behöver stärkas för att i tid nå en cirkulär ekonomi. En viktig del i omställningen är att förlänga livslängden på det som produceras. Att tillverka produkter som inte ska hålla för länge och som inte ska gå att reparera går rakt emot ett effektivt resursutnyttjande. Vi vill därför se över hur man kan utforma regelverk som främjar innovation, nya affärsmodeller och teknikutveckling hos företagen inom cirkulär ekonomi.

En grundläggande förutsättning för att kunna ställa om är att stärka kunskapen om cirkulär ekonomi. Att öka medvetenheten om materialflöden i samhället och fördelarna med cirkulära flöden är av stor vikt för att förstå vilka möjligheter och risker som finns med befintliga resurser och hur de används. Vi ser positivt på möjligheten att integrera utbildning om hållbarhet och cirkulär ekonomi i skolor och högre utbildningar. Vidare finns behov av mer forskning och utveckling inom cirkulär ekonomi för att utveckla nya tekniker och öka kunskapen om hur material kan återanvändas och återvinnas på bästa sätt. Genom samarbetsprogram där akademi, industri och offentlig sektor får dela kunskap och idéer kan nytänkande åtgärder utvecklas. Dessa samarbeten behövs för att påskynda nya cirkulära lösningar som bidrar till ett hållbart samhälle.

7. Företagens förutsättningar för att bidra till en cirkulär ekonomi, punkt 4 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 29 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 12, 29, 41 och 118 samt

avslår motionerna

2025/26:958 av Lina Nordquist och Elin Nilsson (båda L) yrkande 3 och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 63 och 66.

Ställningstagande

I dag är primära råvaror i regel billigare än återvunna. Det är ett grundläggande problem som till stor del beror på att de samhälleliga och miljömässiga kostnaderna för utvinning och avfallshantering av ändliga resurser inte återspeglas i prissättningen av desamma. Dessutom är en cirkulär ekonomi mer arbetsintensiv än en linjär, vilket innebär att fler jobb skapas samtidigt som kostnaden för arbetskraft ökar. För att göra det återvunna mer konkurrenskraftigt gentemot det primära behöver den verkliga samhällskostnaden för utvinning av resurser prissättas enligt principen om att förorenaren betalar, samtidigt som återvunnet material och cirkulära lösningar behöver främjas.

En utmaning för den cirkulära ekonomin är att mål och nivåer på traditionella finansiella mått inte är applicerbara på cirkulära affärsmodeller. Det beror på att kassa-flödesmönstret ser annorlunda ut. Ingenjör- och vetenskapsakademin har föreslagit att det ska inrättas en ”hubb” för innovation inom finansieringsmodeller där nya standarder och mått tas fram så att cirkulära projekts lönsamhetspotential kan bedömas. Vidare bör affärsmodeller där företag säljer tjänster och levererar funktioner i stället för varor och material främjas.

En helt avgörande fråga för att på allvar få igång den cirkulära ekonomin är att det finns tydliga incitament hos marknaden. Nationella mål och bindande krav kan sätta långsiktiga och gemensamma spelregler för sund konkurrens, men dessa ska även omsättas i faktiska åtgärder och vara företagsekonomiskt gångbara. En del i att hitta nya arbetsmetoder och tekniker för att stimulera den cirkulära ekonomin kan vara att genom nationellt stöd för testbäddar kunna visa på metoder som ska kunna skalas upp på marknadsmässiga grunder och bli kommersiellt gångbara.

Föregångare bland organisationer och företag har börjat ställa om och utveckla cirkulära affärsmodeller, men stora delar av näringslivet har fortfarande en lång väg kvar att gå. Företag som vill utveckla cirkulära affärsmodeller bör därför stödjas.

8. Övergripande åtgärder för att öka den cirkulära materialanvändningen, punkt 5 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 15, 20 och 52–54.

Ställningstagande

Ett sätt att skapa efterfrågan på återvunnen råvara och därmed stimulera investeringar i återvinningskapacitet är att genom lagstiftning ställa krav på en lägsta andel återvunnen råvara i nyproduktion. EU:s batteriförordning är ett exempel på sådan lagstiftning. Liknande krav bör införas för flera resurser och sektorer, exempelvis plast, textil samt material vid renovering och nybyggnation. Nivån på kvotplikterna behöver sättas för varje enskilt material för sig och utgå från respektive materials förutsättningar och tillgänglighet, där kravet på andel återvunnet successivt ökar.

En viktig del i en cirkulär ekonomi är att varor lätt kan byta ägare. Att kunna lämna in eller sälja en produkt och låta någon annan med större nytta av den kunna köpa den är en enkel och viktig del i den cirkulära ekonomin. I dag kan kommuner som ansvarar för återvinningscentraler göra överenskommelser med företag inom second hand som då kan hämta hela och fullt fungerande varor som i stället för att lämnas till återvinning kan cirkuleras tillbaka till marknaden och säljas på nytt. Detta är goda exempel där kommuner gör det lättare för såväl privatpersoner som företag att lämna in föremål samtidigt som företag inom secondhand ges möjlighet att sälja produkter, stärka sin verksamhet och bidra till en cirkulär ekonomi. Det bör införas krav på att kommunerna ska erbjuda denna möjlighet på samtliga återvinningscentraler om det finns en efterfrågan från marknaden.

Det behöver även utredas om det finns material och produkter som bör förbjudas baserat på att sammansättningen omöjliggör återvinning.

9. Cirkulär hantering av förpackningar, punkt 6 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 56 och 57 samt
avslår motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 34, 101–105 och 107.

Ställningstagande

Producentansvaret för förpackningar är en viktig drivkraft för att styra mot mer cirkulära lösningar. Därför är det självklart att alla förpackningar, även om de har slängts, ska fortsätta att vara en del av producentansvaret.

I dag finns även problem med att ett antal producenter inte betalar förpackningsavgift, trots att de har producentansvar. Det leder till uteblivna avgifter och innebär att skötsamma producenter tvingas att betala för friåkarnas andel. För en rättvis och effektiv återvinning behöver det säkerställas att alla som sätter förpackningar på marknaden också betalar en förpackningsavgift.

10. Cirkulär hantering av förpackningar, punkt 6 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 34, 101–105 och 107
samt

avslår motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 56 och 57.

Ställningstagande

Trots mångårig sortering och insamling av olika förpackningar är förståelsen för nyttan med detta fortsatt låg, liksom insamlingsgraden i fråga om vissa

material och förpackningar. En flerårig informationssatsning om insamling och sortering bör därför genomföras.

Ökad konsumtion och en stor ökning av onlineshopping leder till ökande volymer av transport- och leveransförpackningar. Det bör därför utredas hur resursanvändningen och klimatavtrycket för denna typ av förpackningar kan minska.

Insamling och återvinning av pappersprodukter såsom papper, tidningar och kartonger har en stor återvinningspotential som behöver öka. Samtidigt kan laminerad kartong och kladdiga förpackningar försvåra återvinning. Det behövs därför en översyn av informationen om insamling samt ett förbättrat insamlingssystem och mer kapacitet för att få ökad miljönytta och rena flöden i de pappersprodukter som samlas in.

Engångsartiklar som tallrikar, bestick och muggar bör förbjudas vid konsumtion på plats i en restaurang. Engångsmuggar och förpackningar bör även förbjudas under publika evenemang som konserter, festivaler och sportevenemang. Vidare bör en del av nedskräpningsavgifterna användas som stöd för att omställning från engångsartiklar till flergångsartiklar, som behöver köpas in och diskas, inte ska bli för kostsam. För att ytterligare begränsa mängden engångsartiklar bör även genomförandet av EU-lagstiftningen som anger att aktörer måste erbjuda mat och dryck i återanvändningsbara lådor och muggar förbättras.

11. Cirkulär hantering av textilier, punkt 7 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 51–54 och avslår motionerna

2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 68–72 och 74–78.

Ställningstagande

Inom textilområdet produceras ständigt nya kollektioner som kort därefter slängs bort. Sedan årsskiftet 2024/2025 gäller nya EU-regler som ställer krav på att textilavfall ska samlas in separat och inte längre slängas i hushållssoporna. Det är ett viktigt steg mot mer återvinning och återanvändning. Men just nu finns ett glapp mellan utsorteringskrav och producentansvar i EU som

innebär att de som sätter textilier på marknaden i dagsläget inte bär något ansvar för att textilierna ska tas om hand. Det har skapat en akut situation för landets kommuner, biståndsorganisationer och secondhandbutiker som svämmats över av gamla textilier som de saknar kapacitet att hantera.

Vi välkomnar de nya EU-reglerna om producentansvar för textil. För att bygga upp den infrastruktur som krävs för insamling, sortering och materialåtervinning måste dock glappet mellan insamlingskrav och producentansvar snabbt täppas igen. Regeringen måste därför skyndsamt införa ett producentansvar för textilavfall i Sverige. Det är också viktigt att reglerna utformas för att främja innovation, hållbara affärsmodeller och utveckling av ny teknik. Vidare bör regeringen samla kommuner, företag, välgörenhetsorganisationer och civilsamhället och ta initiativ till en gemensam nationell plan för textilåtervinning. Det behövs också en tydligare vägledning till både kommuner och ideella organisationer som nu bär ansvaret utan tillräckligt stöd.

12. Cirkulär hantering av textilier, punkt 7 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 68–72 och 74–78 samt 2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 51–54.

Ställningstagande

Efter att det den 1 januari 2025 blev förbjudet att slänga trasiga textilier i restavfallet och de i stället samlas in separat har det på vissa platser i Sverige bildats textilberg eftersom förutsättningarna att ta emot och hantera volymerna inte alltid har varit tillräckligt goda. Regeringen har sedan tvingats att ta ett steg tillbaka, och det är nu åter tillåtet att slänga trasig textil i hushållssoporna. Det är viktigt att få ordning på hanteringen, men det finns ingen samlad kunskap om hur textilinsamlingen fungerar. Det är inte känt hur flödena ser ut, och bättre kunskap behövs för att rätt åtgärder ska kunna vidtas. Naturvårdsverket bör därför få i uppdrag att ta fram ett kunskapsunderlag i denna fråga.

Att förlänga textiliers livslängd och hållbarhet innebär en stor miljö- och klimatnytta eftersom det minskar beroendet av jungfruligt material och öppnar för att använda svensk skogsråvara i högre utsträckning. Genom ett producentansvar skulle mängden insamlad textil öka kraftigt, och det skulle rentav kunna

leda till ett överskott av textilavfall i Sverige. I dag skickas mycket av den textil som inte går till förbränning till utlandet, vilket är en enorm resursförlust eftersom den ofta förbränns eller hamnar på deponi där i stället. En försvinnande liten andel av det som exporteras återbrukas eller materialåtervinns. Textiliernas livslängd bör i stället förlängas på plats här i Sverige. Det kan göras genom att stärka möjligheterna till en storskalig infrastruktur för sortering och fiberåtervinning. Det är något som nästan saknas helt i dag men som skulle gynna den växande svenska textiltillverkningen genom att ge den tillgång till återvunnen och giftfri insatsvara. Dessutom bör innovation inom området främjas.

13. Cirkulär hantering av textilier, punkt 7 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 68–72 och 74–78 samt avslår motionerna

2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 51–54.

Ställningstagande

Sverige bör omgående upprätta ett ökat producentansvar för textilier och skor i enlighet med EU:s ändrade avfallsdirektiv. Producentansvaravgiften bör vara eko-modulerad och baserad på plaggets hållbarhet, volymen textil som producenten sätter på den inre marknaden samt, för att motverka s.k. fast fashion, frekvensen av nya kollektioner. Avgiften bör användas för att täcka kostnaden för insamling, sortering, återbruk och återvinning av textilier samt användas för att subventionera reparation och underhåll av textilier. Ett ambitiöst system för producentansvar ökar incitamenten för producenter att redan i design-, planerings- och produktionsfasen se till att deras textilier leder till lite avfall och är återanvändningsbara i så hög utsträckning som möjligt.

Sedan den 1 januari 2025, då det blev obligatoriskt inom EU att samla in textil separat, har mängderna textilavfall till både secondhandaktörer och återvinningscentraler ökat kraftigt. För den som vill göra sig av med sin textil är det dock i många fall fortfarande svårt att veta hur man ska sortera och vart man ska lämna sin textil för att den ska kunna göra nytta. Infrastrukturen för, och informationen om, textilsamling behöver förbättras. Vidare måste

efterfrågan på secondhandtextilier stimuleras, bl.a. genom krav på utökad inblandning av använt material i nyproduktion.

80 procent av textiliers totala klimatpåverkan uppstår i produktionsfasen, vilket innebär att den viktigaste åtgärden för miljö och klimat är att textilierna har en lång livslängd. Det är därmed också viktigt att textilen går att laga eller sys om. Därför behövs även fler incitament för att styra textilproduktionen och användningen mot nya modeller där exempelvis kläder och skor kan användas längre och av fler.

För att vi ska kunna styra mot en mer hållbar och cirkulär textilanvändning och för att underlätta för både producenter, konsumenter och upphandlare bör EU införa en tydligare definition av vad som ska räknas som hållbara och cirkulära textilier.

För att underlätta materialåtervinning behöver spårbarheten öka för all textil. Innan den digitala spårbarheten och produktpassen är fullt utvecklade krävs en tydligare och bättre fysisk märkning av textil för att fiberinnehåll lättare ska kunna avgöras.

För att vi ska kunna ställa om en hel textilsektor mot ökad hållbarhet behövs olika typer av styrmedel, från upphandlingskrav till kvotplikter för återvunnen textilfiber till informationskampanjer och utbildningar om hållbar textil. Mycket arbete är redan gjort, men regeringen bör tillsätta en utredning för att ta fram konkreta åtgärder och styrmedel för en mer hållbar textilindustri.

I dag ligger ansvaret för textil utspritt över många sektorer. Beroende på var och hur textil samlas in hamnar den i många olika materialströmmar. Genom ett ökat samarbete mellan producenter, kommuner, forskningsinstitut och högskolor kan mer insamlat material komma till rätt användning, och forskning och utveckling runt textil kan få ökad styrfart. Det krävs därför utökade satsningar på samarbeten mellan avfallsbolag, industri och forskning om innovation när det gäller cirkulär textilanvändning och produktion med målet om en mer hållbar textilåtervinning.

14. Cirkulär hantering av metaller och mineral, punkt 8 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 33 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 144, 146, 148, 151 och 152.

Ställningstagande

Det behövs arenor för samarbeten kring cirkulära flöden där aktörer längs hela värdekedjan kan samverka och utveckla nya affärsmodeller. Regeringen bör därför tillsätta en nationell samordnare som, likt Fossilfritt Sverige, kan arbeta systematiskt och långsiktigt för att förbättra hanteringen och återvinningen av kritiska metaller och mineral.

EU:s batteriförordning ställer krav på andel insamlade batterier och andel återvunnen kobolt, bly, litium och nickel i nyproduktion av batterier. Regeringen bör verka för att kraven på andel återvunnen råvara höjs.

Både kunskap, teknisk innovation och vilja behövs för att påbörja utvinning av metall från olika typer av avfallsdepåer eller gamla infrastrukturprojekt. För att starta upp detta arbete bör en nationell strategi tas fram för utvinning av metall från olika typer av sekundära resurser och avfallsdepåer.

Om produkter designas med cirkulär design och demonterbarhet från början minskar risken från start för att metaller ska hamna i fel flöden eller i förbränningsanläggningar. Regeringen bör därför utreda hur hushållsavfall av metall, exempelvis aluminiumfolie och värmeljuskoppar i aluminium, mer effektivt skulle kunna sorteras och samlas in, i stället för att hamna med andra hushållssopor i våra fjärrvärmeverk.

Det är av extra stor vikt att produkter som innehåller kritiska råmaterial kan återvinnas och att de kritiska materialen går att utvinnas från en tidigare produkt. Det bör därför ställas speciellt hårda krav på materialåtervinning från produkter som innehåller kritiska råmaterial. Alla dessa produkter bör vara möjliga att återvinna. Av samma anledning behöver produktpassen för produkter med kritiska råmaterial utvecklas för att kunna redovisa vilket innehåll av kritiska metaller som ingår och hur stor andel återvunnen metall som har använts tillsammans med produktens reparerbarhet och demonterbarhet.

Regeringen bör även komma med nya förslag om investeringsstöd för cirkulära flöden av kritiska metaller och mineral.

15. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 10 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 61 och
avslår motionerna

2025/26:1418 av Åsa Karlsson (S) yrkandena 1 och 2,
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 96 i denna del och
2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 26.

Ställningstagande

För att klara omställningen till en cirkulär ekonomi behöver vi främja det cirkulära i stället för det linjära. I dag definieras avfall på ett sätt som ofta gör det svårare att använda resurser på ett effektivt sätt. Definitionen av avfall bör därför ses över för att avfall ska kunna återbrukas och återvinnas på ett enklare sätt.

16. Definitionen av avfall och avfall som resurs, punkt 10 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 96 i denna del och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 26 och

avslår motionerna

2025/26:1418 av Åsa Karlsson (S) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 61.

Ställningstagande

För att kunna följa rätt lagstiftning behöver verksamhetsutövare som genomför återvinningsprocesser bedöma när avfall upphör att vara avfall. Bedömningarna kan antingen göras utifrån de EU-förordningar om end-of-waste som gäller för vissa avfallstyper eller utifrån de generella kriterier som finns i miljöbalken. I dag kan dessa bedömningar skapa problem. Några exempel är i de fall material läggs på deponi i väntan på att mer material ska kunna utvinnas från restavfallet eller vid materialåtervinning av en produkt bestående av flera material där vissa material kan användas som råvara medan andra ska räknas som avfall. En översyn bör därför göras av definitioner och klassificering av avfall. Vidare bör end-of-waste-lagstiftningen uppdateras så att avfall enklare kan användas som råvara.

17. Biologiskt avfall, punkt 11 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 98 och 111.

Ställningstagande

Sverige har goda förutsättningar för att använda bioråvara för både energiproduktion och produkter. Det finns dock begränsningar när det gäller hur man kan få fram ny bioråvara med fortsatt god biologisk mångfald, god miljö och välbehållna ekosystemtjänster från naturen, oavsett om det avser olika typer av biomassa, restströmmar, avloppsrester eller avfall. Det är därför viktigt med en politisk tydlighet och långsiktighet, inte minst i fråga om vad som på sikt kommer att ses som en långsiktigt hållbar råvara. Det är därför viktigt att tydliggöra, inte minst på EU-nivå, vad som räknas som en hållbar bioråvara från jordbruks- och skogssektorn och vilka krav som behöver ställas utifrån detta.

Enligt avfallsdirektivet ska bioavfall, inklusive trädgårdsavfall och parkavfall, samlas in. Avfall från trädgårdar och parker används i dag ofta som bränsle till fjärrvärmeverk. Det kan dock också finnas möjligheter till andra användningsområden, i form av alltifrån kompostering och produktion av biogödsel till biokolstillverkning. Eftersom mycket av trädgårdsavfallet i dagsläget eldas upp bör en utredning tillsättas om hur trädgårds- och parkavfall kan komma till bäst nytta i en framtida bioekonomi.

18. Cirkulära livsmedelsfrågor, punkt 13 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkandena 86 och 89.

Ställningstagande

Matsvinnet i livsmedelssektorn är omfattande och innebär ett enormt slöseri med resurser. Samtidigt finns en stor potential att öka resurseffektiviteten och cirkuleringen genom att minska och ta tillvara avfall och sluta kretslopp på lokal nivå. Regeringen bör stödja sociala matbutiker där exempelvis matvaror med kort datum kan säljas till rabatterade priser.

Det finns en stor potential att förbättra hanteringen av matavfall genom att det sorteras ut separat från övrigt avfall och behandlas genom rötning eller kompostering för att utvinna växtnäring och biogas. Biogasproduktionen bör därför gynnas och incitamenten för insamling av matavfall öka.

19. Plast, punkt 14 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 65 och
avslår motion

2025/26:3182 av Stina Larsson (C) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Den största andelen fossila utsläpp från Sveriges fjärrvärmeverk i dag kommer från förbränning av plast. Plasten behöver därför fasas ut som bränsle för uppvärmning. På sikt behöver plasten helt fasas ut från fjärrvärmesektorn. Det finns dock plastmaterial som det inte går att återvinna i dag, som vissa medicinska produkter, hygienprodukter eller äldre plast med höga halter skadliga kemikalier. Sverige behöver därför ta fram en strategi för hur en utfasning av plast från fjärrvärmesektorn ska genomföras. Strategin behöver även omfatta en utredning av hur kemisk återvinning av plast, där plasten bryts ned i sina beståndsdelar och föroreningar kan avlägsnas, skulle kunna användas i framtiden.

20. Marint skräp, punkt 16 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkandena 46 och 47 samt avslår motion

2025/26:1665 av Emma Ahlström Köster (M) yrkandena 1–6.

Ställningstagande

Mängden marint skräp är fortsatt hög, framför allt på västkusten, och god miljöstatus har inte uppnåtts. Trenden riskerar dessutom att förvärras när konsumtionen och plastproduktionen ökar. Arbetet mot marint skräp måste därför intensifieras. Insamlingen och hanteringen av marint skräp bör samordnas med fler marina återvinningscentraler. Satsningar bör även göras på innovativa lösningar i fråga om hur man kan ta vara på och återanvända det insamlade materialet. Vidare krävs en riktad satsning på att samla in, ta upp, återbruka och återvinna uttjänta fiskeredskap. Tidigare projekt där fiskare och andra aktörer fått betalt för att ta upp borttappade fiskeredskap ur havet har gett goda resultat.

21. Fritidsbåtar, punkt 17 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 44.

Ställningstagande

Det är viktigt att påskynda utbytet av äldre tvåtaktsmotorer samt öka användningen av miljövänligare bränslen och motortyper. Miljömålsberedningen bedömde i sitt delbetänkande Havet och människan att det finns en stor möjlighet till omställning till mer miljövänliga motorer och ökad användning av miljövänligt drivmedel. Det konstateras att äldre tvåtaktsmotorer med förgasare har en sämre motoreffektivitet jämfört med fyrtaktsmotorer. Dessa motorer kan släppa ut 30 procent av bränslet oförbränt i vattnet, vilket kan ge negativa effekter på de marina ekosystemen. Jag och mitt parti välkomnar att det 2025 infördes ett skrotningsstöd för övergivna fritidsbåtar och tvåtaktsmotorer som riktar sig till föreningar och kommuner. Det är ett steg i rätt riktning, men ett system med skrotningspremier bör även införas för äldre

båtmotorer riktat till privatpersoner. Detta som en del av en strategi för att fasa ut tvåtaktsmotorer och uppnå en fritidsbåtsflotta med minskad miljö- och klimatpåverkan. Tvåtaktsmotorer bör fasas ut i Sverige, och ett system med skrotningspremie för äldre båtmotorer bör införas. Regeringen bör återkomma med en tydlig strategi för hur Sverige ska få en miljövänlig fritidsbåtsflotta.

22. Översyn av EU:s kemikalielagstiftning, punkt 18 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 41.

Ställningstagande

Att sträva efter en giftfri miljö är viktigt för att bevara sunda ekosystem och biologisk mångfald. Det är också viktigt för att motverka hälsoproblem såsom andningssvårigheter, cancer och hormonstörningar. Föroreningar leder till stora kostnader för sjukvård och miljöåterställning på sikt. Därför är det viktigt att driva på med full kraft för att skärpa EU:s kemikalielagar. Sverige bör aktivt verka för en lagstiftning där miljön och människor skyddas från skadeverkningar av hormonstörande ämnen. Nya kemikalier ska bara tillåtas om de är bevisat ofarliga, och befintliga kemikalier ska bytas ut mot mindre farliga alternativ.

23. Internationell expertpanel för kemikalier, punkt 19 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 43.

Ställningstagande

På en global marknad är det avgörande att hela världen samarbetar för att fasa ut skadliga kemikalier. Därför vill vi se en internationell expertpanel för kemikalier, liknande det arbete som sker på EU-nivå.

24. Tillsyn och importerade produkter, punkt 20 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 44 och 45 samt avslår motion

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 9.

Ställningstagande

Näthandeln ger nya utmaningar när det gäller kontrollen av kemikalier i varor. Kemikalieinspektionen bör få utvidgade möjligheter att kontrollera produkter, inte minst de som importeras, så att de inte innehåller förbjudna kemikalier. Konsumenter ska kunna lita på att alla varor på den svenska marknaden är säkra att använda. Kemikalieinspektionens tillsyn bör därför stärkas när det gäller de produkter som vi dagligen kommer i kontakt med, inte minst de som importeras.

Ultra fast fashion-företag slår ut seriösa företag genom att utnyttja kryphål i regelverken och dumpa lågkvalitativa och ibland rent skadliga varor på EU:s marknad. Kryphålen i Sveriges och EU:s regelverk bör täppas till genom att det säkerställs att samtliga företag som säljer varor inom EU också omfattas av all produktsäkerhetslagstiftning och miljölagstiftning samt av sanktionerna som följer vid brott mot dessa lagstiftningar. Regeringen bör därför driva på för att det ska säkerställas att alla företag som säljer varor inom EU också omfattas av produktsäkerhetslagstiftningen och miljölagstiftningen.

25. Tillsyn och importerade produkter, punkt 20 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkande 9 och avslår motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 44 och 45.

Ställningstagande

På senare tid har det skett en kraftig ökning av privatimporterade varor från kinesiska bolag, vars produkter inte uppfyller svenska krav på produktsäkerhet när det gäller exempelvis kemikalieinnehåll. Både klimat- och miljöministern och bistånds- och utrikeshandelsministern har aviserat åtgärder för att stävja dessa importörer och jag och mitt parti hoppas att de realiserar omgående. I väntan på att så sker är det dock av största vikt att Kemikalieinspektionen trappar upp sin tillsyn i fråga om dessa bolags produkter för att skydda allmänheten och öka kännedomen om riskerna. Regeringen bör därför i närtid återkomma med förslag på finansiering för att stärka den offentliga tillsynen i syfte att minska spridningen av hälsoskadliga kemikalier.

26. PFAS, punkt 21 (S)

av Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 46 och avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkandena 5 och 7.1,

2025/26:1627 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S) yrkande 1,

2025/26:2672 av Gustaf Lantz och Magnus Manhammar (båda S),

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7,

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 7 och 25,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 19 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 55 i denna del.

Ställningstagande

PFAS är svårnedbrytbara kemikalier som hotar både människors hälsa och miljön. Vi utsätts för PFAS nästan överallt, t.o.m. genom dricksvatten, mat,

kläder och andra produkter vi använder i vår vardag. Regeringen bör därför arbeta systematiskt för att fasa ut PFAS inom alla användningsområden i dialog med industrin för att åstadkomma ett nationellt totalförbud mot PFAS-kemikalier så snart det är möjligt.

27. PFAS, punkt 21 (V)

av Andrea Andersson Tay (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkandena 5 och 7.1 samt avslår motionerna

2025/26:1627 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S) yrkande 1,

2025/26:2672 av Gustaf Lantz och Magnus Manhammar (båda S),

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7,

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 7 och 25,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 19,

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 55 i denna del och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 46.

Ställningstagande

Det kommer att ta lång tid att bli av med de PFAS-föroreningar som redan finns i miljön, men det är av yttersta vikt att dessa ämnen förbjuds så snabbt som möjligt så att situationen inte förvärras ytterligare. Kemikalieinspektionen har tillsammans med kemikaliemyndigheter i fyra andra europeiska länder tagit fram ett förslag som kraftigt skulle begränsa användningen av alla PFAS inom EU. Enligt förslaget ska ämnena bara få användas när det är nödvändigt för hälsa och säkerhet, eller där det är kritiskt för samhället och alternativ saknas. Förslaget behandlas nu inom EU, och beslut inväntas sedan av kommissionen och EU:s medlemsländer. Jag och mitt parti välkomnar förslaget och vill att det genomförs snarast utan att det urvattnas. Nu kommer dock oroande signaler från EU-kommissionen om att det förslag som kommer att läggas fram bara kommer att omfatta en bråkdel av PFAS-användningen. Den svenska regeringen måste stå upp för Kemikalieinspektionens ursprungliga förslag. Regeringen bör på EU-nivå verka för att det förslag om kraftig begränsning av alla PFAS som lagts fram av Kemikalieinspektionen tillsammans med andra europeiska myndigheter genomförs i sin helhet.

Användningen av PFAS har resulterat i att vi i vår vardag överallt exponeras för dessa farliga ämnen såväl genom dricksvatten och livsmedel

som genom produkter som kosmetika och kläder. Det är ett politiskt ansvar att införa lagstiftning som förhindrar fortsatt produktion och försäljning av denna grupp skadliga kemikalier. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på en handlingsplan för hur Sverige genom nationella åtgärder kan påskynda utfasningen av PFAS.

28. PFAS, punkt 21 (C)

av Stina Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7 och
avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkandena 5 och 7.1,
2025/26:1627 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S) yrkande 1,
2025/26:2672 av Gustaf Lantz och Magnus Manhammar (båda S),
2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 7 och 25,
2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 19,
2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 55 i denna del och
2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 46.

Ställningstagande

EU bör omgående införa ett gruppförbud mot PFAS. Det är lika viktigt för djur och natur på land som det är för havets ekosystem, och då inte minst Östersjön är så sårbar. Ett förbud måste införas på EU-nivå för att vara effektivt. Det beror helt enkelt på att det är därifrån mycket av giftet kommer, inklusive från Sverige, och att länderna runt Östersjön måste agera tillsammans för att stoppa det. Vi kan inte fortsätta låta giftiga evighetskemikalier läcka ut i naturen och vattendrag. Det är inte ansvarsfullt mot kommande generationer.

29. PFAS, punkt 21 (MP)

av Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 7 och 25,

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP) yrkande 19 och

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 55 i denna del och avslår motionerna

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V) yrkandena 5 och 7.1,

2025/26:1627 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S) yrkande 1,

2025/26:2672 av Gustaf Lantz och Magnus Manhammar (båda S),

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7 och

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 46.

Ställningstagande

PFAS betraktas som några av världens mest problematiska kemikalier som vi skyndsamt behöver agera mot. EU är på gång med ett förbud mot PFAS, men detta riskerar att ta tid. Ett brett förbud mot PFAS bör införas inom EU. Regeringen behöver även arbeta för att breda förbud mot PFAS-molekyler ska införas internationellt. Denna process behöver gå snabbare än vad den gör i dag.

Statliga myndigheter, inklusive Försvarsmakten, bör snarast fasa ut all användning av produkter som innehåller PFAS. Sverige bör även införa ett nationellt förbud mot PFAS i bekämpningsmedel.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:7 av Robert Stenkvist (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa tillståndsplikten för verksamhet med yrkesmässig deponering av avfall och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skärpning av villkorsbrott vid avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kraven för markägare som upplåter sin mark för avfallshantering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringsförbud avseende deponi och avfallsförvaring ska kunna ges till markägare som missköter sig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringsmässig avfallsdeponering inte bör få läggas på vattenskyddsområden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla avfallsupplag som ligger på samma plats längre än tre år ska räknas som deponi och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:324 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på tidssatta och mätbara nationella mål för omställning till cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta mål om minst 75 procents minskning av det svenska materialfotavtrycket till år 2050 och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på förändringar av Reach och övrigt kemikalier regelverk inom EU och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen på EU-nivå ska verka för att det förslag om kraftig begränsning av alla PFAS som lagts fram av Kemikalieinspektionen tillsammans med andra europeiska myndigheter genomförs i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.

- 7.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på handlingsplan för hur Sverige genom nationella åtgärder kan påskynda utfasning av PFAS samt sanering av PFAS i mark och vatten och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på handlingsplan för hur Sverige genom nationella åtgärder kan påskynda utfasning av PFAS.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i närtid bör återkomma med förslag på finansiering för att stärka den offentliga tillsynen i syfte att minska spridningen av hälsoskadliga kemikalier och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:681 av Sanne Lennström (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett mål för när vårt land ska ha nått målsättningen om att vara en cirkulär ekonomi samt utveckla incitament till att produkter tillverkas för att underlätta återanvändning samt materialåtervinning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:834 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klassning av miljöfarligt avfall och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:860 av Magnus Manhammar (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ökad tillsyn av producentansvaret för förpackningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynen ska motverka snedvriden konkurrens och skydda konsumenterna från oproportionerliga kostnader och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:954 av Lina Nordquist och Jakob Olofsgård (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om intensifierat arbete i Sverige för minskat matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s arbete för minskat matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktig datainsamling för att identifiera framgångsfaktorer och bromsar i utvecklingen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:958 av Lina Nordquist och Elin Nilsson (båda L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta återbruk av återlämnade hjälpmedel, begagnad utrustning, kontorsinredning och annat och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta testning och utvärdering av cirkulära affärsmodeller och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:985 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av strukturella åtgärder för cirkulär livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Tillväxtverket i uppdrag att utreda lämpliga steg för utvecklingen av ett centrum för cirkulära system för livsmedelsproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1107 av Martina Johansson och Malin Björk (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ekonomiska garantier kan utställas för den som bedriver deponiverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktuell kommun ska få ta del av tilldömda skadestånd från företag som brutit mot avfallsreglerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1139 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda hur fler förpackningar som är skadliga för miljön kan fasas ut och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1174 av Mona Smedman (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och vidta åtgärder för att minska förekomsten av aluminiumburkar i naturen, i syfte att förhindra att dessa hamnar i lantbrukets ensilage och orsakar skador på djur och maskiner, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1183 av Kerstin Lundgren (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av ett producentansvar för fritidsbåtar och ett nationellt system för skrotbåtar och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ansvarsfördelning för skrotbåtar som i dag finns i våra skärgårdar och sjöar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1408 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över hur skalan för miljöbrott kan innefatta nedskräpning av vägrenar, parkeringsplatser, diken eller skogspartier med allt från slängda soppåsar till möbler och fordon och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1418 av Åsa Karlsson (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att initiera ett arbete för att flytta undantagsreglerna för jord- och bergmassor från avfallsförordningen till miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att verka för ett förenklat anmälningsförfarande vid hantering av svavelhaltiga massor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1454 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över regelverket för att lämna och transportera miljöfarligt avfall för mindre företag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1459 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta Skaraborg som ett försöksområde där man gör sophämtningen frivillig på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1512 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa krav på återvinning av glykol och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1528 av Emma Ahlström Köster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa kraftigt höjda böter för nedskräpning, särskilt i naturreservat och parker, på badplatser och längs vägar, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge kommunerna utökade befogenheter och resurser för att bekämpa nedskräpning, bl.a. genom att överväga möjligheten till

- fler kommunala miljö- och ordningsvakter, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att genomföra en nationell informationskampanj mot nedskräpning riktad till både barn och vuxna och tillkännager detta för regeringen.
 4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett system med lokala ”skräpfonder” där bötesintäkter från nedskräpning går tillbaka till kommunerna för att finansiera städning och förebyggande insatser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stimulera ideella krafter, skolor och föreningar att delta i organiserade skräpplockardagar genom statligt bidrag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1529 av Emma Ahlström Köster (M):

- 2.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förstärka bötesnivåer för nedskräpning, eldning på fel plats och annan överträdelse av allemansrättens grundprincip: inte störa, inte förstöra, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att överväga att förstärka bötesnivåer för nedskräpning.

2025/26:1617 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för en sammanhållen politik mot PFAS och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1627 av Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att all användning av högfluorerade ämnen (PFAS) så snart som möjligt bör förbjudas inom både Sverige och EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att inom relevanta internationella organ få till ett globalt förbud mot högfluorerade ämnen (PFAS) och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1665 av Emma Ahlström Köster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka arbetet med att samla in skräp och avfall i svenska havsområden och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett nationellt program för insamling av skräp och avfall i svenska havsområden, med särskilt fokus på plast, mikroplast och övergivna fiskeredskap (ghost gear) och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge kustkommuner, ideella organisationer och fiskare ekonomiska incitament och stöd för att delta i storskaliga insamlings- och saneringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att främja innovation och tekniklösningar för insamling, återvinning och rening – exempelvis utrustning i hamnar och system för att ta upp mikroplaster i vattenreningsverk – och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skapa plattformar för samarbete mellan stat, kommuner, näringsliv och civilsamhälle för effektiva logistik- och återvinningskedjor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att fördjupa det nordiska samarbetet med Norge och Danmark för att utveckla gemensamma system för insamling och återvinning av havsskräp och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1734 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga pant på batterier och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2043 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur skalan för miljöbrott kan innefatta nedskräpning av vägrenar, parkeringsplatser, diken eller skogspartier med allt från slängda soppsåsar till möbler och fordon och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2250 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om möjligt se över regelverket så att fler kan använda rättgift (rodenticider) för att bekämpa råttorna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2252 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om möjligt ta fram nya insekticider eller ge dispens till gamla insekticider som kan bekämpa snytbaggens förstörelse av plantorna i skogen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2253 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en generell skrotningspremie för bilar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2254 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över miljölagarna så att sprängmassor och schaktmassor vid väg- och andra infrastrukturbyggen ska kunna användas om igen på byggsplatsen och inte behöva köras till deponi, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2261 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utvärdera införandet av kravet på att lämna matavfall och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2272 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att klargöra ansvarsfördelningen mellan olika aktörer i arbetet med övergivna och nedskräpade båtvrak på allmän mark och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2339 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att underlätta för båtklubbar att ansvara för omhändertagande av miljöfarligt avfall genom gemensam miljöstation i anslutning till båtklubben och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2347 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över miljöbalken och avfallsförordningen om bestämmelserna om avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2353 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att möjliggöra för företag att laga och sälja vidare tidigare trasiga produkter från privatpersoner för att öka graden av cirkulär ekonomi och därmed kunna återvinna fler produkter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2622 av Helena Vilhelmsson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avfallslagstiftningen måste reformeras för att stärka det kommunala självbestämmandet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur erforderliga resurser kan garanteras de lokala myndigheter som utövar tillsyn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2647 av Patrik Karlson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda regelverket kring masshantering i syfte att underlätta cirkulär användning av massor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2672 av Gustaf Lantz och Magnus Manhammar (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för PFAS-forskning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en tydlig strategi för hur Sverige ska få en miljövänlig fritidsbåtsflotta och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för harmoniserade EU-regler som främjar cirkulära flöden i globala värdekedjor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för avancerad materialåtervinning, inklusive plast, och stimulera standardisering som möjliggör högvärdig återanvändning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2823 av Stina Larsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt mål om att Sverige ska ha en cirkulär ekonomi på plats till 2040 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att införa en lag om offentlig avyttring och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att producentansvaret bör utvidgas och att kommunerna med insamlingsansvar för förpackningar från hushåll i samverkan med

- producenterna bör finna effektiva lösningar som gynnar en cirkulär ekonomi, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av uppföljning av textilinsamlingen och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur en infrastruktur och innovation för en bred industriell textilåtervinning i Sverige kan främjas och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den svenska bioekonomin och därmed möjligheten att ersätta bl.a. mer fossil plast och tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa det nationella målet för matsvinn och arbeta för att fler delar av livsmedelskedjan bidrar till att minska matsvinnet och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att följa upp hur den nya lagstiftningen om att aktörer som erbjuder mat och dryck i engångsmatlådor också behöver erbjuda det i lådor och muggar som kan återanvändas fungerar och tillkännager detta för regeringen.
 11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se förbrukade varor som resurser och tillkännager detta för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att tillämpa ett riskbaserat synsätt och göra en helhetsbedömning mellan målkonflikterna kring en giftfri miljö och resurseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svartlista företag som importerar produkter som ständigt visar sig bryta mot EU:s produktsäkerhetskrav, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samordning mellan EU:s kemikaliemyndighet Echa och EU:s nya tullmyndighet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2825 av Stina Larsson m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja vattensparande åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gruppförbud för PFAS och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2849 av Markus Wiechel (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att förebygga marin nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2852 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett avskaffat tillståndskrav när det gäller kompostering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skapa möjligheter att tillåta biogasproduktion av kadaver och slaktavfall och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en stimulans av inhemsk tvätt och granulering av återvunnen plast och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över arbetet för att införa ett gemensamt pantsystem i hela Norden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2962 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förutsättningarna för att prioritera forskning inom återvinning av trä och metaller, särskilt med fokus på impregnerat virke, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2987 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över alternativa styrmedel för att minska skadliga ämnen i elektronik, i stället för kemikalieskatten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3117 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra en översyn av regelverket för företag, verksamheter och föreningar för återvinning av grovavfall och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3182 av Stina Larsson (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en långsiktig strategi för att minska engångsplast i samhället, i enlighet med EU:s direktiv och Sveriges miljömål, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att informationskampanjer och utbildningsinsatser, exempelvis i samarbete med Håll Sverige Rent, bör stärkas för att förändra konsumtionsmönster och främja återanvändning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3228 av Marlène Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över förutsättningarna för att se över lagstiftningen för att underlätta ett säkert återbruk av tryckimpregnerat trä och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3368 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att vattenförbrukning under produkters livscykel ska inkluderas i EU:s ekodesigndirektiv och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör komma med nya förslag om investeringsstöd för cirkulära flöden av kritiska metaller och mineral och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3418 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för en cirkulär ekonomi för mineral och metaller och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3419 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett snabbt agerande när indikationer finns på att boende riskerar att förgiftas av miljögifter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska förbereda åtgärder för att hantera situationer där människor blivit förgiftade av ett miljögift i sitt dricksvatten eller livsmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en haverikommission som baserat på det som hänt i Kallinge tar fram åtgärder för att det som hänt där inte ska kunna ske igen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta nationellt och internationellt för att ett brett förbud för PFAS-molekyler och liknande ämnen ska införas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en märkning av produkter som innehåller PFAS, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska ta fram en åtgärdsplan för att förhindra att livsmedel förgiftas av PFAS och för att skydda människor från att få i

- sig PFAS från dricksvatten och maten man äter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande åtgärder för att förhindra att PFAS hamnar i livsmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga förekomsten av PFAS i produkter och avfallsströmmar, för att öka kunskapen om förekomst av PFAS och kunna fasa ut PFAS på ett effektivt sätt, och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga myndigheter, inklusive Försvarsmakten, snarast ska fasa ut all användning av produkter med innehåll av PFAS och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa lagkrav på att massor som ska få ny användning på ny plats ska provtas för PFAS före flytt för att undvika att nya områden blir kontaminerade av PFAS, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastställa tydliga riktlinjer för PFAS i konstruktionsprojekt där avfall används som byggmaterial, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla nationella mål, lagkrav och andra styrmedel i syfte att verka för att minska resursförbrukningen till inom planetens gränser och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta utifrån strategin och handlingsplanen för cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja företag som vill utveckla cirkulära affärsmodeller, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett pantsystem på fler slag av förpackningar och produkter, särskilt produkter som innehåller sällsynta metaller, som exempelvis maskiner och elektronik, för att dessa metaller i hög grad ska kunna återvinnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka tillsynen inom avfallsområdet, verka för att EU ska ta fram nya kriterier för när avfall upphör att vara avfall (end-of-waste) och lagstifta om en skyldighet för företag att förebygga avfall och tillkännager detta för regeringen.
162. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget för minskat matsvinn inom de pågående uppdrag som

- Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket har inom ramen för livsmedelsstrategin samt att arbetet förlängs till 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
168. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda förbränning av vissa plastsorter och skapa incitament för cirkulering och raffinering av returplast för att få igång bättre återanvändning av plast och tillkännager detta för regeringen.
212. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att produkter ska hålla längre och gå att reparera genom krav på produktdesign och produkters livslängd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3428 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa ett nationellt förbud mot PFAS i bekämpningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3546 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om cirkulär ekonomi för minskad resursförbrukning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3548 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande inom EU för att höja ambitionerna på området cirkulär ekonomi med fokus på kemikaliesmarta och giftfria resursflöden, cirkulär design och att minska den totala användningen av primära råvaror och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sätta ett nationellt mål om att till 2040 uppnå en helt cirkulär resursanvändning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt siffersatt mål om att minska förbrukningen av primära råvaror och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nollvision för avfall och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sätta siffersatta, nationella mål om ökat återbruk samt att driva på för detsamma på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att komplettera EU:s mål om att dubbla andelen cirkulär materialanvändning till 2030 jämfört med 2020 med skärpta mål för 2035 respektive 2040 och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för att EU ska sätta ett siffersatt mål om att minska den totala förbrukningen av primära råvaror och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella delmål och nyckeltal för de i Sveriges strategi för cirkulär ekonomi sex prioriterade strömmarna (plast, textil, livsmedel, förnybara och biobaserade råvaror, bygg- och fastighetssektorn samt innovationskritiska metaller och mineral) och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad statistik över avfallsströmmar, återbruk och återvinning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kategorisera verksamheter som ägnar sig åt återanvändning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att göra återvunnet material mer konkurrenskraftigt relativt nya naturresurser och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på nationell och europeisk nivå införa nya och höja befintliga kvotplikter, dvs. krav på företag att använda en viss andel återvunnet material i nyproduktion, och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett utökat och breddat producentansvar och att införa producentansvar för fler produktgrupper och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att förbudet för företag att förstöra osålda kläder, textila accessoarer och skor i EU:s förordning om ekodesign för hållbara produkter ska utökas till att omfatta fler produkter, säkerställa att osålda i varor i första hand brukas innan de återvinns och verka för att införa ett motsvarande förbud i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en lag om offentlig avyttring och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av avfallslagstiftning med målet om en nollvision för avfall och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av definitioner och klassificering av avfall så att avfall enklare kan användas som råvara och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka avfallstillsynen och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en ”hubb” för innovation inom finansieringsmodeller och tillkännager detta för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om pantsystem för fler varor och produkter och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en flerårig informationssatsning om insamling och sortering och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade krav på demonterbarhet för produkter och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten att reparera och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja affärsmodeller där företag säljer tjänster och levererar funktioner i stället för varor och material, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska gå före med att kräva att producenter anger produkters förväntade livslängd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för ett förbud inom EU mot planerat åldrande och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på i frågan om spårbarhetslösningar för material och produkter och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för en hög ambition i fråga om hållbarhet vad gäller EU:s digitala produktpass och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utveckla incitament för privatpersoner att lämna in fungerande varor för återbruk och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska ha krav på att ingå avtal med företag som kan hämta fungerande produkter i anslutning till återvinningscentraler och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förbud mot vissa material och produkter som bör förbjudas baserat på att de inte går att återvinna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för ett brett förbud mot PFAS internationellt och gå före med nationell lagstiftning om förbud mot PFAS i vissa produkter och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en märkning av produkter som innehåller PFAS, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud för företag att förstöra och slänga fungerande produkter och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska den totala plastanvändningen och inom det arbetet se över utvecklade möjligheter att åstadkomma minskad efterfrågan på fossilbaserade plastprodukter och ökad efterfrågan på biobaserad och återvunnen plastråvara i de fall plasten behövs och fyller en funktion, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda vissa engångsprodukter och ersätta dem med hållbara produkter och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla återvinning av plaster genom att ta fram kriterier för vad plaster får innehålla samt att det på förpackningar tydligt ska framgå vilka material de består av och hur de ska återvinnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut kemiska ämnen som försvårar plaståtervinning så att mer kan återvinnas och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för att fasa ut plast från avfallsförbränning i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för utökade pantsystem när det gäller förpackningar och produkter gjorda av plast och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för en ny global överenskommelse för plast och inom detta främja framtagandet av globala standarder för cirkulära och giftfria plastprodukter och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett utökat producentansvar för textil där producenterna måste vara med och betala för återtagande och avfallshantering av sina produkter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att storleken på den avgift som producenten ska betala för omhändertagandet av textil ska vara baserad på hur cirkulär och hållbart designad produkten är och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för innehavaren av textilavfall att lämna ifrån sig sorterad textil och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett bättre insamlingssystem för textil och tillkännager detta för regeringen.

72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kvotplikt på textil med krav på 20 procent återvunnet material i all nyproducerad textil till 2035 och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade incitament och styrmedel som främjar lånegarderob, ökad reparerbarhet och s.k. remake, och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska definiera vad en hållbar textil och en cirkulär textil är och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på inom EU om krav på tydlig märkning av vilka fibrer textilen innehåller, och tillkännager detta för regeringen.
77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konkreta åtgärder och styrmedel som främjar hållbara och cirkulära textilier och tillkännager detta för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka satsningar på samarbeten mellan avfallsbolag, industri och forskning runt innovation när det gäller cirkulär textilanvändning och produktion och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etappmålet för minskat matsvinn till 2025 följs upp med ett skärpt mål om att halvera matsvinnet per person till 2030 jämfört med 2020 och tillkännager detta för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Livsmedelsverket bör få i uppdrag att tillsammans med relevanta myndigheter ta fram en tidssatt handlingsplan med konkreta åtgärder för att målet om halverat matsvinn till 2030 ska kunna nås och tillkännager detta för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom lagstiftning förbjuda butiker att slänga ätbar mat och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja sociala matbutiker där exempelvis matvaror med kort datum kan säljas till rabatterade priser och tillkännager detta för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sätta ett mål om att 80 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger senast 2030 ska återvinnas så att både energi och näringsämnen tas till vara och tillkännager detta för regeringen.
89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gynna biogasproduktion och öka incitamenten för insamling av matavfall och tillkännager detta för regeringen.
93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett mål för användningen av återvunna näringsämnen i det svenska jordbruket och tillkännager detta för regeringen.

94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram styrmedel för giftfri och cirkulerad gödsel inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kvotplikt för återvunnen fosfor och återvunnet kväve i gödningsmedel och tillkännager detta för regeringen.
97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på att återvinna fosfor ur avloppsslam och tillkännager detta för regeringen.
98. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra i lagstiftning vad som ska räknas som hållbar bioråvara från jordbruks- och skogssektorn och tillkännager detta för regeringen.
101. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett arbete för att transportförpackningars och leveransförpackningars resursanvändning och klimatavtryck ska minska och tillkännager detta för regeringen.
102. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stärkt och förbättrad insamling av papper och olika typer av kartong, såsom laminerad dryckeskartong, och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot engångsartiklar vid konsumtion på plats i restaurang och tillkännager detta för regeringen.
104. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot engångsförpackningar på publika evenemang som konserter, festivaler och sportevenemang och tillkännager detta för regeringen.
105. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra implementeringen av EU-lagstiftningen som anger att aktörer måste erbjuda mat och dryck i återanvändningsbara lådor och muggar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
107. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att använda delar av nedskräpningsavgifterna för att stötta omställningen från engångsförpackningar till flergångsförpackningar och tillkännager detta för regeringen.
111. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur trädgårdsavfall och parkavfall kan komma till bäst nytta i en bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
118. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt stöd för testbäddar som ska visa på metoder som kan skalas upp på marknadsmässiga grunder och tillkännager detta för regeringen.
120. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastställa tydliga riktlinjer för PFAS i konstruktionsprojekt där avfall används som byggmaterial, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
135. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av avfallslagstiftningen med målet att öka det cirkulära kretsloppet av produkter och material och tillkännager detta för regeringen.

144. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell samordnare för återvinning av kritiska metaller och mineral och tillkännager detta för regeringen.
146. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kraven på andel återvunnen råvara i EU:s batteriförordning och tillkännager detta för regeringen.
147. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga livslängden på elektronikprodukter och ge dem flera liv och tillkännager detta för regeringen.
148. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för att utvinna metall och mineral ur sekundära resurser och avfallsdepåer och tillkännager detta för regeringen.
150. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga avfallsströmmar från avfallsförbränning och återvinning för att tillse att viktiga material inte hamnar utanför de cirkulära systemen och tillkännager detta för regeringen.
151. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur hushållsavfall av metall, exempelvis aluminiumfolie och värmeljuskoppar i aluminium, mer effektivt skulle kunna sorteras och samlas in och tillkännager detta för regeringen.
152. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på återvinning av produkter med kritiska råmaterial och utveckling av produktpass och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3561 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa tillståndskravet på varmkomposter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C):

46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en översyn av kraven i ekodesigndirektivet samt att bredda lagstiftningen till att omfatta fler produktgrupper och att snabbare fasa ut de mest energikrävande produkterna i kategori G samt främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett införande av en skrotningspremie för kvarvarande oljepannor i syfte att minska de fossila utsläppen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3714 av Lili André (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra lagstiftningen så att verksamhetsutövare som enbart producerar avfall i sin verksamhet inte anses syssla med avfallshantering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3732 av Åsa Westlund m.fl. (S):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera ekodesign av vattenprodukter inom ramen för EU:s gröna omställning och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på med full kraft inom EU för skärpta kemikalielagar och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att verka för en skyndsam implementering av EU:s kemikaliestrategi och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en internationell expertpanel för kemikalier och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Kemikalieinspektionens tillsyn av produkter som vi dagligen kommer i kontakt med, inte minst de som importeras, och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för att säkerställa att alla företag som säljer varor i EU också omfattas av produktsäkerhets- och miljölagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta systematiskt för att fasa ut PFAS inom alla användningsområden i dialog med industrin för att åstadkomma ett nationellt totalförbud mot PFAS-kemikalier så snart det är möjligt och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla företag i förlängningen måste ta fram resurssnåla produkter som är enkla att återanvända och återvinna för mer cirkulära materialflöden och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett utökat producentansvar för gamla mobiltelefoner och småelektronik och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett producentansvar för textilier i Sverige utan dröjsmål och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att producentansvaret för textilier ska utformas för att främja innovation,

- hållbara affärsmodeller och teknikutveckling och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta initiativ till en nationell plan för textilåtervinning tillsammans med kommuner, företag, välgörenhetsorganisationer och civilsamhälle och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge tydlig vägledning om insamling och hantering av textilier till kommuner och ideella aktörer och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att producentansvaret för verksamhetsavfall bör förtydligas, utvecklas och styras mer mot cirkularitet och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla förpackningar, även om de slängs, ska ingå i producentansvaret och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla som sätter en förpackning på marknaden ska betala förpackningsavgift och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över definitionen av avfall för att lättare kunna få avfall att bli nyttiga resurser och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda utformningen av regelverk som främjar innovation, nya affärsmodeller och teknikutveckling inom cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samarbetsmodeller mellan stat, industri och universitet för att främja cirkulär ekonomi och hållbar innovation och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta kraftfulla åtgärder för att bekämpa avfallsbrottsligheten och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera den uppsökande tillsynen mot misstänkt olaglig avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att stärka miljötillsynen och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ökad cirkularitet i gödselanvändningen och tillkännager detta för regeringen.

73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en kvotplikt för återvunnen fosfor och återvunnet kväve i mineralgödsel och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa spridningen av mikroplaster till haven bl.a. genom att minska användningen av fossil plast och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska matsvinnet i livsmedelskedjans alla led och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3774 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att för att minska övergödningsproblem på lång sikt och säkerställa ett hållbart nyttjande av naturresurser behöver användningen av jungfrulig fosfor minska drastiskt och nyproducerat kväve framtaget med fossila energikällor fasas ut och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med att minimera marint skräp genom informationsinsatser och praktiska åtgärder som strandstädning samt arbeta för att öka återvinningsgraden av det insamlade materialet och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med omhändertagande av uttjänta fiskeredskap, t.ex. genom att etablera fler marina återvinningscentraler på strategiska platser, och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
23. Motioner som bereds förenklat		
2025/26:7	Robert Stenkvist (SD)	1–6
2025/26:324	Andrea Andersson Tay m.fl. (V)	1, 2 och 4
2025/26:681	Sanne Lennström (S)	
2025/26:834	Mikael Larsson (C)	
2025/26:860	Magnus Manhammar (S)	1 och 2
2025/26:954	Lina Nordquist och Jakob Olofsgård (båda L)	1–3
2025/26:985	Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)	1 och 2
2025/26:1107	Martina Johansson och Malin Björk (båda C)	1 och 2
2025/26:1139	Martina Johansson (C)	
2025/26:1183	Kerstin Lundgren (C)	1 och 2
2025/26:1408	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:1454	Sten Bergheden (M)	
2025/26:1459	Sten Bergheden (M)	
2025/26:1512	Mats Green (M)	
2025/26:1528	Emma Ahlström Köster (M)	1
2025/26:1529	Emma Ahlström Köster (M)	2.1
2025/26:1617	Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S)	
2025/26:1627	Magnus Manhammar och Gustaf Lantz (båda S)	2
2025/26:1734	Jan Ericson (M)	
2025/26:2043	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:2250	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2252	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2253	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2254	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2261	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2272	Johanna Rantsi (M)	
2025/26:2339	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2025/26:2347	Sten Bergheden (M)	

2025/26:2353	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2622	Helena Vilhelmsson (C)	1 och 2
2025/26:2647	Patrik Karlson (L)	
2025/26:2796	Mathias Tegnér (S)	6 och 7
2025/26:2823	Stina Larsson m.fl. (C)	1, 3, 4, 8–11, 16, 17 och 19
2025/26:2849	Markus Wiechel (SD)	4
2025/26:2852	Markus Wiechel (SD)	1, 2, 4 och 5
2025/26:2962	Marléne Lund Kopparklint (M)	i denna del
2025/26:3117	Sten Bergheden (M)	
2025/26:3418	Katarina Luhr m.fl. (MP)	2
2025/26:3419	Katarina Luhr m.fl. (MP)	4–6, 8, 11, 12, 16, 30 och 31
2025/26:3422	Katarina Luhr m.fl. (MP)	27, 28, 30, 96 i denna del, 162, 168 och 212
2025/26:3546	Amanda Palmstierna m.fl. (MP)	8
2025/26:3548	Daniel Helldén m.fl. (MP)	2, 4, 22, 25, 27, 33, 55 i denna del, 56, 61–64, 66, 67, 83– 85, 88, 93, 94, 96, 97, 120, 135 och 147
2025/26:3561	Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C)	4
2025/26:3582	Rickard Nordin m.fl. (C)	49
2025/26:3732	Åsa Westlund m.fl. (S)	42, 50, 55, 60, 67–69, 72, 73 och 76
2025/26:3733	Åsa Westlund m.fl. (S)	31
2025/26:3774	Emma Nohrén m.fl. (MP)	14